

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Diplomová práce

Ekologické zemědělství v ČR (geografické analýzy)

Vypracovala: Bc. Lucie Sedláková
Vedoucí práce: Ing. Hana Doležalová, Ph.D.

České Budějovice, 2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie SEDLÁKOVÁ**
Osobní číslo: **E13883**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Ekologické zemědělství v ČR (geografické analýzy)**
Zadávající katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zpracování dat ÚZEI (MZe) za ekologickou zemědělskou produkci jednotlivých krajů ČR do podoby mapových výstupů. Mapové listy poskytnou základní přehled o teritoriálním rozmístění rostlinné a živočišné produkce. Práce je součástí projektu GAJU 019/2013/S.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury (ekologické zemědělství).
2. Zpracování dat ÚZEI (celostátní databáze EZ dle jednotlivých regionů).
3. Vytvoření mapových výstupů.
4. Formulace závěrů.

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **60 - 80 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Červenka, J. & Kovářová, K. (2002). *Biopotraviny*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta.

Kouřilová, J. (2007). *Multifunkční ekologické a konvenční zemědělství se zřetelem na podhorské a horské oblasti*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta.

Šarapatka, B., Urban J. a kol. (2006). *Ekologické zemědělství v praxi*. Šumperk: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců.

Nařízení Rady č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů.

Organic agriculture. Dostupné na: <http://www.fao.org/organicag/en>

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Hana Doležalová, Ph.D.

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání diplomové práce: **10. ledna 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Stu. L.S. 13 (25)
370 05 České Budějovice

Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 5. března 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 17. 4. 2015

.....

Poděkování

Velmi děkuji Ing. Haně Doležalové, Ph.D. za odborné vedení, ochotu a cenné rady a připomínky, které mi poskytovala během zpracovávání mé diplomové práce.

Dále bych ráda poděkovala Doc. Josefu Navrátilovi, RNDr., Ph.D. za poskytnutí mapových výstupů, které jsem v této práci mohla využít.

Také děkuji svým blízkým a rodině za podporu, a to nejen při zpracovávání této práce, ale i během celého studia.

OBSAH

1 ÚVOD	10
2 LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
2.1 Vymezení základních pojmů	11
2.2 Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin	13
2.3 Registrace EZ	14
2.4 Kontrolní systém.....	15
2.5 Značení ekologických výrobků.....	16
2.5.1 Označování balených biopotravin	17
2.5.2 Označení balených bioproduktů	17
2.6 Zvláštní ustanovení pro pěstování rostlin.....	18
2.7 Zvláštní ustanovení pro chov hospodářských zvířat	21
2.8 Zvláštní ustanovení pro výrobu biopotravin a zpracování bioproduktů	22
2.8.1 Výroba biopotravin.....	22
2.8.2 Skladování a zpracování bioproduktů	23
2.9 Cíle ekologické produkce.....	23
2.10 Argumenty pro ekologické zemědělství.....	24
2.11 Ekonomické aspekty ekologicky hospodařících podniků	26
2.12 Podmínky pro poskytování dotací	27
2.13 Organizace působící v sektoru EZ	28
2.13.1 Oborové organizace a sdružení	28
2.13.2 Vzdělávací, výzkumné a poradenské organizace	30
2.13.3 Odbytové organizace	31
2.13.4 Další organizace	32
2.14 Propagace ekologického zemědělství	33
2.15 Obchod s biopotravinami	35
2.16 Ekologické zemědělství v ČR.....	37

2.16.1 Historický vývoj	37
2.16.2 Stav ekologického zemědělství v ČR, 2013.....	39
2.17 Ekologické zemědělství v Evropě.....	39
3 CÍL PRÁCE A METODIKA	42
3.1 Cíl práce a hypotézy.....	42
3.2 Metodický postup.....	42
4. ANALÝZA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR.....	45
4.1 Současný stav ekologického zemědělství	45
4.2 Analýza rostlinné produkce.....	46
4.2.1 Orná půda.....	47
4.2.2 Trvalé travní porosty	72
4.2.3 Trvalé kultury.....	74
4.2.4 Ekologická rostlinná produkce – shrnutí	77
4.3 Živočišná produkce	79
4.3.1 Skot.....	80
4.3.2 Ovce.....	82
4.3.3 Drůbež.....	84
4.3.4 Kozy.....	85
4.3.5 Koně.....	87
4.3.6 Prasata.....	88
4.3.7 Ekologická živočišná produkce - shrnutí.....	90
5 ZPŮSOB UPLATNĚNÍ BIOPRODUKCE ZA ROK 2012	92
5.1 Uplatnění rostlinné bioprodukce.....	92
5.2 Uplatnění živočišné bioprodukce.....	94
6 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	96
7 ZÁVĚR	100
8 SUMMARY	102

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	104
10 SEZNAM ZKRATEK	107
11 SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ	108
12 SEZNAM PŘÍLOH	111

1 ÚVOD

Ekologické zemědělství je způsob hospodaření, který dbá na ochranu životního prostředí, bere ohled na přirozené koloběhy a místo využívání vstupů s nepříznivými dopady spoléhá na ekologické postupy. Jeho hlavním cílem je produkce dostatečného množství zdravotně nezávadných potravin s vysokou vnitřní kvalitou. Přestože má ekologické zemědělství rostoucí podporu spotřebitelů, najdou se i jeho odpůrci. Kritizována je především nižší výnosnost oproti konvenčnímu způsobu hospodaření, vyšší ceny biopotravin a závislost na dotacích.

V České republice se vznik ekologického zemědělství datuje od roku 1990, kdy byly položeny základy celého systému a došlo k uvolnění prvních finančních prostředků na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků. To bylo zřejmě důvodem k velkému nárůstu ploch využívaných k ekologickému zemědělství. V roce 1990 byly v ČR pouze 3 farmy hospodařící v EZ a celková výměra půdy činila 480 ha. V roce 2013 je zde již 3 926 ekologicky hospodařících farem s celkovou výměrou 493 896 ha. Díky stabilizovaným dotacím tak přibývají i podniky, které se zaměřují na údržbu krajiny, a to zejména v horských a podhorských oblastech.

Dnes je ekologické zemědělství jak v Evropě, tak i v České republice uznávanou metodou, která je přesně vymezena zákonem. Ekologicky obhospodařované plochy orné půdy se rok od roku zvyšují, avšak ve struktuře užití půdy nadále převažují trvalé travní porosty.

Rozmístění ekologicky hospodařících podniků v rámci krajů je nerovnoměrné. Hlavními oblastmi pro ekologické zemědělství jsou méně příznivé horské a podhorské oblasti a to především v Jihočeském, Karlovarském a Moravskoslezském kraji. Naopak nízké zastoupení ekologicky obhospodařovaných ploch najdeme v Pardubickém a Středočeském kraji. Do budoucna se však počítá s rozšířením ekologické produkce i do těchto oblastí.

Cílem této práce je zpracování dat ÚZEI za ekologickou zemědělskou produkci jednotlivých krajů ČR do mapových výstupů a grafů, které by měly poskytnout přehled o teritoriálním rozmístění rostlinné a živočišné produkce.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Vymezení základních pojmů

Moudrý (2007) definuje **ekologické zemědělství** jako zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují životní prostředí nebo zvyšují riziko kontaminace potravního řetězce a který, v případě chovu hospodářských zvířat, dbá jejich etologických a fyziologických potřeb v souladu se zvláštními právními předpisy.

Dle Červenky a Kovářové (2005) se ekologickým zemědělstvím rozumí náročné hospodaření, které využívá obnovitelné zdroje a recyklaci a upřednostňuje vnitropodnikový koloběh před externími zdroji. Chovaným zvířatům je zajišťováno co nejlepší zacházení a přírodní krmiva. Ekologičtí zemědělci také aplikují techniku šetrnou k životnímu prostředí, tedy uplatňují především biologické a mechanické pěstitelské metody a nepoužívají či omezují používání chemikálií a umělých hnojiv, jako jsou např. herbicidy, pesticidy, antibiotika či růstové hormony. Hlavním cílem ekologického zemědělství je produkce dostatečného množství zdravotně nezávadných potravin s vysokou vnitřní kvalitou při současném dodržování mnoha pravidel, mezi něž patří především minimalizace spotřeby neobnovitelných zdrojů a energie a udržování přírodní krajiny a agrosystému.

Bavec (2007) uvádí, že ekologickým zemědělstvím je takový systém hospodaření, mezi jehož základní principy patří ochrana přírody, zabraňování působení škodlivých vlivů na životní prostředí a krajiny, rozvoj biologické rozmanitosti, péče o pitnou vodu a produkce vysoce kvalitních potravin.

Konvenční zemědělství je systém hospodaření převládající v průmyslově vyspělých zemích. Charakterizuje se vyšší intenzitou hospodaření a použitím vyšších energetických a materiálových vstupů za účelem maximalizovat produkci. Typické je neustálé vysazování monokultur a využívání biocidů, tj. pesticidů a herbicidů.

Integrované zemědělství je přechodný systém mezi zemědělstvím konvenčním a ekologickým. Aplikace pesticidů je omezena na případy překročení prahu škodlivosti jednotlivých škodlivých činitelů. Preferovány jsou preventivní opatření např. střídání plodin, výběr odrůd atd.

Ekofarma je uzavřená hospodářská jednotka, která zahrnuje pozemky, hospodářské budovy, provozní zařízení a popř. i hospodářská zvířata, sloužící ekologickému zemědělství. Podnikatelský subjekt, který hodlá podnikat na ekofarmě, je povinen se registrovat u Ministerstva zemědělství.

Bioproduktem je jakákoliv surovina rostlinného nebo živočišného původu získaná z ekologického zemědělství. Podmínkou je, aby na ni byl vystaven platný certifikát. Jako bioprodukt lze certifikovat nejen suroviny pro výrobu biopotravin, ale i zástavová a chovná zvířata nebo suroviny pro nepotravinářské využití, jako je např. vlna a len.

Biopotravina je potravina vyrobená z bioproduktů, povolených přídatných a pomocných látek a z vyhláškou povoleného podílu surovin, které nepocházejí z ekologického zemědělství. Musí na ni být vydáno osvědčení o původu.

Výrobcem biopotravin je osoba vyrábějící biopotraviny za účelem jejich uvádění do oběhu.

Ekologickým podnikatelem se rozumí osoba, která na ekofarmě zemědělsky podniká a která je registrována dle tohoto zákona. Žádost o registraci může být podána pro pěstování rostlin, pro pěstování rostlin i chov hospodářských zvířat, pro chov hospodářských zvířat, pokud již byl dříve žadatel registrován pro pěstování rostlin nebo pro chov včel. Podává ji žadatel zásadně k Ministerstvu zemědělství na předtištěném formuláři, který musí obsahovat všechny náležitosti dle zákona. Poté nastává tzv. přechodné období, po jehož ukončení vydá Ministerstvo zemědělství do 30 dnů rozhodnutí.

Přechodným obdobím se nazývá období, v jehož průběhu probíhá přeměna zemědělského hospodaření na ekologické zemědělství. Účelem je odstranění vlivu negativních dopadů předchozí zemědělské činnosti na půdu, krajinu a životní prostředí a zavedení metod hospodaření respektující zákon o ekologickém zemědělství.

Nejkratší doba chovu je doba, po kterou musí být hospodářské zvíře chováno dle podmínek uvedených v Zákoně č. 242/2000 Sb., aby jeho produkty mohly být označovány jako bioprodukty (ČERVENKA a KOVÁŘOVÁ, 2005).

2.2 Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů v návaznosti na předpis Evropské unie upravuje podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství a s ním související osvědčování a označování bioproduktů, biopotravin a ostatních produktů, a dále výkon kontroly a dozoru nad dodržováním povinností s tím spojených. Tento zákon řeší pouze oblasti, které nejsou upraveny evropskými právními předpisy pro ekologické zemědělství, a Evropská unie je ponechává na národní úpravě jednotlivých členských států. Problematika státní podpory ekologického zemědělství nebo poskytování dotací je řešena příslušným nařízením vlády.

S účinností od 30. 12. 2005 začal platit *Zákon č. 553/2005 Sb.*, kterým se mění zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Smyslem novely bylo vypustit ze zákona č. 242/2000 Sb. všechna ustanovení, která jsou duplicitní s evropskou legislativou EZ tj. s nařízením Rady (EHS) 2092/91 o ekologickém zemědělství. Došlo tak ke zjednodušení legislativy ekologického zemědělství.

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské Unie další podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství. Jedná se například o podmínky chovu hospodářských zvířat a chovu králíků. V příloze je uveden vzor žádosti o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství a grafický znak, kterým se značí bioprodukty, biopotraviny a ostatní bioprodukty.

Úplné znění nařízení Rady (ES) 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 poskytuje základ pro udržitelný rozvoj ekologické produkce při zajištění účinného fungování vnitřního trhu, zaručení korektní hospodářské soutěže, zajištění důvěry spotřebitele a ochrany zájmů spotřebitele. Stanoví společné cíle a zásady, z nichž mají vycházet pravidla stanovená tímto nařízením. Pravidla se týkají všech fází produkce, přípravy a distribuce ekologických produktů a jejich kontroly a také používání označení odkazujících na ekologickou produkci při označování a propagaci těchto produktů.

Prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 stanoví Nařízení Komise:

- *Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů.*
- *Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí.*

2.3 Registrace EZ

Každý zájemce, který hodlá podnikat v ekologickém zemědělství, musí podat na Ministerstvo zemědělství žádost o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství. Vzor žádosti o registraci je uveden v příloze 1 prováděcí vyhlášky č. 16/2006 Sb. Žadatel současně s podáním žádosti o registraci doloží potvrzení o vstupní kontrole, kterou provedla pověřená osoba a při které nebylo zjištěno porušení podmínek zákona č. 242/2000 Sb. a předpisů Evropské unie. Pověřená osoba je povinna vstupní kontrolu provést nejpozději do 60 dnů ode dne uzavření smlouvy o kontrolní činnosti. Žadatel je povinen pověřené osobě poskytnout údaje o hospodářských budovách a provozních zařízeních, které bude užívat k ekologickému zemědělství, označení pozemků, na nichž bude ekologicky hospodařit a jiné údaje. Pokud jsou splněny veškeré požadavky, ministerstvo žádosti vyhová, vydá rozhodnutí o registraci a zapíše osobu podnikající v ekologickém zemědělství na seznam osob podnikajících v ekologickém zemědělství.

Lze také podat žádost o udělení výjimky, která se uděluje na omezenou dobu platnosti. Správní orgán vyřizuje žádosti do 30 dní ode dne jejího doručení. Výjimka musí být platná před datem vysetí/vysázení dané plodiny. Mezi zpoplatněné výjimky patří např. vazné ustájení skotu, zásahy na zvířatech, odrohování nebo tlumení růstu, kupírování ocásků, ořezávání zubů, krácení zobáků, nákup konvenční drůbeže, souběžná produkce atd.

Pokud chce osoba podnikající v ekologickém zemědělství ukončit svoje podnikání, zašle na Ministerstvo zemědělství písemnou žádost o zrušení registrace a uvede, ke kterému dni má být registrace zrušena. V případě neuvedení data, bude registrace zrušena ke dni doručení žádosti (ZÁKON Č. 242/2000 Sb.).

2.4 Kontrolní systém

Dozor nad dodržováním zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a předpisů EU vykonává ministerstvo zemědělství. Ministerstvo může uzavřít s organizační složkou státu dohodu nebo s právnickou osobou veřejnoprávní smlouvu, na jejímž základě je pověřená osoba oprávněna vydávat osvědčení o původu bioproduktů, biopotravin a ostatních bioproduktů a provádět kontroly a další úkony. Pověřená osoba, která je organizační složkou státu, se považuje za kontrolní orgán a pověřená osoba, která je právnickou osobou, se považuje za kontrolní subjekt. Zaměstnanci pověřené osoby a další osoby, které jsou pověřeny prováděním kontroly, musí mít alespoň úplné střední odborné vzdělání v oboru zemědělství a lesní hospodářství nebo veterinární vědy a nejméně 5 let odborné praxe nebo vysokoškolské vzdělání příslušného směru a nejméně 1 rok odborné praxe. Osoba provádějící kontrolu je povinna zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dověděla během výkonu kontroly.

Každá osoba podnikající v ekologickém zemědělství musí mít uzavřenou platnou smlouvu s některou kontrolní organizací, která je pověřena Ministerstvem zemědělství výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství. V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace tyto kontrolní organizace:

- KEZ o.p.s.,
- ABCERT AG,
- BOKONT CZ, s.r.o.,
- Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.

Státním kontrolním orgánem je Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Zajišťuje úřední kontrolu dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a dobrých životních podmínek zvířat.

Na základě výsledků kontrol navrhuje kontrolní subjekt nebo kontrolní orgán Ministerstvu zemědělství uložení pokuty nebo zvláštního opatření osobám podnikajícím v ekologickém zemědělství. Zvláštním opatřením se rozumí odstranění odkazu na ekologický způsob produkce z produktu, zákaz prodeje výrobků nebo jejich stažení z trhu (Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství).

Fyzickou kontrolu všech hospodářských subjektů provede kontrolní orgán alespoň jednou za rok. Během kontroly může odebrat vzorky, aby zjistil, zda se nepoužívají produkty nebo způsoby produkce, které nejsou v souladu s pravidly ekologické produkce. Lze také odebrat a analyzovat vzorky za účelem zjištění případné kontaminace produkty nepovolenými pro ekologickou produkci. Po každé návštěvě je vypracována kontrolní zpráva, kterou podepíše provozovatel jednotky nebo jeho zástupce. Kontrolní orgán nebo subjekt provádí také namátkové, zpravidla neohlášené kontrolní návštěvy, založené na obecném vyhodnocení rizika nesouladu s pravidly ekologické produkce.

Hospodářský subjekt musí pro kontrolní účely umožnit kontrolnímu orgánu nebo subjektu přístup do všech částí jednotky a do všech zařízení, stejně tak jako ke všem záznamům a příslušným podpurným dokladům, dále také poskytnout veškeré informace, které jsou pro kontrolní účely přiměřeně nezbytné a na žádost předložit výsledky svých vlastních programů zajištění kvality (NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 889/2008).

Osvědčování původu bioproduktů a biopotravin

„Osvědčení o původu bioproduktu, biopotravin nebo ostatního bioproduktu vydá pověřená osoba v souladu s ČSN EN 45011 na žádost do 30 dnů ode dne provedení kontroly, u rostlinných produktů pěstovaných na orné půdě a rostlinných produktů z trvalých kultur nejpozději do sklizně dané plodiny, a to nejméně na 1 kalendářní rok, nejdéle však na 15 měsíců, pokud osoba podnikající v ekologickém zemědělství splnila požadavky tohoto zákona a předpisů Evropských společenství. Tato osvědčení je osoba podnikající v ekologickém zemědělství povinna uchovávat po dobu 5 let“ (WWW.EAGRI.CZ).

Odepření vydání osvědčení musí být vydáno do 30 dnů ode dne provedení kontroly (u rostlinných výrobků nejpozději do sklizně dané plodiny) a to v písemné formě a s odůvodněním.

2.5 Značení ekologických výrobků

Všechny bioprodukty, biopotravin a ostatní bioprodukty musí být označeny v souladu se Zákonem č. 242/2000 Sb. a v souladu s požadavky evropských právních předpisů.

2.5.1 Označování balených biopotravin

Dle Zákona č. 242/2000 Sb., musí balené biopotraviny, které jsou vyprodukované, kontrolované a certifikované v České republice, na obale obsahovat: české biologo, evropské biologo, označení původu surovin a kód kontrolní organizace (CZ-BIO-001 pro KEZ o.p.s., CZ-BIO-002 pro ABCERT AG, CZ-BIO-003 pro BIOKONT CZ, s.r.o. a CZ-BIO-004 pro Bureau Veritas Czech Republic s.r.o.). U biopotravin, které jsou určeny pouze pro zahraniční trh, české biologo být může, ale nemusí.

Pokud jsou balené biopotraviny vyprodukované, kontrolované a certifikované v členských zemích EU, musí na obale obsahovat evropské biologo, označení původu surovin a kód kontrolní organizace. Pokud byla biopotravina recertifikovaná v ČR, musí obsahovat české biologo. Balené biopotraviny mimo EU musí obsahovat kód kontrolní organizace. Mohou obsahovat také EU logo (nutno uvést označení původu surovin) a české biologo, pokud jsou recertifikovány v ČR. Zpravidla také obsahují národní biologo dané země mimo EU.

2.5.2 Označení balených bioproduktů

Balené a ostatní bioprodukty vyprodukované, kontrolované a certifikované v ČR musí obsahovat české biologo a kód kontrolní organizace. Mohou, ale nemusí obsahovat evropské biologo. Pokud jsou bioprodukty vyprodukované v členských zemích EU i mimo EU, musí obsahovat kód kontrolní organizace a mohou, ale nemusí obsahovat evropské biologo. Zpravidla také obsahují národní biologo dané země (v EU nebo mimo EU).

Bioprodukty, biopotraviny a ostatní produkty lze také označit slovním označením „BIO“ nebo „EKO“. Nebalené bioprodukty, biopotraviny a ostatní bioprodukty musí být označeny jiným vhodným způsobem, například v průvodní dokumentaci slovem BIO, kódem kontrolní organizace a také musí být doprovázeny platným certifikátem.

České biologo lze použít v černobílé nebo barevné variantě a to ve variantě zeleno-bílé nebo ve variantě tmavě zelená-světle zelená (ZÁKON č. 242/2000 Sb.).

Obrázek č. 1: Grafický znak, kterým se značí bioprodukt, biopotravina a ostatní bioprodukty (české biologo)

Zdroj: www.eagri.cz

Obrázek č. 2: Grafický znak, kterým se značí všechny biopotraviny vyrobené a balené v EU (evropské biologo)

Zdroj: www.eagri.cz

2.6 Zvláštní ustanovení pro pěstování rostlin

Veškerá opatření by měla směřovat k co nejuzavřenějšímu koloběhu živin včetně využívání místních zdrojů. Škodlivé organismy přispívají ke stabilitě agroekosystému a při jejich regulaci se neusiluje o jejich vyhubení, ale především o snížení jejich populační hustoty pod práh škodlivosti. Pro prevenci v ochraně rostlin je základem podpora diverzity. Součástí prevence je také péče o stabilizující prvky v krajině, jako jsou meze, remízky, břehové porosty, mokřady atd.

Dle Červenky a Kovářové (2005) je nezbytné dodržovat následující podmínky pro pěstování rostlin v ekologickém zemědělství:

- dodržovat pestrý osevní postup se zastoupením jetelovin nebo luskovin;
- pěstitelská technologie a osevní postup musí bránit erozi půdy;
- střídat plodiny s malou konkurenční schopností vůči plevelům s plodinami s větší schopností konkurence;
- druhová pestrost plodin musí poskytovat dostatečné možnosti pro přežívání prospěšných organismů, zakázány jsou monokultury;

- udržovat dlouhodobý vegetační kryt, nejlépe i přes zimu;
- zákaz používání herbicidů pro regulaci plevelů;
- zákaz používání syntetických přípravků, ochrana rostlin je založena na podpoře samoregulační funkce agroekosystému a na biologických a biotechnických metodách;
- zákaz používání syntetických minerálních hnojiv, výživa rostlin je založena na vyváženém osevním postupu a na využívání statkových hnojiv;
- zákaz šlechtění plodin pomocí genových manipulací;
- udržování a péče o ekologicky stabilizující prvky v krajině.

Přirozená půdní úrodnost

V ekologickém zemědělství je dosažení a udržení přirozené půdní úrodnosti zajišťováno podporou mikrobiální aktivity půdy, dodáváním organické hmoty, šetrným obděláváním půdy, zlepšováním půdní struktury, udržováním půdy co nejdéle pod vegetačním krytem a vhodným střídáním plodin. V půdních organismech jsou vázány biogenní prvky, nezbytné pro růst a vývoj rostlin a proto je půdní edafon nejvhodnějším hnojivem pro zemědělské kultury. Ze živých půd jsou živiny méně vyplavovány, půda je lépe prostupná pro vodu a vzduch, lépe se obdělává a je méně ohrožena erozí. V ekologickém zemědělství se častěji (především na lehčích půdách) nahrazuje orba kypřením. Strukturní půda umožňuje rychlé vsakování vody a lepší sorpci živin. Pokryv půdy brání výparu vody a také omezuje erozi.

Pestrý a vyvážený osevní postup

Vyvážený osevní postup zvyšuje úrodnost půdy a také napomáhá ke snížení výskytu plevelů, chorob a škůdců. V ekologických osevních postupech by neměly obilniny přesahovat 50 % výměry, naopak luskoviny a jeteloviny by měly být zastoupeny na 25 – 30 % ploch, a to především kvůli bilanci dusíku. Je nutné střídat plodiny s různou konkurenční schopností vůči plevelům a také udržovat odstup plodin v osevních postupech podle fyto-sanitárních zásad a zabránit tím přežívání škodlivých organismů v půdě.

Některé plodiny se označují jako nesnášenlivé, trpící únavou půdy, způsobenou přetrváváním zárodků škodlivých organismů v půdě. Proto by se řepa, hrách, brambory, jetel, oves a jiné plodiny neměly pěstovat na stejném pozemku dříve než za 4 – 5 let, len

dokonce 7 let. U obilnin (s výjimkou ovsa) se mohou vyskytovat choroby pat stébel, a proto by mezi ně měly být zařazeny plodiny přerušující vývoj zárodků hub. Mezi takovéto plodiny patří např. brambory, kukuřice nebo oves.

V našich podmínkách vycházejí ekologické osevní postupy z norfolského sledu (jetel – ozim – okopanina – jařina). Dochází také k maximálnímu využití všech forem meziplovin.

Hnojení půdy a rostlin

Základem výživy rostlin v ekologickém zemědělství je hnojení organickou hmotou s cílem dosáhnout co nejvíce uzavřeného koloběhu živin. Alespoň 70 % hnojiv by mělo pocházet z vlastního podniku, organická hnojiva z konvenčních podniků musí vyhovovat normě pro průmyslové komposty a musí být kompostována. Minerální hnojiva lze používat pouze jako doplňková pro vyrovnání bilance živin. Z dusíkatých hnojiv běžných na trhu nelze použít žádné, z fosforečných hnojiv lze použít pouze mleté přírodní fosfáty (s roční kontaminací půdy kadmíem do 2 g.ha⁻¹). Z draselných hnojiv je povolena síranová forma, tj. kieserit nebo síran draselný a z vápenatých hnojiv je povolen vápenec. Po schválení poradcem je možno použít i technické soli, pokud v půdě chybí stopové prvky.

Volba druhů a odrůd rostlin

V ekologickém zemědělství se vybírají takové druhy a odrůdy, které jsou odolné proti chorobám a škůdcům a mají dobrou konkurenční schopnost vůči plevelům. Při výběru odrůd přihlížíme také k půdnímu druhu a k vlhkostním podmínkám stanoviště. U brambor vybíráme rané odrůdy odolné vůči plísni bramborové, z obilnin jsou vhodnější druhy a odrůdy s poměrně dlouhým vegetačním obdobím.

Druhové a odrůdové směsi

Převládání jednoho druhu nebo odrůdy na pozemku vytváří podmínky pro šíření chorob, škůdců a plevelů. Smíšené porosty se jeví proti škodlivým činitelům odolnější. Poměr zastoupení plodin lze měnit i podle podmínek stanoviště, přičemž bereme v úvahu výnosnost komponentů, vegetační dobu, odolnost proti chorobám, škůdcům, suchu a mrazu, konkurenceschopnost a životaschopnost.

Regulace plevelů, chorob a škůdců

V ekologickém zemědělství není snaha plevelů úplně vyhubit, ale pouze omezit pod práh škodlivosti. Převládají preventivní opatření. Pokud jsou osevní postupy pestré, pestré je potom i druhové zastoupení plevelů, které si navzájem konkurují a lze je lépe omezit mechanickými způsoby. Preventivní opatření je nutno doplnit přímými zásahy (mechanickými prostředky). Zakázáno je používání herbicidů a desikantů.

Také regulace chorob a škůdců je založena především na prevenci. Využívány jsou příznivé efekty střídání plodin – odstup v osevních postupech, pěstování druhových a odrůdových směsí, výběr vhodných stanovišť, agrotechnická opatření apod. Proti škůdcům lze využít jejich přirozené nepřátele – ptactvo a hmyz. Dále je možno využít feromony, světelné lapače, lapací pásy, mechanická setřásadla či ruční sběr, biopesticidy, rostlinné extrakty a jiné látky povolené směrnici. Je zakázáno používat syntetické přípravky a chemické prostředky (ČERVENKA a KOVÁŘOVÁ, 2005).

2.7 Zvláštní ustanovení pro chov hospodářských zvířat

Základním požadavkem je vytvoření co nejpřirozenějších životních podmínek pro zvířata. Způsob ustájení musí odpovídat fyziologickým a etologickým potřebám zvířat.

Je nutno zajistit zvířatům:

- dostatek pohybu;
- pobyt na čerstvém vzduchu;
- ochranu proti slunci a extrémnímu počasí;
- dostatek prostoru pro ležení a odpočinek;
- podestýlku z přírodních materiálů;
- ekologicky vyprodukované krmivo odpovídající fyziologickým požadavkům jednotlivých druhů a jejich užitkovosti.

Zakázány jsou klecové odchovy, ustájení na roštích a trvalé vazné ustájení bez přístupu na pastvu nebo do výběhu. Dále je zakázáno kupírování, zkracování zubů a zobáků a jiné tělesné poškozování. Další zákroky na zvířatech, jako je označování, odrohování nebo kastrace jsou povoleny jen u některých druhů a kategorií zvířat v přesně vymezených případech.

Zdravotní péče je založena na preventivních opatřeních. Zdraví zvířat neznamena jen absenci nemocí, ale i schopnost odolávat infekcím, parazitům a metabolickým potížím a schopnost rychlého zahojení poranění. Pokud se vyskytne onemocnění, léčba by měla spočívat v hledání a odstranění příčin, které způsobily snížení přirozené imunity. Přednost mají homeopatické a neuropatické způsoby léčby před chemickými alopatickými veterinárními léčivy a antibiotiky. Při konvenční (alopatické) léčbě je ochranná lhůta mezi podáním poslední dávky veterinárního léku a označením produktu jako bioproduktu dvakrát delší, než zákonná ochranná lhůta stanovená výrobcem. Zakázány jsou rutinní aplikace léčiv, stimulatorů, retardantů, hormonů a přenosy embryí. Není povoleno chovat organismy vzniklé na základě genových manipulací nebo používat produkty z nich odvozené (ČERVENKA a KOVÁŘOVÁ, 2005).

Zvířata nesmí být uvázána. V malých zemědělských provozech je možné vazné ustájení pouze v případě, že je alespoň dvakrát do týdne zabezpečen pohyb zvířete ve výběhu nebo na pastvě. Ustájení musí vyhovovat potřebám jednotlivých druhů. Počet kusů připadající na plochu stájí musí být stanoven tak, aby bylo zvířatům zaručeno pohodlí a dobré životní podmínky. Je nutné, aby ve stájích byla k dispozici plocha pro ležení nebo odpočinek vybavená dostatečným množstvím suché podestýlky. Krmivo musí pocházet z ekologického zemědělství, popř. se smí použít i omezený podíl konvenčních krmiv (ŠARAPATKA a URBAN, 2006).

2.8 Zvláštní ustanovení pro výrobu biopotravin a zpracování bioproduktů

2.8.1 Výroba biopotravin

Výrobcem biopotravin je každá osoba, která vyrábí biopotraviny za účelem jejich uvedení do oběhu. Při získávání bioproduktů, ze kterých se biopotraviny vyrábějí, je nezbytné dodržovat zákonem stanovené podmínky vymezené pro rostlinnou a živočišnou výrobu. Při zpracování bioproduktů na biopotraviny je nutno používat šetrné postupy, které způsobují minimální fyzikální, chemické a biologické změny. Povolnými zpracovatelskými postupy jsou:

- mechanické zpracování, např. mletí a drcení;
- tepelné zpracování, tj. sušení, pečení, pasterizace, sterilizace, odpařování;
- uzení, bez použití chemikálií;

- lisování;
- filtrace nebo čiření;
- chlazení a mrazení;
- homogenizace;
- extruze;
- fermentace;
- síření;
- emulgace;
- extrakce parou, alkoholem;
- destilace.

Zakázány jsou operace, které nepatří k přirozeným postupům, tj. výměna kationtů a anionů, hydrogenace, působení hormonů, uzení, bělení a nakládání s použitím chemikálií, ozařování a mikrovlnný ohřev (ČERVENKA a KOVÁŘOVÁ, 2005).

Biopotravinu, při jejíž výrobě bylo použito více než 95 % hmotnosti nebo objemu bioproduktů, lze označit slovem „Bio“.

2.8.2 Skladování a zpracování bioproduktů

Bioprodukty je nutno zpracovávat a skladovat tak, aby byla uchována jejich kvalita. Dopředu musí být vyloučena možnost znečištění nebo kontaminace nežádoucími látkami. Pokud se souběžně skladují produkty ekologického a konvenčního zemědělství, musí být od sebe odděleny fyzickou přepážkou, která znemožňuje jejich smíšení či záměnu a musí být také řádně označeny. Ve všech stupních skladování, zpracování a distribuce až ke konzumentovi musí být na bioproduktu jasně uvedeno označení producenta (resp. zpracovatele) (URBAN, ŠARAPATKA a KOL., 2003).

2.9 Cíle ekologické produkce

Ekologická produkce zavádí udržitelný systém řízení zemědělství, který respektuje přírodní systémy a zachovává a zlepšuje zdraví půdy, vody, rostlin a živočichů a rovnováhu mezi nimi a který přispívá k vysoké úrovni biologické rozmanitosti. Je důležité, aby přírodní zdroje byly využívány odpovědným způsobem a aby byly

dodržovány normy pro dobré životní podmínky zvířat. Dalším cílem ekologického zemědělství je snaha o získávání produktů nejvyšší jakosti.

Ekologické zemědělství se zaměřuje na získávání potravin a jiných zemědělských produktů, které odpovídají spotřebitelské poptávce po zboží vyprodukovaném za použití vstupů, jež nepoškozují životní prostředí, zdraví lidí, zdraví rostlin nebo zdraví a dobré životní podmínky zvířat (NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 834/2007).

2.10 Argumenty pro ekologické zemědělství

Výhody ekologického zemědělství ukazují, že tento způsob hospodaření se těší stále větší oblibě spotřebitelů i politické podpoře. Následující argumenty jsou podloženy především výsledky výzkumu a opírají se také o směrnice a předpisy pro ekologické zemědělství.

- **„BIO je výživnější“.** Bylo dokázáno, že biomléko obsahuje více omega-3-mastných kyselin, které jsou důležité v prevenci proti srdečním a cévním onemocněním. Bioovoce a biozelenina obsahují více látek významných pro lidské zdraví, např. flavonoidy a jiné polyfenoly.
- **„BIO je bezpečnější“.** Studie o kvalitě bioproduktů ukazují, že listová zelenina z ekologického pěstování obsahuje o 10 – 40 % méně dusičnanů. Dále bylo zjištěno, že bioovoce a biozelenina obsahují průměrně 50 až 70 krát méně reziduí pesticidů než konvenční produkty. Ekologičtí zemědělci nepoužívají žádné syntetické prostředky ani regulátory růstu.
- **„Produkty s logem BIO jsou zárukou“.** U biopotravin označených logem BIO je zaručeno, že neobsahují syntetická barviva, umělá aromata ani koncentráty a ponechávají si tak své přírodní vlastnosti.
- **„BIO pracuje bez genových technologií“.** V ekologickém zemědělství jsou zakázány geneticky modifikované rostliny, zvířata a pomocné látky.
- **„BIO je zásadové“.** Ekologičtí zemědělci musí používat osivo a sadbu z ekologické produkce. Také přikoupená zvířata musí pocházet z ekologického zemědělství.
- **„BIO je chráněno zákonem“.** Produkt smí být označen jako BIO pouze tehdy, odpovídá-li požadavkům Zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství

a Nařízení rady č. 2092/91. Ekologicky hospodařící podniky jsou také důkladně kontrolovány akreditovanými kontrolními organizacemi.

- **„Zvířata v ekologickém zemědělství jsou chována přirozeným způsobem“.** V ekologicky hospodařících podnicích je zakázáno používání stimulatorů růstu, elektrických imobilizérů atd. Pro léčbu zvířat jsou používány přírodní prostředky a doplňkové veterinární léčebné postupy.
- **„BIO“ chrání ptactvo“.** Na okrajích polí ekologických zemědělců se vyskytuje o 25 % více ptáků než u konvenčního způsobu hospodaření (na podzim a v zimě dokonce o 44 % více).
- **„BIO podporuje užitečné organismy“.** Na půdách v ekologickém zemědělství žije více užitečných organismů (žížaly, střeblíci aj.) než na půdách v systému integrovaného zemědělství.
- **„BIO podporuje druhovou pestrost rostlin“.** Na polích v ekologickém zemědělství roste více doprovodných druhů rostlin a také jsou podporovány různé druhy volně rostoucích rostlin (i ohrožené druhy plevelů).
- **„BIO pečuje o půdu“.** Půdy v ekologickém zemědělství mají lepší strukturu a nepodléhají tak často zhutnění a erozi. Rostliny jsou pěstovány pouze na přirozené půdě vytvořené z půdotvorného substrátu.
- **„BIO chrání vodu a vodní zdroje“.** Ekologičtí zemědělci hnojí půdu takovým způsobem, aby nedocházelo ke znečišťování podzemních vod. V ekologickém zemědělství se vyplavuje o 40 - 64 % méně dusičnanů než v konvenčně hospodařících podnicích.
- **„BIO šetří energii“.** V ekologicky hospodařících podnicích je výdej energie o 30 – 50 % nižší než v integrovaném zemědělství.
- **„BIO přispívá ke stabilizaci klimatu“.** Ekologické zemědělství snižuje uvolňování oxidu uhličitého. Orné půdy ukládají větší množství uhlíku do humusu.
- **„BIO je sociální“.** Ekologické zemědělství vytváří pracovní místa a také chrání zdraví zemědělců, protože nehrozí otrava pesticidy (PAVELKOVÁ, 2007).

2.11 Ekonomické aspekty ekologicky hospodařících podniků

Přechod z konvenčního podnikání na ekologické je složitý proces, protože se jedná o inovace celého systému a produkčních metod. Takováto změna přináší zejména v prvních letech po začátku konverze snížení výnosů a často i chyby zemědělců, kteří se novému systému hospodaření teprve učí. Kromě snížení výnosů dochází také ke snížení počtu zvířat na farmě a k redukci tržních plodin. Důvody pro snižování počtu zvířat na farmě je především snaha o dodržení standardů chovu, které stanovují limit maximálního počtu zvířat na hektar a také snaha o přizpůsobení stáda možnostem produkce krmiv. Může docházet k nedostatku obilnin jako krmiv z důvodu jejich výhodnějšího prodeje k potravinářským účelům.

U rostlinné produkce je poměr výnosů mezi ekologickým a konvenčním způsobem hospodaření do značné míry ovlivňován typem regionu, úrovní intenzity v konvenčním zemědělství a rozdílností klimatických vlivů. V průběhu konverze na EZ se mění struktura plodin pěstovaných na orné půdě. Snižuje se zastoupení pšenice, ječmenu, olejin, kukuřice a cukrovky. Přednost získávají luskoviny a píce. V rámci obilovin je dosahováno větší pestrosti. Kromě špaldy je v EZ nově pěstována také pohanka a proso.

V živočišné produkci dochází vlivem konverze ke změnám v systému krmení a ke změnám typů krmiv. Určitá krmiva jsou často nahrazována krmivy vlastní produkce.

Konverze není příliš atraktivní pro vysoce specializované farmy (např. chov drůbeže, prasat), jelikož přechod na ekologické zemědělství by vyžadoval značné úpravy a investice. Velkou bariérou může být také nemožnost získat cenovou prémii v průběhu konverze, kdy zejména farmy zaměřené na pěstování plodin na orné půdě mohou být v prvních letech ztrátové, pokud jim nejsou vypláceny dotace. Proces přechodu na ekologický způsob hospodaření vyžaduje velmi pečlivé plánování a získávání informací a zkušeností. Snahou je vyhnout se zásadním chybám, nedostatku pracovních sil nebo případným finančním obtížím.

V porovnání s konvenčním zemědělstvím jsou výnosy v ekologickém zemědělství zpravidla nižší. Nižší hektarové výnosy způsobují, že i při nižších celkových nákladech jsou výrobní náklady ekologicky pěstovaných plodin vyšší, než při konvenčním hospodaření. Hlavní složkou výnosů jsou tržby a dotace. Tržby jsou závislé na množství

produkce a na realizované prodejní ceně. Dotace na ekologické zemědělství jsou dnes dostupné ve všech zemích EU, liší se však jejich výše, podmínky pro jejich získání či horní limit dotace na farmu. V některých zemích jsou dotace vypláceny pouze v období konverze, v jiných zemích (i v ČR) jsou vypláceny trvale, kdy jde jednak o pokrytí nákladů vzniklých s přechodem na ekologické zemědělství, ale taktéž o platbu zemědělci za službu navíc, tj. provozování hospodaření šetrného k životnímu prostředí. (ŠARAPATKA a URBAN, 2006).

2.12 Podmínky pro poskytování dotací

Dotaci lze poskytnout osobě (žadateli), která splňuje podmínky uvedené u jednotlivých programů. Žadatelem nemůže být subjekt, který nemá trvalý pobyt, sídlo obchodní firmy a pozemek, na který je požadována dotace, na území České republiky nebo neprokáže, že oprávněně podniká na území České republiky. Dále žadatelem nemůže být společnost vzniklá podle § 2716 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, organizační složka státu, příspěvková organizace, subjekty v působnosti Ministerstva obrany, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva vnitra a Ministerstva pro místní rozvoj. Žádost nemůže také podat subjekt, který obdržel v příslušném roce na účel nebo na předmět, pro který je požadována dotace, úvěr s podporou Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s. nebo dotaci či příspěvek z rozpočtu kapitoly MZe, dotaci z jiných rozpočtových kapitol státního rozpočtu, z rozpočtu státního fondu nebo dotaci z rozpočtu územního samosprávného celku.

O poskytnutí dotace rozhoduje Ministerstvo zemědělství na základě žádosti. Žadatel dokládá v žádosti své identifikační údaje dle závazného vzoru uvedeného v příloze včetně čestného prohlášení a dále údaje a informace uvedené u jednotlivých programů. Žadatel je povinen uvést požadované údaje úplně a pravdivě. Žádost se podává samostatně za každý dotační program a za každý předmět dotace, resp. za každou sazbu předmětu dotace na příslušné oddělení příjmu žádostí a LPIS Státního zemědělského intervenčního fondu dle sídla obchodní firmy nebo adresy trvalého pobytu. Každá žádost je doplněna datem, hodinou a minutou přijetí a v návaznosti na to je jí přiděleno pořadové číslo a žádost je zaregistrována. Zjistí-li OPŽL SZIF, že žádost je neúplná nebo obsahuje nepravdivé údaje, vrátí ji žadateli do 30 dnů ode dne jejího doručení

spolu s uvedením vad podání a s výzvou a lhůtou k jejich odstranění. Pokud nedojde k odstranění vad do stanovené lhůty, žádost je zamítnuta. Na dotaci není právní nárok.

Příjemce dotace odpovídá za to, že účel, na který mu byla poskytnuta dotace, splní v rozsahu a do termínu, který je stanoven v rozhodnutí. V případě zjištění porušení rozpočtové kázně, vrátí příjemce dotace neoprávněně použité včetně penále na účet uvedený v rozhodnutí finančního úřadu. Příjemce dotace, který z vážných důvodů nemůže splnit podmínky nebo účel dotace, na které mu byla dotace poskytnuta, je povinen neprodleně informovat MZe a navrhnout způsob řešení. Při poskytování dotací je uplatňován nárok na odpočet daně podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Od roku 2007 byla podpora ekologickým zemědělcům na plochu vyplácena v rámci Programu rozvoje venkova 2007 – 2013. Výše dotace pro rok 2013 činila:

- a) 155 EUR/ha při hospodaření na orné půdě, s výjimkou pěstování zeleniny nebo speciálních bylin;
- b) 89 EUR/ha při hospodaření na travních porostech pro 100 % ekologického zemědělce bez souběhu s konvenčním zemědělstvím, 71 EUR/ha pro zemědělce se souběhem s konvenčním zemědělstvím;
- c) 849 EUR/ha, při obhospodařování vinic, ovocných sadů nebo chmelnic a 510 EUR/ha při obhospodařování extenzivních ovocných sadů;
- d) 564 EUR/ha při pěstování zeleniny nebo speciálních bylin na orné půdě.

V roce 2013 bylo v ČR na dotacích do ekologického zemědělství vyplaceno celkem 1 256 975 454 Kč (WWW.EAGRI.CZ).

2.13 Organizace působící v sektoru EZ

V České republice působí několik organizací, které se významně zabývají problematikou ekologického zemědělství.

2.13.1 Oborové organizace a sdružení

Cílem oborových organizací je především podpora a prosazování zájmů ekologických zemědělců, podpora rozvoje ekologické produkce, ale také osvětové aktivity, vzdělávání v oblasti ekologie a poskytování informací ekologickým zemědělcům i spotřebitelům. V ČR působí následující oborové organizace:

PRO-BIO: Svaz ekologických zemědělců

Svaz PRO-BIO je nevládní nezisková organizace prosazující a podporující zájmy ekologických zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. V rámci své činnosti zajišťuje řadu osvětových aktivit. Jeho členy jsou ekologičtí zemědělci, zpracovatelé, výrobci a prodejci biopotravin, spotřebitelé a přátelé ekologického zemědělství. V rámci Svazu funguje 11 regionálních center, která poskytují svým členům poradenství, organizují vzdělávací akce a podporují rozvoj ekologického zemědělství. Svaz PRO-BIO má také spotřebitelskou pobočku s celorepublikovou působností, jejíž aktivity jsou zaměřeny na propagaci a osvětu biopotravin a ekologického zemědělství mezi spotřebitelskou veřejností.

BioSad

BioSad je občanské sdružení, jehož posláním je podpora rozvoje ekologické produkce ovoce v ČR. Zaměřuje se především na poskytování informací potřebných pro biopěstitele zaměřených na výrobu kvalitního a zdravotně nezávadného ovoce. Hlavním cílem je podpora efektivního uplatňování výsledků výzkumu v praxi a snaha o zařazování prvků ekologického pěstování do produkce integrované.

Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství – ČTPEZ

ČTPEZ byla založena v souladu s iniciativou TP Organic a Evropské komise. Sdružuje instituce, které pokrývají oblast vědy, výzkumu a vzdělávání, zemědělce a zpracovatele z praxe i svazy a sdružení zabývající se osvětou ekologického zemědělství. Cílem je budovat a zajišťovat rozvoj znalostního systému v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin.

EKOVIN – Svaz integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s.

EKOVIN je občanské sdružení, které sdružuje právnické a fyzické osoby zabývající se integrovanou a ekologickou produkcí hroznů vína, koordinuje jejich činnost a chrání jejich zájmy.

Potravinářská komora ČR

Samostatná sekce pro biopotraviny sdružuje výrobce biopotravin v Potravinářské komoře ČR.

2.13.2 Vzdělávací, výzkumné a poradenské organizace

Tyto organizace se zabývají vzděláváním a poradenskou činností. Pořádají různé kurzy a semináře především pro odbornou veřejnost. Dále se zabývají výzkumnou činností a inovacemi v oblasti ekologického zemědělství a vydávají metodické příručky a publikace. Jedná se o následující organizace:

Biocont Laboratory, spol. s r. o.

Cílem společnosti je poskytovat ekologicky a integrovaně hospodařícím zemědělcům co nejucelenější paletu prostředků a technologií biologické a biotechnické ochrany rostlin včetně informačního servisu a poradenství.

Bioinstitut, o. p. s

Bioinstitut se zabývá především environmentálním aspektem EZ. Provádí výzkum a popularizaci v této oblasti, zajišťuje osvětové a vzdělávací akce pro zemědělce a odbornou veřejnost, publikuje výsledky vlastního i zahraničního výzkumu a vydává praktické a metodické příručky pro zemědělce a zpracovatele.

DAPHNE – Institut aplikované ekologie, z. s.

DAPHNE je občanské sdružení, jehož cílem je přispívat k ochraně přírody a k šetrnému hospodaření v krajině prováděním odborného výzkumu, osvěty a poradenství v oblasti ekologie a zemědělství.

Spolek PRO BIO poradenství

Spolek PRO BIO poradenství je občanské sdružení poradců, výzkumných pracovníků, pedagogů a ostatních odborníků v oblasti ekologického zemědělství, kteří zajišťují informační poradenské služby, kurzy a semináře, vzdělávání poradců, publikační činnost, vydávání studií a propagaci EZ.

Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI)

ÚZEI je expertním centrem, které se zaměřuje na zemědělskou ekonomiku, potravinářství, zemědělské poradenství a informace. Mezi hlavní činnosti patří zejména základní a aplikovaný výzkum a vývoj v oboru zemědělské ekonomiky a politiky a zabezpečení komplexního expertního a odborného servisu pro Ministerstvo zemědělství i další orgány státní správy.

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

VÚRV je v ČR největším pracovištěm aplikovaného výzkumu zaměřeným na rostlinnou výrobu a příbuzné obory. Hlavním cílem výzkumu je získat vědecké poznatky pro podporu trvale udržitelného rozvoje zemědělství na základě inovací systémů a technologií pěstování zemědělských plodin pro produkci kvalitních a bezpečných potravin, krmiv a surovin pro energetické a průmyslové využití. Nachází se zde také genová banka, která uchovává širokou škálu genetických zdrojů rostlin.

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.

VÚŽV je veřejnou výzkumnou institucí zřízenou Ministerstvem zemědělství. Hlavní náplní její činnosti je základní a aplikovaný výzkum v oblastech genetiky a šlechtění zvířat, reprodukce, výživy, kvality živočišných produktů, etologie, technologií chovů, managementu stád a ekonomiky výroby. Tato činnost je zaměřena nejen do sektoru konvenčního zemědělství, ale i do oblastí ekologických a alternativních chovů.

ZERA – Zemědělská a ekologická regionální agentura, o. s.

ZERA je agentura zabývající se vzdělávací a výzkumnou činností při realizaci programů a opatření v rámci trvale udržitelného rozvoje venkova a využití krajiny zemědělcem. Pořádá vzdělávací programy pro zemědělskou veřejnost a exkurze do modelových zemědělských podniků. Zaměřuje se zejména na téma údržby a zvyšování kvality půdy.

Univerzity a vysoké školy v ČR

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Mendelova univerzita v Brně, Česká zemědělská univerzita v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci a Vysoká škola chemicko-technologická v Praze nabízejí studijní obory se zaměřením na ekologické zemědělství, ochranu krajiny, obnovitelné zdroje, životní prostředí atd.

2.13.3 Odbytové organizace

Odbytové organizace zajišťují pro ekologické zemědělce společný odbyt bioproduktů jak na český trh, tak do zahraničí. V ČR působí tyto odbytové organizace:

Biopark s. r. o

Biopark s.r.o., zajišťuje společný odbyt pro ekologické zemědělce a finalizaci zemědělských produktů. Dnes patří k největším dodavatelům českých biopotravin do prodejen zdravé výživy i obchodních řetězců v České republice a na Slovensku.

Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO

Družstvo od roku 2012 pod Svazem ekologických zemědělců PRO-BIO zajišťuje ekofarmám, které nechtějí prodávat vysoce kvalitní biomléko do konvenční produkce, odbyt do zahraničí. Družstvo má v současnosti 13 členů a vyváží mlékárně v Německu, která nabídla Svazu několikaleté smlouvy, transparentní podmínky, férovou cenu a má zájem o dlouhodobou spolupráci.

PRODEJ-BIO, s. r. o.

PRODEJ-BIO, s. r. o. organizuje odbyt českých biosurovin (obiloviny, luštěniny, kukuřice, krmiva) s cílem umístit českou produkci na český trh. Nadbytečná produkce je vyvážena do zemí EU. Pro české odběratele produkuje osiva v bio kvalitě.

U Sedláků

Odbytové biodružstvo U Sedláků provozuje v Karlovarském kraji družstevní prodejnu a zajišťuje odbyt svým členům.

2.13.4 Další organizace

AREA viva

Organizace AREA viva byla založena v roce 2001 za účelem podpory trvale udržitelných forem zemědělství, rozvoje venkova a propagace ekologického zemědělství v ČR. Organizace začala aktivně působit také v oblasti environmentální výchovy a to především prostřednictvím exkurzí pro základní školy.

Ekocentrum PALETA

Ekocentrum PALETA je občanské sdružení zabývající se ekologickou výchovou, které se zaměřuje především na děti a mládež. Má bohatou nabídku programů zaměřenou na tvořivou činnost z přírodních materiálů, poznávání přírodních zákonitostí a ekosystémů, globálních problémů atd.

Asociace místních potravinových iniciativ (AMPI)

AMPI je nevládní organizace podporující vznik a rozvoj místních potravinových systémů založených na šetrném zacházení s krajinou a férových vztazích mezi zemědělci a spotřebiteli.

ENVIC, občanské sdružení

ENVIC poskytuje poradenství v oblasti životního prostředí a provozuje v Plzni Environmentální informační centrum. Také pořádá celou řadu akcí, jako např. přednášky, semináře, exkurze a Plzeňské farmářské trhy. Součástí centra je odborná knihovna.

Green Marketing

Agentura Green Marketing poskytuje podporu a poradenství v oblasti marketingu biopotravin a přírodních produktů. Provádí marketingové poradenství, průzkumy trhu, monitoring cen biopotravin a také zajišťuje event marketing v oblasti zdravého stravování.

Hnutí DUHA

Hnutí DUHA aktivně prosazuje systém ekologického zemědělství, propojuje drobné ekozemědělce a spotřebitele a věnuje se problematice místních potravin. Je provozovatelem adresáře farem, obchodů, eshopů a bioklubů zaměřených na místní zemědělskou produkci. Je jednou z největších environmentálních nevládních neziskových organizací v ČR.

Nadace Partnerství

Nadace Partnerství je jedna z největších nadací na podporu projektů týkajících se životního prostředí. Vypisuje své grantové programy na nejrůznější témata spojená se životním prostředím a udržitelným rozvojem (WWW.EAGRI.CZ).

2.14 Propagace ekologického zemědělství

Marketingové aktivity mají vstřícnou roli napomáhající realizaci plánovaných a řídicích procesů a působí také jako zpětná vazba na jejich usměrňování. Nepřímo motivují strukturu výroby, ochranu krajiny, zdraví obyvatel a zvířat (KOUŘILOVÁ, 2007).

„Marketing biopotravin a bioproduktů by měl vycházet z požadavků a potřeb zákazníků, včetně zemědělců, a to s úkolem zaměřit se již na požadavky a potřeby budoucího období. Současně úkolem marketingu je i popularizovat produkty, motivovat vyšší spotřebu a nepřímo tím napomáhat údržbě krajiny, zdraví lidí a zvířat.“ (DOLEŽALOVÁ, 1999).

Propagaci EZ a biopotravin zajišťuje řada oborových a dalších nevládních organizací zejména díky pravidelné podpoře ze strany Ministerstva zemědělství ČR a několika dalších veřejných i soukromých zdrojů.

Mezi nejvýznamnější propagační aktivity patří:

- **Září – měsíc biopotravin a ekologického zemědělství.** Tato propagační akce koordinována ministerstvem zemědělství je zaměřená na osvětu a vzdělávání v oblasti ekologického zemědělství a biopotravin. Pravidelně se jí zúčastňují desítky aktérů z řad nevládních organizací, ekologických zemědělců, výrobců a prodejců biopotravin.
- **Bioakademie.** Mezinárodní konference ekologického zemědělství v Lednici je určena zemědělcům, zpracovatelům a prodejcům biopotravin. Její program se skládá z plenárního zasedání, odborných seminářů a exkurzí na vybrané ekofarmy. Hlavním organizátorem je Svaz PRO-BIO.
- **Soutěž Biopotravina roku.** Tato soutěž je pravidelně vyhlašována již od roku 2002 a pořádá ji PRO-BIO Svaz. Soutěží se v kategoriích biopotravin rostlinného i živočišného původu, výrobků pro gastronomii a pochutin nebo nápojů. Českou biopotravinou roku 2013 se staly Černíkovické beraní rohy pěstitele Miloše Kurky.
- **Biofach.** Biofach je největší evropský veletrh biopotravin, doplňků stravy a bio kosmetiky konající se každoročně během února v Norimberku. Ročník 2013 byl zaměřen na fair trade. Stěžejní téma mělo tři hlavní aspekty: kooperaci, hodnotový řetězec a téma regionalita versus globalizace (WWW.BIO-INFO.CZ).
- **Biostyl.** Biostyl je prodejní tuzemský veletrh biopotravin a biokosmetiky, který nabízí možnost prezentace jak výrobcům a prodejcům, tak nevládním

organizacím se zaměřením na ekologické zemědělství a zdravý životní styl. Probíhá pravidelně na jaře na Výstavišti v Praze-Holešovicích.

- **Veřejné kontroly.** V roce 2013 byly organizovány veřejné kontroly na ekofarmách, jejichž cílem bylo ukázat spotřebitelům hospodaření na ekofarmách a seznámit je s praktickým prováděním kontrol u ekologických podnikatelů a s podmínkami, které musí plnit pro získání certifikátů na bioprodukcí a výrobu biopotravin. Kontrolu prováděli inspektoři KEZ o.p.s.
- **Bartákův hrnec.** Bartákův hrnec je tradiční vyhlášení „Nejlepšího ekologického zemědělce roku“. Cenou je putovní keramický hrnec naplněný dvěma tisíci čerstvě ražených desetikorun (WWW.EAGRI.CZ).

2.15 Obchod s biopotravinami

Certifikované biopotraviny jsou obecně dražší, než produkty konvenčního zemědělství a to hned z několika důvodů:

- Ekologické zásobování potravinami je omezeno poptávkou;
- Výrobní náklady na biopotraviny jsou obvykle vyšší;
- Marketing a distribuční řetězec ekologických produktů jsou poměrně neefektivní a náklady jsou vyšší z důvodu relativně malých objemů. (WWW.FAO.ORG).

Celkový obrat obchodu s biopotravinami českých subjektů (včetně vývozu) dosáhl v roce 2012 přibližně 2,4 mld. Kč. Spotřebitelé v ČR utratili za biopotraviny zhruba 1,78 mld. Kč. Vývoz biopotravin vzrostl na 624 mil. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele zůstává pod hranicí 200 Kč (169 Kč v roce 2012) a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činí 0,66 %. Objem dovozu finálních biopotravin realizovaný distributory a maloobchodními řetězci, který byl prodán na českém trhu, je v roce 2012 odhadován na 752 mil. Kč, což představuje 46% podíl na maloobchodním obratu v ČR.

Struktura hlavních kategorií biopotravin je dlouhodobě stabilní. Největší zájem je o „Ostatní zpracované potraviny“, jejichž podíl tvoří 34 % (nejčastěji se jedná o hotové pokrmy typu dětských výživ). Druhou příčku si udržuje kategorie „Mléko a mléčné výrobky“ s podílem 20 %. Třetí kategorií je „Ovoce a zelenina“ (podíl 14 %), ve které jsou zahrnuty také ovocné a zeleninové šťávy. Podíly dalších biopotravin jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka č. 1: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin

Hlavní kategorie potravin	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	podíl kategorie potravin (%)							
<i>Maso a masné výrobky</i>	12	7,1	6,2	5,4	9,5	8,6	8,5	8,1
<i>Ovoce a zelenina</i>	3,5	3	5,4	6,2	10,8	10,8	13,6	13,7
<i>Oleje a tuky</i>	x	X	x	X	1,8	1,9	1,9	2,1
<i>Mléko a mléčné výrobky</i>	20	15,2	20,9	22,2	21,1	24,8	19,6	20
<i>Mlýnské a škrobárenské výrobky</i>	5,5	7,1	6	5,9	6,3	8,4	9,7	10,4
<i>Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky</i>	4	3	1,6	3,8	9,4	8,2	9,4	9,5
<i>Ostatní zpracované potraviny</i>	43	49,5	49,3	45,9	35,9	32,8	35,3	34,3
<i>Nápoje</i>	12	15,2	10,6	10,6	5,2	4,5	2	1,9
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100

zdroj: Ročenka 2013 – Ekologické zemědělství v ČR; 2013

Co se týče distribuce, tak nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích (64,4 % v roce 2012) a dále pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (19 %). Téměř 5 % biopotravin bylo nakoupeno v lékárnách a 6 % prostřednictvím přímého prodeje zahrnujícího jak prodej ze dvora, tak i od výrobců a distributorů. Prodej přes drogistické řetězce setrval na 3 %. Nejméně biopotravin se prodalo v nezávislých drobných prodejnách potravin (1,4%) a na nízké úrovni zůstává také uplatnění biopotravin v rámci gastronomických zařízení a provozoven veřejného stravování (MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2013).

Celkový počet biopotravin, který byl v září 2013 k dostání na pultech maloobchodních řetězců, činil 2 809 položek. Nejširší nabídku biopotravin má dm drogerie (725 položek), následuje Globus (550 položek), Tesco hypermarket (319 položek), Albert hypermarket (261 položek), Kaufland (252 položek), Interspar (206 položek) a Billa (162 položek). Řetězec Penny Market nabízí pouze 15 položek biopotravin.

Biopotraviny jsou do českých řetězců dodávány mnoha dodavateli. Nejvýznamnějším z nich je Alnatura dodávající biopotraviny do dm drogerie

a do Globusu. Dalším v pořadí je HiPP Czech, jehož biopotraviny jsou zastoupeny ve všech maloobchodních řetězcích kromě diskontů (Penny Market a Lidl). Na pomyslném 3. a 4. místě stojí dva nejsilnější čeští výrobci a distributoři biopotravin Pro-Bio a Country Life. Dalšími významnými dodavateli jsou Tesco, Biopark, dm drogerie, Rossmann, Olma, Spar, Pfanner, Biopekárna Zemanka a Polabské mlékárny.

Maloobchodní řetězce nabízejí biopotraviny také pod svou privátní značkou. Během roku 2009 došlo k výraznému nárůstu podílu privátních značek (Billa přišla se značkou Naše BIO, a Albert výrazně rozšířil značku Albert BIO). Vrcholu privátní značky dosáhly v roce 2010. V následujících letech však podíl privátních značek na celkovém množství biopotravin postupně klesal, ačkoliv absolutní počet biopotravin mírně roste (ÚZEI, 2014).

2.16 Ekologické zemědělství v ČR

2.16.1 Historický vývoj

V Československu byly první důležitější zmínky o ekologickém zemědělství publikovány v letech 1985 – 1987, kdy šlo pouze o jednoduché zprávy, které přetiskovaly odborné časopisy. Začaly se šířit informace o problematice zdravotního stavu populace ve srovnání se zeměmi západní Evropy a také byla odborníky kritizována vysoká spotřeba masa. Mezi lidmi začal vzrůstat zájem o zdravou výživu, a proto byly koncem 80. let vydávány různé publikace zabývající se touto tematikou. Vznikaly skupiny orientované vegetariánsky či jinými směry alternativní výživy (např. „Přátelé přírodní výživy Praha“), které doporučovaly svým členům a dalším zájemcům „nechemizované potraviny“. Ty ovšem nebyly na trhu k dispozici a lidé si je museli pěstovat sami. Vyšly tak první sešity o ekozahradě. Začalo se hovořit o ekologickém pěstování rostlin a ekologickém chovu zvířat. Impuls nezešel od zemědělců, ale od spotřebitelů z měst.

Praktické základy celého systému EZ v ČR položili ještě před revolucí 1989 zemědělsky vzdělaní odborníci, kteří reagovali na negativa socialistické zemědělské velkovýroby. V rámci Biotechnologické společnosti založili „Odbornou skupinu pro alternativní zemědělství“. Převzali základní informace ze zahraničí, především od organizace IFOAM a začali podnikat kroky pro prověřování ekologického zemědělství v našich podmínkách. Ještě před rokem 1989 bylo vyhlášeno přechodné období k EZ ve třech podnicích (zelinářství Leština, Státní statek Hanušovice

a ZD Starý Hrozenkov). V roce 1989 byl vydán první Bulletin alternativního zemědělství.

V lednu 1990 se konala velká mezinárodní konference s odbornou asistencí IFOAM ve Velké Bystřici u Olomouce. Tuto odbornou akci navštívilo několik set zemědělských praktiků a byla významnou startovací akcí pro vznik ekologického zemědělství v tehdejší Československu. Ve stejném roce byla zřízena na Ministerstvu zemědělství ČR funkce náměstka ministerstva odpovědného za EZ, byly přijaty rámcové směrnice IFOAM a následovaly první dotace. Vzniklo také pět svazů ekologických zemědělců, z nichž největší a nejstarší je Svaz PRO-BIO, který působí na území celé ČR dodnes.

Další rozvoj ekologického zemědělství byl poměrně rychlý. Největší rozvoj ekofarem byl v počátku 90. let a potom v roce 1998, kdy byly zemědělcům znovuotevřeny dotační tituly pro ekologické hospodaření (ŠARAPATKA a URBAN).

Tabulka č. 2: Vývoj výměry zemědělské půdy a počtu farem v EZ

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Celková výměra půdy v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna celkové výměry půdy v EZ (%)
1990	3	480	–	–	–
1991	132	17 507	0,41	–	–
1992	135	15 371	0,36	2,3	-12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17 022	0,4	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19	49,6
2001	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,5	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3 920	482 927	11,4	11,5	7,7
2012	3 923	488 483	11,56	0,1	1,2
2013	3 926	493 896	11,7	0,1	1,1

(zdroj: www.eagri.cz)

2.16.2 Stav ekologického zemědělství v ČR, 2013

Celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch vrostla na téměř 494 tisíc ha, což představuje podíl 11,7 % z celkové výměry zemědělské půdy v ČR. Meziroční nárůst (2012 – 2013) není už tak výrazný jako v předchozích letech. Došlo k poklesu podílu ploch v přechodném období (z 12 % na 5,3 %).

Meziročně vzrostla výměra půdy v EZ o zhruba 5,4 tisíc ha, přičemž plochy travních porostů vzrostly o 7,2 tisíc ha. Orná půda zaznamenala pokles ploch o 2,25 tisíc ha a výměra trvalých kultur se zvýšila díky nárůstu ploch sadů a vinic. Z pohledu užití půdy dominují trvalé travní porosty, avšak jejich plocha se od roku 2003 již výrazně nezvyšuje (podíl na celkové výměře zůstává okolo 83 %). Podíl plochy orné půdy je i přes mírný pokles téměř 12 %. Od roku 2007 stoupala významně výměra trvalých kultur, což je způsobeno zejména navýšením plateb na tuto produkci, ale také posílením know-how v oblasti pěstování ovoce a vína v kvalitě bio.

Tabulka č. 3: Vývoj struktury půdního fondu v EZ v letech 2003-2013

Užití půdy	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
OP	19 637	19 694	20 766	23 479	29 505	35 178	44 906	54 717	59 281	58 625	56 286
TTP	231 683	235 379	209 956	232 190	257 899	281 596	329 232	369 057	398 061	404 950	412 158
TK	928	1 170	820	1 196	1 870	3 105	4 331	5 939	7 429	7 693	7 837
Ostatní plochy	2 747	7 056	23 440	24 671	23 616	21 753	19 937	18 054	18 157	17 215	17 615
Plocha (ha)	254 995	263 299	254 982	281 536	312 890	341 632	398 406	447 767	482 927	488 483	493 896

(zdroj: www.eagri.cz)

Ke konci roku 2013 působilo v EZ celkem 4 412 subjektů, což je nárůst o 22 subjektů, resp. o 0,5 % proti roku 2012. Během roku 2013 ukončilo svoji činnost 209 subjektů, z toho 151 subjektů skutečně ukončilo svoje působení v EZ a zbylých 58 subjektů vstoupilo do zcela nové kategorie (WWW.EAGRI.CZ).

2.17 Ekologické zemědělství v Evropě

Počátky vzniku ekologického zemědělství ve střední a západní Evropě můžeme datovat do období po první světové válce, kdy v německy mluvících zemích vznikaly dva směry – přírodní zemědělství a biodynamické zemědělství. Od poloviny 19. a na přelomu 20. století probíhala industrializace a urbanizace vedoucí k negativním změnám životních podmínek obyvatelstva. Lidé se obraceli k přírodnímu nebo přírodně blízkému životnímu stylu. Zesilovalo se zapojení zemědělství do industriálního světa, omezovaly se určité krajové tradice a ze zemědělství se vytrácela určitá samostatnost a nezávislost.

V prvních desetiletích minulého století se také setkáváme s prvními dokumentovanými údaji o poškození půdní úrodnosti a změnách v agroekosystémech souvisejících s chemickou a technickou intenzifikací. Jednalo se například o okyselení půd, půdní únavu nebo změny půdní struktury. Byl také zaznamenán zvýšený výskyt chorob a škůdců a snížení kvality potravin. Docházelo k vývoji nových, resp. znovuobjevení některých starých metod, např. metody kompostování, neobracení půdy při jejím zpracování, usměrňování zásahů do půdy atd.

Mezi hlavní směry, které se rozhodujícím způsobem podílely na rozvoji současného ekologického zemědělství, patří:

- *Přírodní zemědělství* (počátek 20. stol.);
- *Biodynamické zemědělství* (30. léta 20. stol.);
- *Organicko-biologické zemědělství* (40. léta 20. stol.);
- *Organické zemědělství v anglicky mluvících zemích* (30. léta 20. stol.);
- *Biologické zemědělství v německy mluvících zemích* (50. a 60. léta 20. stol.);
- *Biologické zemědělství ve francouzsky mluvících zemích* (50. a 60. léta 20. stol.) (ŠARAPATKA a URBAN, 2009).

Dnes je evropský trh biopotravin považován za trh s největší konkurencí na světě. Vysoký stupeň fragmentace a existence silných národních společností vytváří obtížné prostředí pro vstup nových firem a to hlavně z mimoevropských zemí. Nejvyšší spotřeba biopotravin je trvale ve skandinávských a alpských zemích, naopak nejméně za biopotraviny utrácí spotřebitelé z jižní, střední a východní Evropy.

Největší trh biopotravin má Německo. Spolu s Francií, Velkou Británií a Itálií tvoří téměř dvě třetiny celkového obratu. Trh biopotravin ve střední a východní Evropě je malý a roztržitý, přesto je však zaznamenáván významný růst. Bioprodukty jsou převážně exportovány a dováženy ze západní Evropy. Za nejvíce rozvinutý trh v této oblasti je považován trh ČR, Polska a Maďarska. Rumunsko a Ukrajina jsou významnými exportéry základních rostlinných surovin v bio kvalitě.

Celkový roční obrat biopotravin Německa, coby země s největším trhem biopotravin v Evropě, činil v roce 2013 7 040 mil. EUR. Následuje Francie (4 004 mil. EUR), Velká Británie (1 950 mil. EUR), Itálie (1 885 mil. EUR) a Švýcarsko (1 520 mil. EUR) (WWW. FIBL.ORG).

Největší podíl potravin ekologického zemědělství na celkových tržbách má Dánsko (7,2 %), dále pak Rakousko (6,0 %), Švýcarsko (5,2 %), Německo (3,4 %) a Švédsko (3,4 %) (WWW.FOODNET.CZ).

V roce 2013 v EU ekologicky hospodařilo téměř 260 tis. farem na výměře 10,2 mil. ha a 5,7 % zemědělské půdy. Největší plochy půdy v EZ se nacházejí ve Španělsku (1,6 mil. ha), Itálii (1,3 mil. ha), ve Francii a v Německu (WWW.BIO-INFO.CZ).

Z celkové výměry 11,5 mil. ha tvořily 42 % travní porosty 40 % orná půda, a 11 % trvalé kultury. Hlavními plodinami na orné půdě v EZ v Evropě jsou vyrovnaně pícniny a obiloviny (WWW.ASZ.CZ).

Z hlediska podílu ploch v ekologickém zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy v Evropě se na první místo řadí Rakousko s podílem 19,7 %. Následuje Švédsko (15,58 %), Estonsko (15,25 %), Švýcarsko (11,98 %) a Česká republika (11,7 %) (WWW.FOODNET.CZ).

3 CÍL PRÁCE A METODIKA

3.1 Cíl práce a hypotézy

Cílem této diplomové práce s názvem „Ekologické zemědělství v ČR (geografické analýzy)“ je zpracování dat ÚZEI (MZe) za ekologickou zemědělskou produkci jednotlivých krajů České republiky do podoby mapových výstupů a grafů, které poskytují základní přehled o teritoriálním rozmístění rostlinné a živočišné produkce ekologického zemědělství.

V rámci této diplomové práce jsou stanoveny následující hypotézy, které budou zkoumány v praktické části práce a zhodnoceny v jejím závěru.

Hypotéza č. 1: V rostlinné produkci spojené s ornou půdou a trvalými kulturami se projevuje v souvislosti s rozdílnými půdně klimatickými podmínkami jednotlivých krajů větší "krajová" diferenciací, než u trvalých travních porostů.

Hypotéza č. 2: Živočišná produkce má v jednotlivých krajích obdobnou strukturu.

Hypotéza č. 3: V roce 2012 uplatňovaly farmy v ekologickém režimu větší část své produkce na domácím trhu.

3.2 Metodický postup

Diplomová práce je rozdělena do několika částí:

Literární rešerše

Literární rešerše vznikla na základě studia odborné literatury. Použity byly nejen knižní zdroje a internetové zdroje, ale i data poskytnutá Ústavem pro zemědělskou ekonomiku a informace. Převážné množství informací bylo čerpáno ze Zákona č. 242/2000 Sb. a z Ročenky ekologického zemědělství v ČR za rok 2013.

V první části literární rešerše jsou uvedeny základní pojmy v oblasti ekologického zemědělství, definice ekologického zemědělství a jeho právní úprava. Dále je popsáno značení ekologických výrobků, kontrolní organizace, podmínky pro chov hospodářských zvířat a pěstování rostlin v ekologickém režimu, podmínky pro registraci nových podnikatelů v EZ atd. Další část literárního přehledu se věnuje organizacím působícím v sektoru EZ, propagaci ekologického zemědělství a problematice

ekonomických aspektů ekologicky hospodařících podniků. V závěru literární rešerše je popsán historický vývoj i současný stav ekologického zemědělství v ČR a v Evropě.

Analýza ekologického zemědělství v ČR

Tato část diplomové práce se věnuje analýzám rostlinné a živočišné produkce a jejímu teritoriálnímu rozmístění v rámci ČR, které je zobrazeno pomocí mapových podkladů a grafů. Analýzy ekologické produkce jsou prováděny na úrovni krajů. Pozornost je věnována především rostlinám a hospodářským zvířatům, které mají největší zastoupení v rámci EZ v ČR.

V rámci jednotlivých druhů ekologicky pěstovaných rostlin je vždy vytvořena produkční mapa, která zobrazuje oseté plochy a průměrné výnosy (t/ha) daného druhu rostliny v jednotlivých krajích ČR. Dle velikosti koláčových diagramů lze zjistit, v kterých krajích se daná rostlina pěstuje nejvíce a naopak. Celkové oseté plochy jsou ještě rozděleny na plochy v přechodném období a na plochy již v plném ekologickém režimu.

U jednotlivých druhů hospodářských zvířat chovaných v ekologickém režimu je sledován jejich početní stav opět v rámci jednotlivých krajů ČR. Použito je stejně jako u rostlinné produkce zobrazení pomocí mapových výstupů.

Mapové výstupy a grafická zobrazení byly zpracovány na základě dat poskytnutých Ústavem pro zemědělskou ekonomiku a informace (ÚZEI). Data byla vztažena k jednotlivým ekologicky hospodařícím farmám v ČR a dotýkala se jejich rostlinné a živočišné produkce za rok 2013. Následně byla provedena jejich selekce podle krajů ČR. U rostlinné produkce byly uváděny následující údaje: osetá plocha v přechodném období a plném ekologickém režimu, ekologická produkce a průměrný výnos. Údaje o hospodářských zvířatech v EZ poskytovaly informace o početním stavu jednotlivých kategorií hospodářských zvířat.

Veškeré tabulky a grafy byly zpracovány v aplikaci Microsoft Office Excell, mapové podklady potom v programu QGIS.

Způsob uplatnění bioprodukce za rok 2012

V této části diplomové práce je zkoumáno uplatnění rostlinné a živočišné bioprodukce na trhu v roce 2012. V úvahu byly brány pouze farmy v ekologickém

režimu, tj. po přechodném období. Hlavním informačním zdrojem pro zpracování této kapitoly byla data z Ročenky ekologického zemědělství za rok 2013.

Zhodnocení hypotéz

Závěrečná část práce je věnována vyhodnocení stanovených hypotéz, tj. jejich potvrzení či vyvrácení.

4. ANALÝZA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR

4.1 Současný stav ekologického zemědělství

Celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch v roce 2013 činila 493 943,92 ha, což představuje 11,77% podíl z celkové výměry zemědělské půdy v ČR. Plocha půdy v ekologickém zemědělství meziročně vzrostla o 1,1 %. Výměra celkové plochy v EZ v přechodném období činila 25 994,36 ha. V ekologickém režimu, tj. již po přechodném období, bylo 467 949,56 ha.

Celková výměra ekologicky obhospodařované plochy zahrnuté v registru půdy LPIS v roce 2013 činila 476 478,45 ha. Z toho bylo 25 151,45 ha v přechodném období a 451 327,0 ha v ekologickém režimu. V registru půdy LPIS tedy nebylo zahrnuto 17 465 ha ploch v ekologickém zemědělství.

Počet ekologických zemědělců v roce 2013 stagnoval. Meziroční nárůst počtu ekofarek činil pouze 0,1 % (z 3 923 ekofarek v roce 2012 na 3 926 v roce 2013). Toto zpomalení nárůstu počtu ekologických zemědělců bylo způsobeno zejména pozastavením příjmu žádostí o zařazení do opatření „Ekologické zemědělství“, v rámci kterého jsou ekofarmám poskytovány dotace. Průměrná velikost ekofarmy dosáhla v roce 2013 výměry 126 ha.

Ke konci roku 2013 bylo v České republice registrováno 471 výrobců biopotravin, což oproti minulému roku znamená nárůst o 5,1 %. K nejčastěji provozovaným činnostem patřilo zpracování masa a masných výrobků, výroba mléčných výrobků a zpracování a konzervování ovoce a zeleniny.

Pokud bychom sledovali rozmístění ekofarek v rámci krajů, typické je jejich nerovnoměrné rozmístění na území ČR. Hlavními oblastmi ekologického zemědělství jsou méně příznivé horské a podhorské oblasti, kdy zhruba polovina těchto ploch je dnes ekologicky obhospodařována.

Největší plochy ekologického zemědělství se nacházejí v pohraničních hornatých oblastech Jihočeského, Karlovarského, Moravskoslezského, Plzeňského a Ústeckého kraje. Naopak nízké zastoupení ekologicky obhospodařovaných ploch má Hlavní město Praha, Pardubický kraj, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj a Vysočina.

Nejvíce ekologických farem se nachází v Jihočeském kraji (529 ekofarem). Následuje kraj Plzeňský (414 ekofarem), Moravskoslezský (381 ekofarem), Zlínský (354 ekofarem) a Vysočina (339 ekofarem). Naopak nejmenší zastoupení, co se týče počtu ekologických farem, má Hlavní město Praha (6 ekofarem), Pardubický kraj (163 ekofarem) a kraj Karlovarský (208 ekofarem).

Počet ekofarem a výměra celkové ekologicky obhospodařované plochy v jednotlivých krajích jsou znázorněny v následující tabulce:

Tabulka č. 4: Počet ekofarem a výměra plochy v EZ v jednotlivých krajích ČR, 2013

Kraj	Počet ekofarem	Výměra celkové plochy v EZ (ha) – data LPIS
Jihočeský	529	69 079,6
Karlovarský	208	55 639,6
Moravskoslezský	381	54 643,0
Plzeňský	414	53 628,1
Ústecký	249	43 912,2
Olomoucký	245	37 937,3
Zlínský	354	36 939,7
Liberecký	228	32 153,3
Královéhradecký	222	21 564,9
Vysočina	339	21 555,7
Jihomoravský	328	17 364,6
Středočeský	260	17 251,8
Pardubický	163	14 772,9
Hl. město Praha	6	35,7
Celkem	3 926	476 478,4

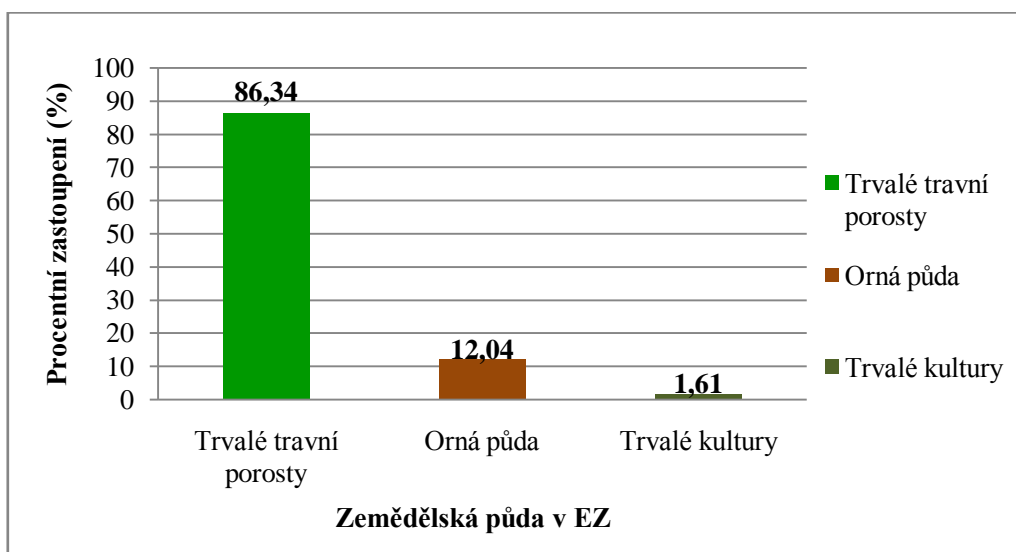
Zdroj: Ročenka EZ, 2013

4.2 Analýza rostlinné produkce

Celková výměra ekologicky obhospodařované půdy je rozdělena dle užití na plochu *orné půdy*, plochu *trvalých travních porostů* a na plochu *trvalých kultur*.

Dlouhodobě převládají trvalé travní porosty (TTP), které v roce 2013 tvořily 86,34% podíl a jejich celková výměra plochy činila 409 757,9 ha. Plocha orné půdy činila 56 808,88 ha (12,04% podíl). Nejmenší plochu, tj. 1,61 %, zaujímaly trvalé kultury (7 663,88 ha).

Graf č. 1: Struktura ekologicky obhospodařované půdy v ČR, 2013

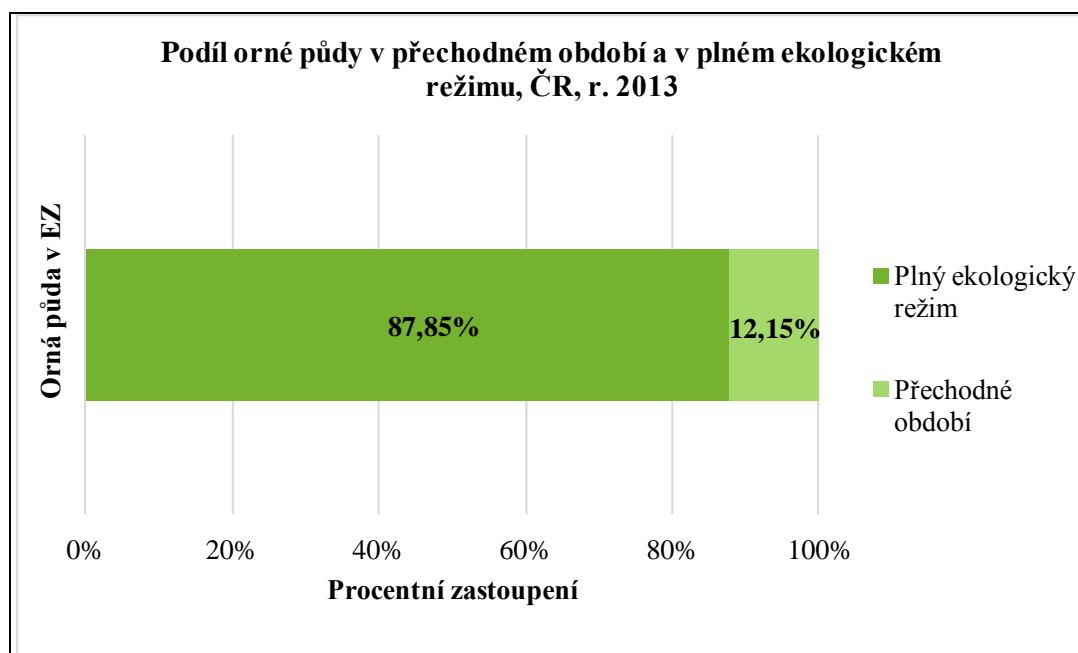

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

4.2.1 Orná půda

V roce 2013 bylo ekologickým způsobem obhospodařováno celkem 56 808,88 ha orné půdy, což znamená 12,04% podíl z celkové výměry ekologicky obhospodařované půdy na území ČR. Z toho se 12,15 % (tj. 6 900,80 ha) orné půdy nacházelo v přechodném období a 87,85 % (tj. 49 908,08 ha) již v plném ekologickém režimu.

Graf č. 2: Podíl orné půdy v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

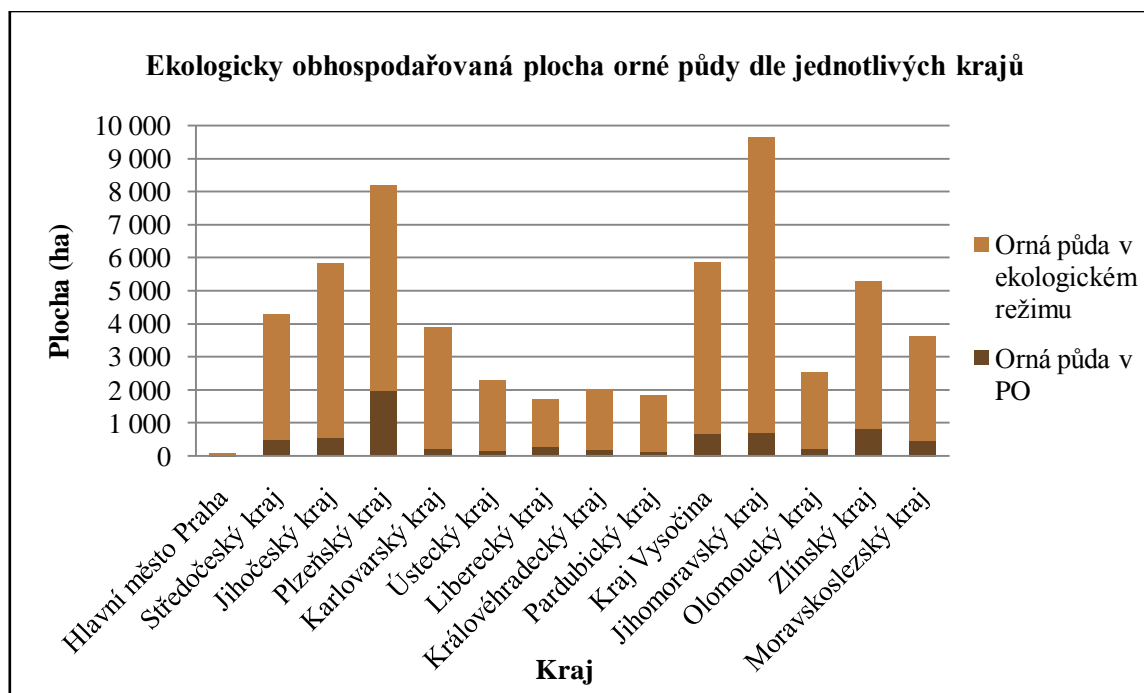
Oproti roku 2012, kdy celková plocha orné půdy v ekologickém režimu činila 44 080,66 ha, došlo k meziročnímu nárůstu o více než 13 %. Plocha orné půdy v přechodném období naopak zaznamenala pokles o téměř 55 % (z 15 159,55 ha v roce 2012 na 6 900,80 ha v roce 2013). Důvodem bylo zřejmě vyčkávání na schválení podmínek nového programového období Programu rozvoje venkova.

Ekologická produkce z orné půdy činila 139,3 tis. tun, tj. 11% podíl z celkové ekologické produkce ČR.

Největší plochu ekologicky obhospodařované orné půdy má Jihomoravský kraj (9 637,36 ha). Následuje Plzeňský kraj, jehož plocha orné půdy činí 8 216,16 ha, kraj Vysočina (5 860,48 ha) a Jihočeský kraj (5 844,54 ha).

Největší plocha orné půdy v přechodném období se nachází v Plzeňském kraji (1 990,35 ha).

Graf č. 3: Ekologicky obhospodařovaná plocha orné půdy dle krajů, 2013

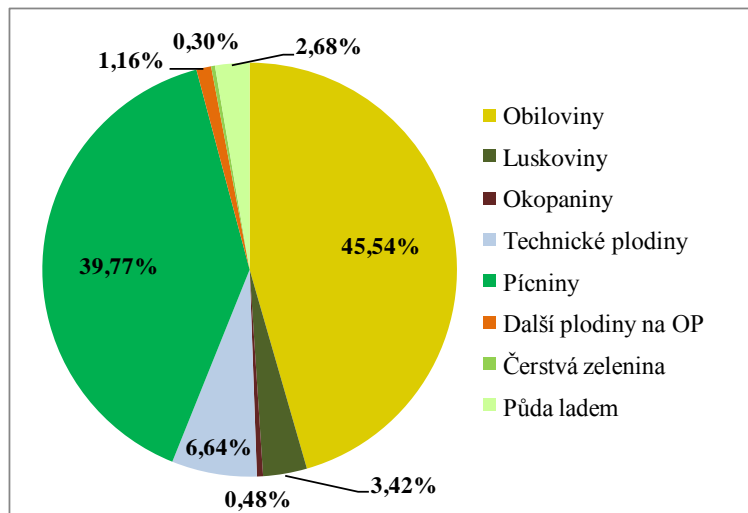
Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Na orné půdě v ekologickém zemědělství se v roce 2013 pěstovaly následující kategorie plodin: obiloviny, luskoviny, okopaniny, technické plodiny, čerstvá zelenina, pícniny a další plodiny na orné půdě. Část orné půdy tvořila také půda ladem.

Podíly jednotlivých kategorií plodin pěstovaných na orné půdě v EZ jsou zobrazeny

v následujícím grafu. Největší podíl orné půdy v EZ tvořily obiloviny (45,54 %) a pícniny (39,77 %).

Graf č. 4: Struktura plodin na orné půdě v EZ, 2013

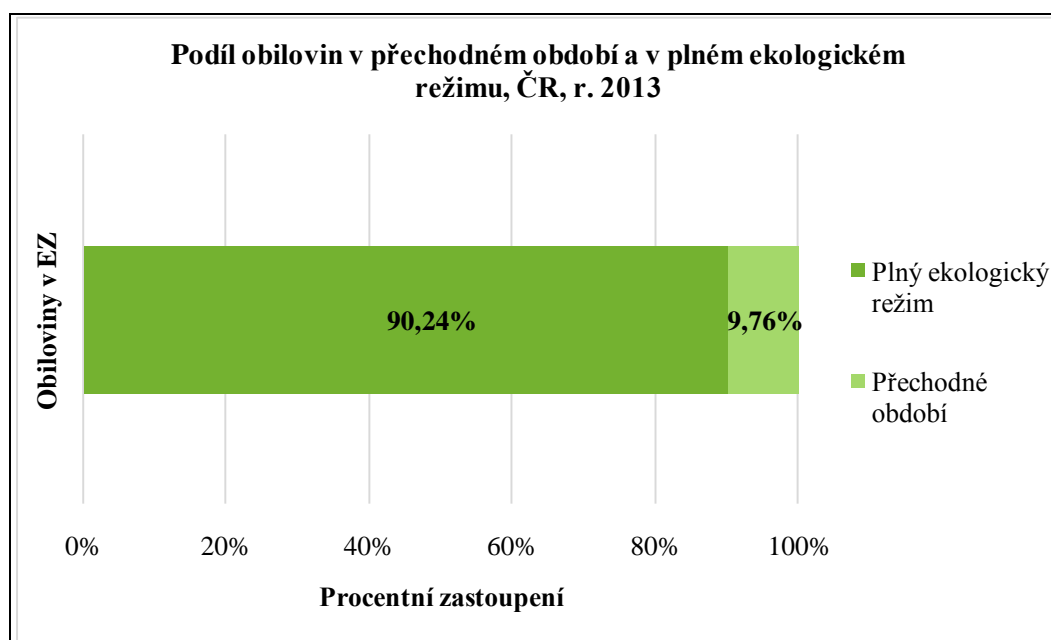

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Obiloviny

Celková plocha obilovin v ekologickém zemědělství v roce 2013 v ČR zaujímala 25 883,93 ha (tj. 46% podíl orné půdy EZ v ČR) a obiloviny jsou tak plodinou zabírající největší část plochy orné půdy. Plocha obilovin v přechodném období činila 2 525,96 ha (9,76 %) a plocha obilovin v plném ekologickém režimu 23 357,97 ha (90,24 %).

Graf č. 5: Podíl obilovin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013

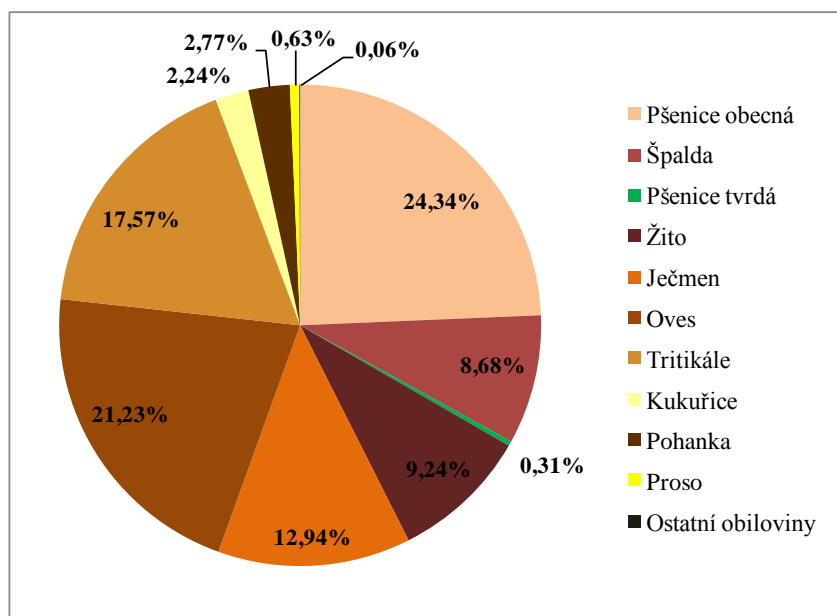

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Oproti loňskému roku došlo k poklesu plochy obilovin, a to o 5,7 % (z 27 444,23 ha v roce 2012 na 25 883,93 ha v roce 2013). Ekologická produkce obilovin ovšem vzrostla o 5,49 % (z 58 975 tun v roce 2012 na 62 210 tun v roce 2013). Ekologické výnosy obilovin v roce 2013 činily 2,66 t/ha.

V roce 2013 byly na orné půdě v EZ pěstovány následující obiloviny: pšenice, špalda, žito, ječmen, oves, tritikále, kukuřice, pohanka, proso a ostatní obiloviny. Nejčastěji pěstovanými obilninami byly pšenice a oves, které společně zabíraly 46 % celkové plochy obilovin v EZ a tvořily 47 % celkové produkce obilovin. S podílem ploch nad 10 % následovaly tritikále (17,57 %) a ječmen (12,94 %). Podíly ostatních obilovin na celkové ploše obilovin v EZ zobrazuje následující graf:

Graf č. 6: Struktura obilovin na orné půdě v EZ, 2013

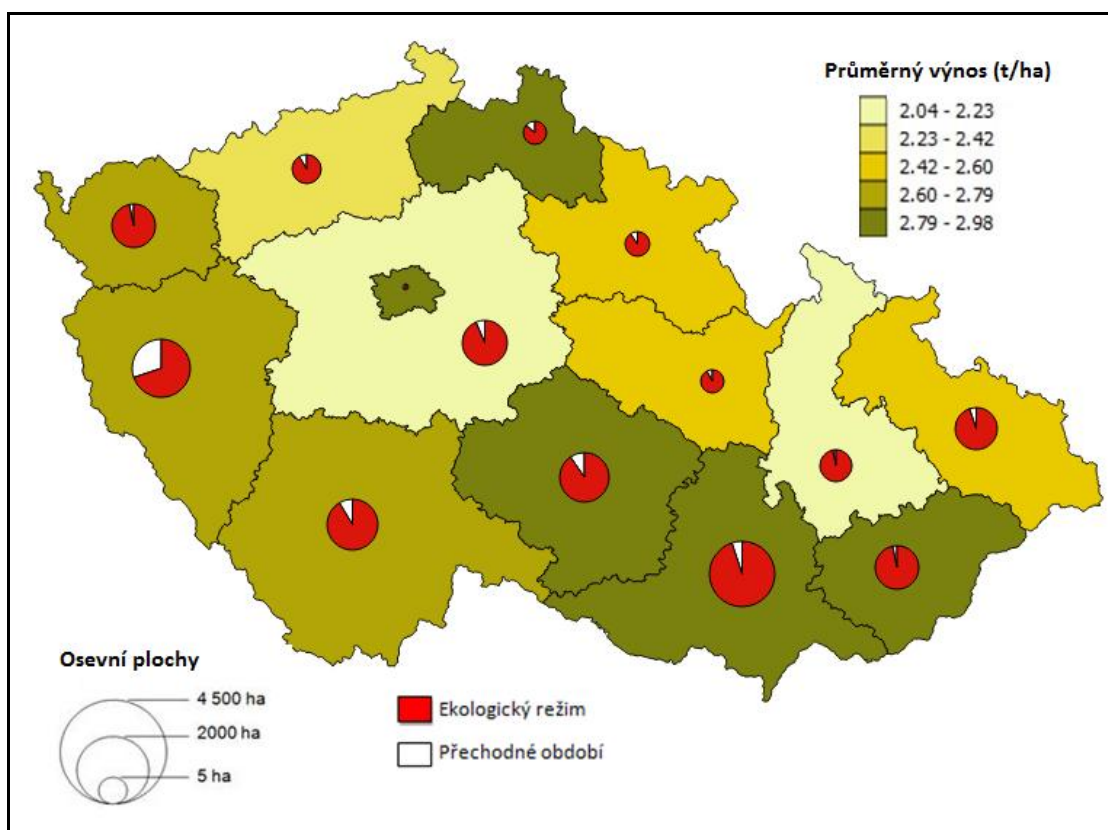

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Z produkční mapy obilovin (obrázek č. 3) je patrné, že nevyšší průměrné hektarové výnosy obilovin byly dosahovány v Hlavním městě Praha, v Jihomoravském, Zlínském a Libereckém kraji a na Vysočině. V těchto krajích se výnosy pohybovaly v rozmezí 2,85 – 2,98 t/ha. Naopak nejmenších průměrných výnosů dosahoval Středočeský kraj a kraj Olomoucký.

Koláčové diagramy zobrazují velikosti osetých ploch obilovin v EZ v jednotlivých krajích. Největší plochy obilovin se nacházejí v kraji Jihomoravském (4 518,82 ha), Plzeňském (3 686,96 ha), Jihočeském (2 703,99 ha) a na Vysočině (2 637,61 ha). Plzeňský kraj má největší plochu obilovin v přechodném období, a to 1 110,28 ha.

Obrázek č. 3: Produkční mapa obilovin v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Pěstování obilovin v EZ se v roce 2013 zabývalo celkem 828 ekofarem, z nichž 725 bylo již v plném ekologickém režimu. Farma s největší plochou obilovin v ekologickém zemědělství (Agročas spol. s r. o.) se nachází v Plzeňském kraji a celková osetá plocha činila 729,87 ha.

Tabulka č. 5: Ekofarmy s největší plochou obilovin v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Plocha obilovin (ha)
Agročas, spol. s r.o.	Plzeňský	729,87
Král František	Jihomoravský	631,90
Eko Mackovice, s.r.o.	Jihomoravský	524,47
ZD Bavoryně	Středočeský	522,78
Družstvo Březovice	Středočeský	495,72

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Pšenice

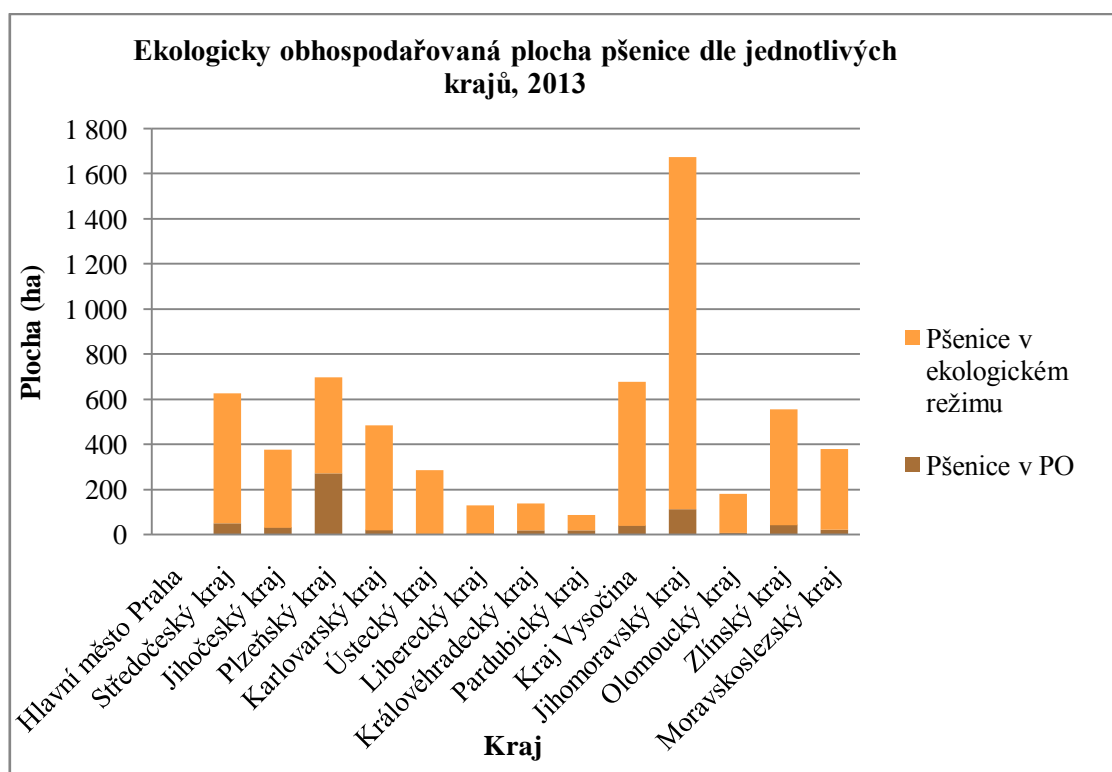
Pšenice je v ekologickém zemědělství v ČR nejpěstovanější obilovinou. V roce 2013 činila celková plocha pšenice obhospodařovaná v ekologickém zemědělství

6 299,13 ha. Z toho plocha pšenice v přechodném období činila 639,43 ha (tj. 10,15 %) a plocha pšenice v plném ekologickém režimu 5 659,70 ha (tj. 89,85 %).

Celková ekologická produkce pšenice vzrostla oproti loňskému roku o 5,86 % (z 15 677 tun v roce 2012 na 16 597 tun v roce 2013).

Největší plochy pšenice v ekologickém zemědělství se nacházejí v Jihomoravském kraji (1 674,39 ha), v Plzeňském kraji (698,86 ha), v kraji Vysočina (676,7 ha) a v Jihočeském kraji (628,21 ha).

Graf č. 7: Ekologicky obhospodařovaná plocha pšenice dle krajů, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Pěstováním pšenice se v roce 2013 zabývalo 375 ekofarem (327 již v plném ekologickém režimu). Eko Mackovice s.r.o. - farma s největší plochou pšenice v ekologickém zemědělství, která činila 328,01 ha, se nacházela v Jihomoravském kraji. Dalšími pěstiteli pšenice v ekologickém zemědělství jsou Král František (301,2 ha) z Jihomoravského kraje, ZD Bavoryně (291,95 ha) ze Středočeského kraje a Opat Ladislav (209,5 ha) z Ústeckého kraje.

Oves

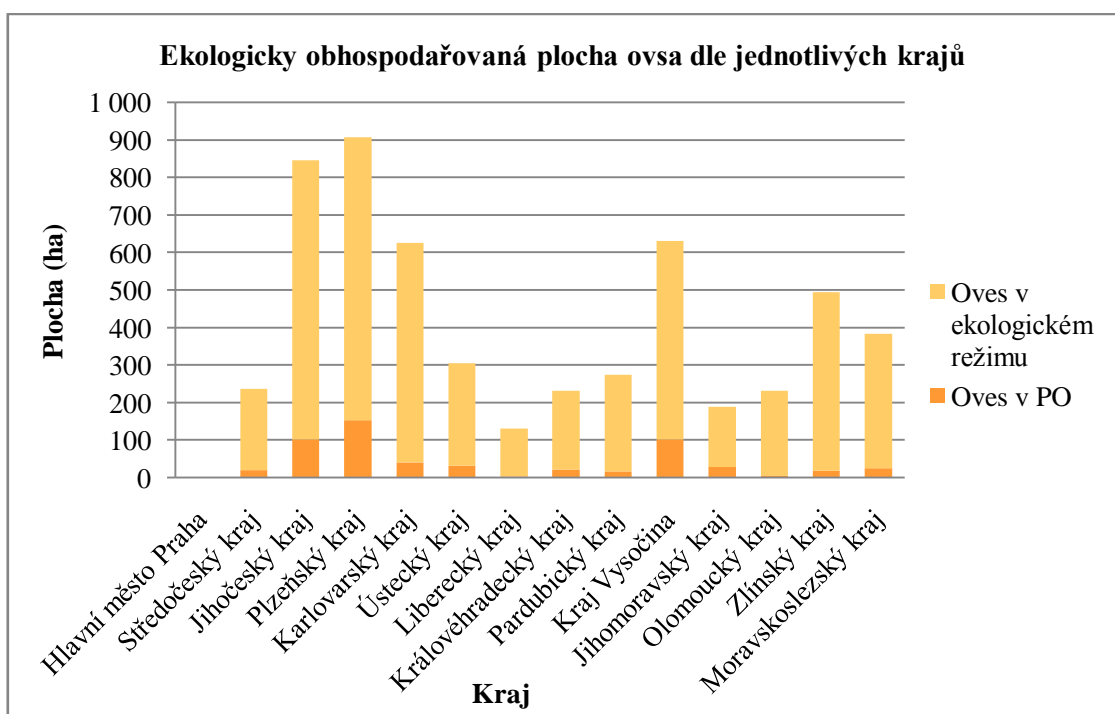
Druhou v ekologickém zemědělství nejpěstovanější obilovinou je oves. Celková výměra ekologicky obhospodařované půdy s ovsem v roce 2013 činila 5 494,77 ha.

Z toho bylo 10,44 % (tj. 573,39 ha) v přechodném období a 89,56 % (tj. 4 921,38 ha) v plném ekologickém režimu.

Celková ekologická produkce ovsa klesla oproti loňskému roku o 7,25 % (z 13 515 tun v roce 2012 na 12 535 tun v roce 2013).

Mezi kraje s největší plochou ovsa v ekologickém zemědělství patří Plzeňský kraj (908,64 ha), jež má zároveň i největší plochu ovsa v přechodném období (153,1 ha), Jihočeský kraj (845,92 ha), kraj Vysočina (632,22 ha) a Karlovarský kraj (625,68 ha).

Graf č. 8: Ekologicky obhospodařovaná plocha ovsa dle krajů, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Pěstování ovsa v EZ se v roce 2013 věnovalo 459 ekofarem (404 již v ekologickém režimu). Největšími pěstiteli jsou následující farmy: ZOD Rychnov na Moravě, s.r.o. (184,07 ha) z Pardubického kraje, Opat Ladislav (156,46 ha) z Ústeckého kraje, AGRA Zvíkov, spol. s.r.o. (153,05 ha) z Jihočeského kraje a Mana Jindřich (125,44 ha) z Olomouckého kraje.

Tritikále

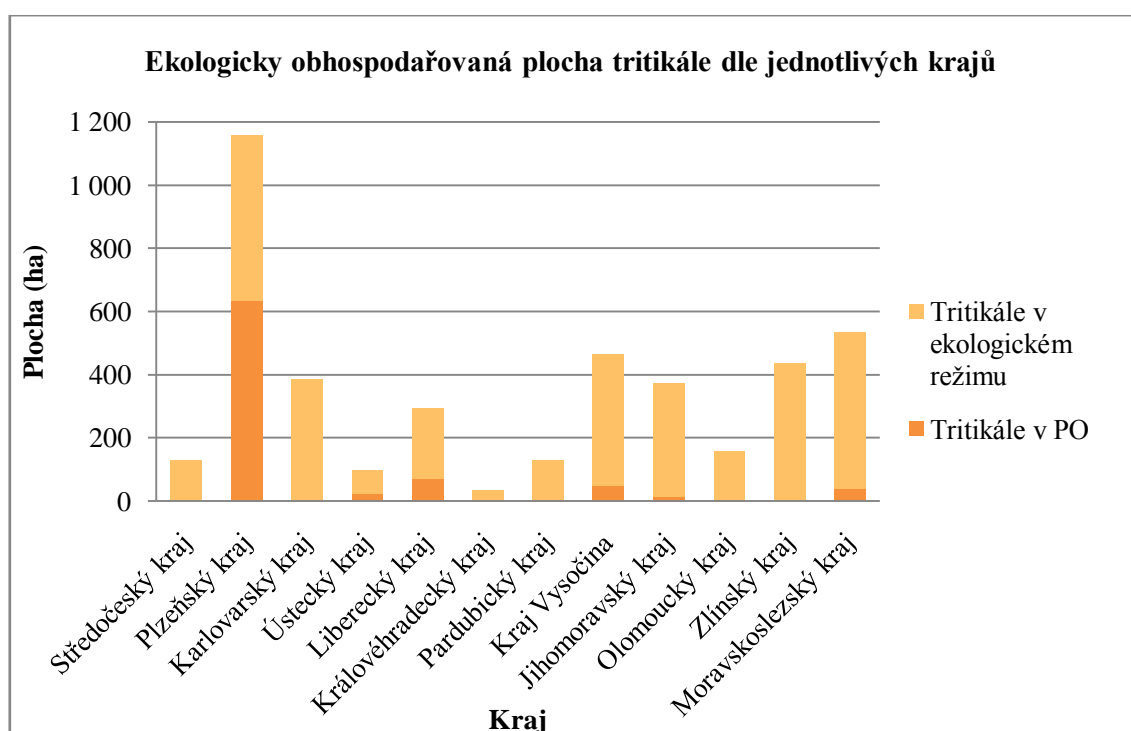
Třetí nejčastěji v ekologickém zemědělství pěstovanou obilovinou je tritikále. V roce 2013 činila celková výměra ekologicky obhospodařované plochy této plodiny 4 548 ha.

Z toho bylo 19,12 % plochy (tj. 869,7 ha) v přechodném období a 80,88 % (tj. 3 678,3 ha) v plném ekologickém režimu.

Ekologická produkce tritikále v roce 2013 činila 10 509,5 tun, což znamenalo 23,78% nárůst oproti roku 2012 (8 490 tun).

Krajem s největší osetou plochou tritikále v ekologickém zemědělství je Plzeňský kraj (1 157,88 ha). V tomto kraji je větší část plochy tritikále v přechodném období (635,15 ha), než v plném ekologickém režimu. Následuje Moravskoslezský kraj (535,17 ha), kraj Vysočina (464,88 ha) a Zlínský kraj (435,71 ha).

Graf č. 9: Ekologicky obhospodařovaná plocha tritikále dle krajů, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

V roce 2013 se pěstování tritikále v EZ věnovalo 197 ekofarem (168 již v ekologickém režimu). Největšími pěstiteli byly následující farmy: Agročas spol. s r. o. (465,02 ha) z Plzeňského kraje, AGRO DVORCE, s.r.o. (186,43 ha) z Moravskoslezského kraje, Agrome, s.r.o. (131,52 ha) z Libereckého kraje a RUBELIT, s.r.o. (130,69 ha) z Vysočiny.

Ostatní obiloviny

Kromě tří výše zmíněných nejpěstovanějších obilovin, zaujímá značný podíl plochy obilovin také ječmen (12,87 %). Celková osetá plocha ječmene v EZ činila v roce 2013

3 348,61 ha. Nejvíce se ječmen pěstoval v Jihočeském kraji (867,8 ha) a v kraji Jihomoravském (561,81 ha). Pěstováním této plodiny se zabývalo 271 ekofarem (218 již v plném ekologickém režimu), z nichž největším pěstitelem bylo Družstvo Březovice (284,86 ha) ze Středočeského kraje.

Další významnou plodinou zabírající 9,91 % plochy obilovin je *žito*, jehož výměra v roce 2013 činila 2 392,15 ha. Největší oseté plochy této obiloviny se nacházejí v Plzeňském kraji (446,49 ha) a v Jihočeském kraji (445,07 ha). Celkem se pěstování žita v EZ věnovalo 121 ekofarem (112 již v ekologickém režimu). Největším pěstitelem v roce 2013 bylo Družstvo Březovice (210,86 ha) ze Středočeského kraje.

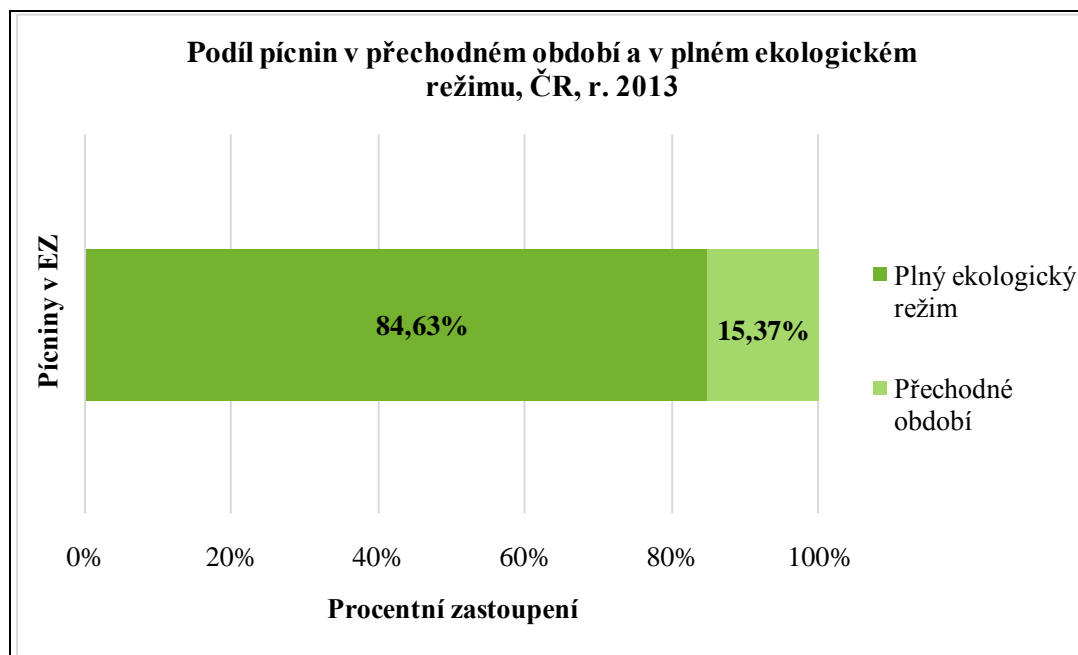
9,59 % plochy obilovin zaujímá *špalda*, jejíž výměra v roce 2013 činila 2 246,93 ha. Největší osetá plocha špaldy se nachází v Jihomoravském kraji (674,67 ha), ve Zlínském kraji (368,17 ha) a v Jihočeském kraji (361,28 ha).

Zbylé obiloviny již zaujímají jen velmi malou část plochy: *pohanka* (717,06 ha), *kukuřice* (579,51 ha), *proso* (162,15 ha) a *ostatní obiloviny* (14,18 ha).

Pícniny

V roce 2013 činila ekologicky obhospodařovaná plocha pícnin 22 604,73 ha a tvořila tak 39,77% podíl plochy orné půdy v EZ. V přechodném období se nacházelo 15,37 % (tj. 3 473,6 ha) a v plném ekologickém režimu bylo 84,63 % (tj. 19 131,13 ha).

Graf č. 10: Podíl pícnin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

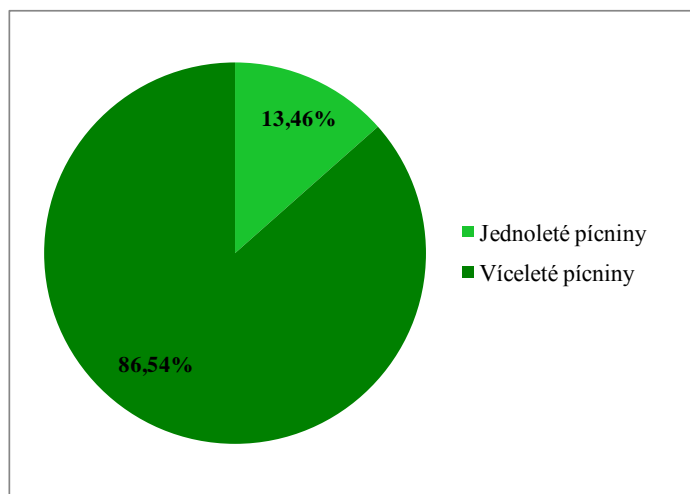
Oproti minulému roku došlo k poklesu plochy píce o 2,9 % (z 23 272,38 ha v roce 2012 na 22 604,73 ha v roce 2013). Ekologická produkce píce ovšem zaznamenala meziroční nárůst, a to o 7,18 % (z 61 554 tun v roce 2012 na 65 974 tun v roce 2013). Ekologické výnosy v roce 2013 činily 3,45 t/ha.

Píce pěstované v EZ se člení na *jednoleté pícniny* a *píce víceleté*. Graf č. 11 zobrazuje jejich procentní zastoupení.

V rámci píce pěstovaných v ekologickém zemědělství jednoznačně dominují *víceleté pícniny* (86,54% podíl), což se liší od konvenčního způsobu hospodaření, kde převládají s 62,00% podílem *jednoleté pícniny* (výhradně kukuřice na siláž). Osetá plocha *víceletých píce* v EZ činila 19 563,01 ha.

Jednoleté pícniny v ekologickém zemědělství zaujímají plochu 3 041,72 ha (tj. 13,46% podíl píce v EZ). Z *jednoletých píce* zaujímá 33,33 % (tj. 744,36 ha) plochy kukuřice na zeleno a siláž v seně.

Graf č. 11: Struktura píce na orné půdě v EZ, 2013

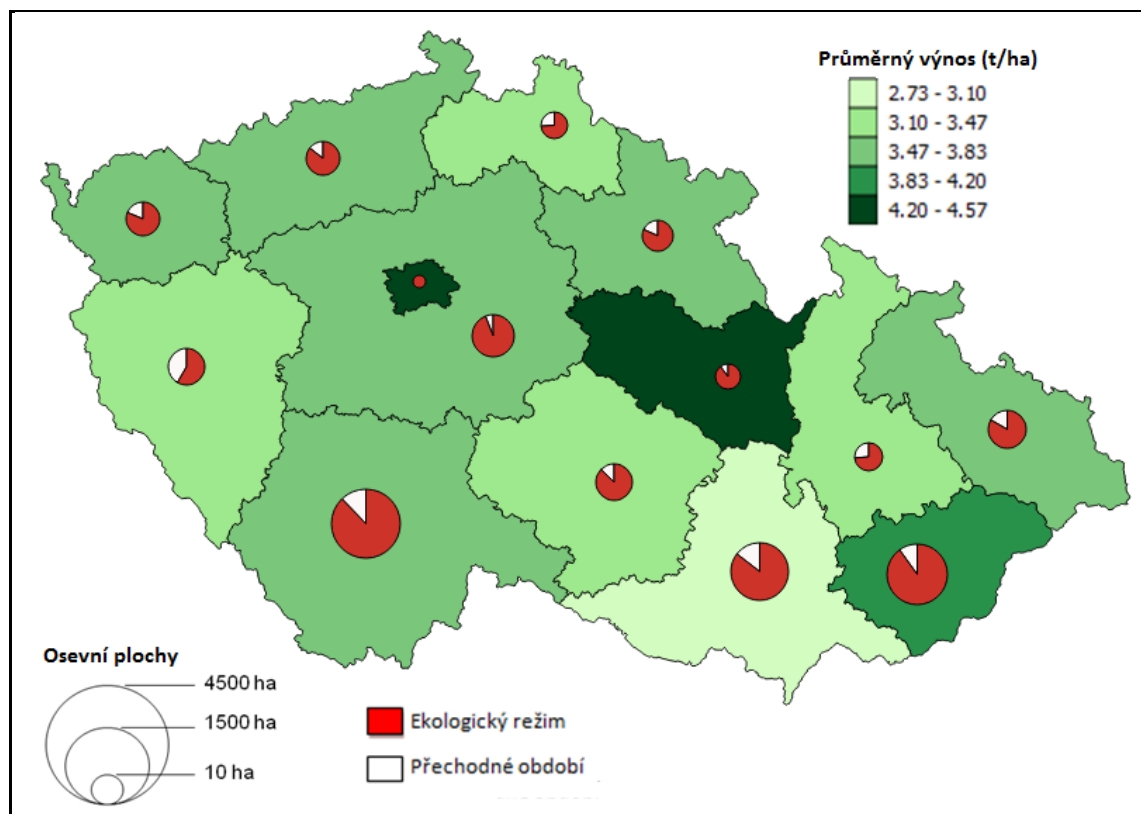
Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Produkční mapa (obrázek č. 4) zobrazuje průměrné hektarové výnosy píce za jednotlivé kraje. Nejvyšší průměrné výnosy píce byly dosahovány v Hlavním městě Praha (4,56 t/ha) a v Pardubickém kraji (4,57 t/ha). Nejmenších průměrných výnosů dosahoval kraj Jihomoravský (2,73 t/ha), kraj Liberecký (3,10 t/ha) a kraj Plzeňský (3,18 t/ha).

Z hlediska územního rozložení se největší ekologicky obhospodařované plochy píce nacházejí v Jihočeském kraji (4575,42 ha), ve Zlínském kraji (3525,56 ha)

a v Jihomoravském kraji (3261,75 ha). Největší plochu pícnin v přechodném období má Plzeňský kraj (565,91 ha).

Obrázek č. 4: Produkční mapa pícnin v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Pěstováním pícnin se v roce 2013 zabývalo 1 181 ekofarem, z nichž 995 bylo již v ekologickém režimu. Největší pěstitel, farma Martin Svoboda, obhospodařovala osetou plochu pícnin o rozloze 854,88 ha.

Tabulka č. 6: Ekofarmy s největší plochou pícnin v EZ, 2013

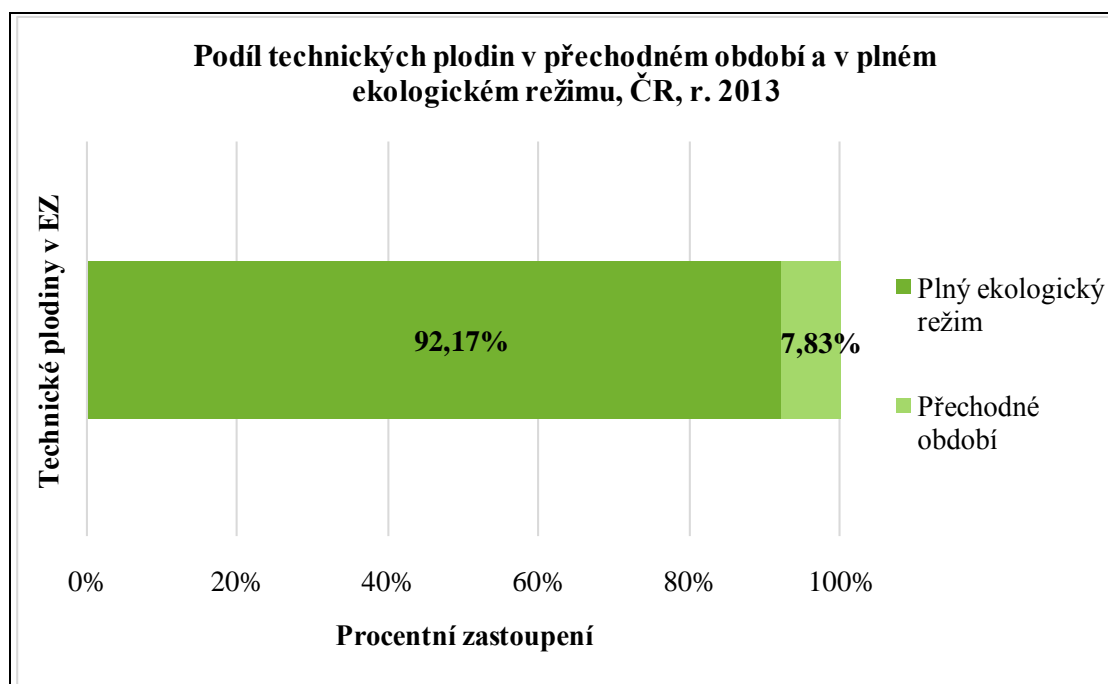
Název farmy	Kraj	Plocha pícnin (ha)
Martin Svoboda	Jihomoravský	854,88
Štěpánek Jan	Zlínský	634,27
Brož Ondřej	Jihočeský	412,31
Oldřich Michlovský	Jihomoravský	373,98
Bednář Václav	Středočeský	327,21

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Technické plodiny

Celková ekologicky obhospodařovaná plocha technických plodin v roce 2013 činila 3 776,3 ha a tvořila 6,64% podíl orné půdy v EZ. Z celkové oseté plochy technických plodin bylo 7,83 % (tj. 295,53 ha) v přechodném období a 92,17 % (tj. 3 480,77 ha) v ekologickém režimu.

Graf č. 12: Podíl technických plodin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013

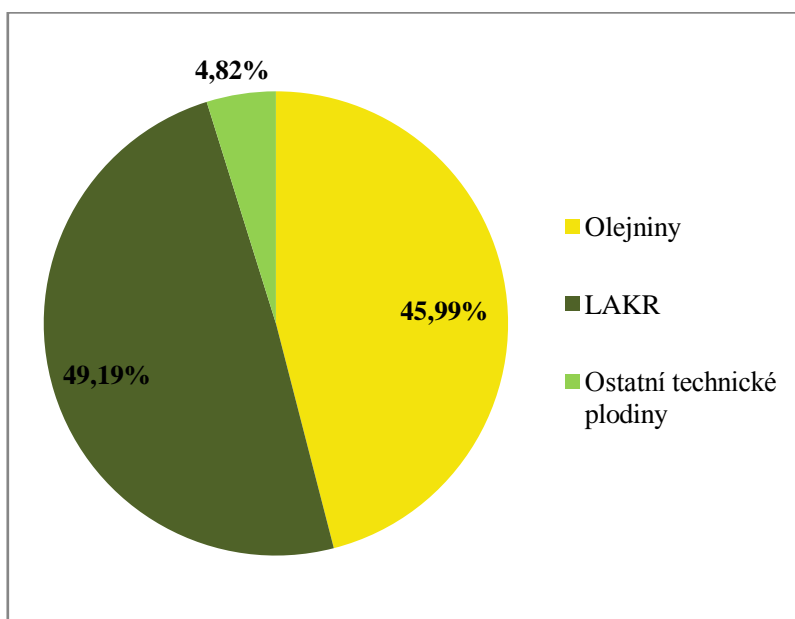

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

V porovnání s loňským rokem došlo u technických plodin k meziročnímu snížení plochy o 3,2 % (z 3 904,04 ha v roce 2012 na 3 776,3 ha v roce 2013). U celkové ekologické produkce však došlo k nárůstu, a to o 26,46 % (z 1 707 tun v roce 2012 na 2 159 tun v roce 2013). Ekologický výnos technických plodin v roce 2013 činil 0,62 t/ha.

Mezi technické plodiny, které byly v roce 2013 pěstovány v EZ, patří olejniny, léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR) a ostatní technické plodiny. Podíly jednotlivých kategorií na celkové oseté ploše technických plodin jsou znázorněny v následujícím grafu. Největší podíl zaujímají léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (49,19 %).

Graf č. 13: Struktura technických plodin na orné půdě v EZ, 2013

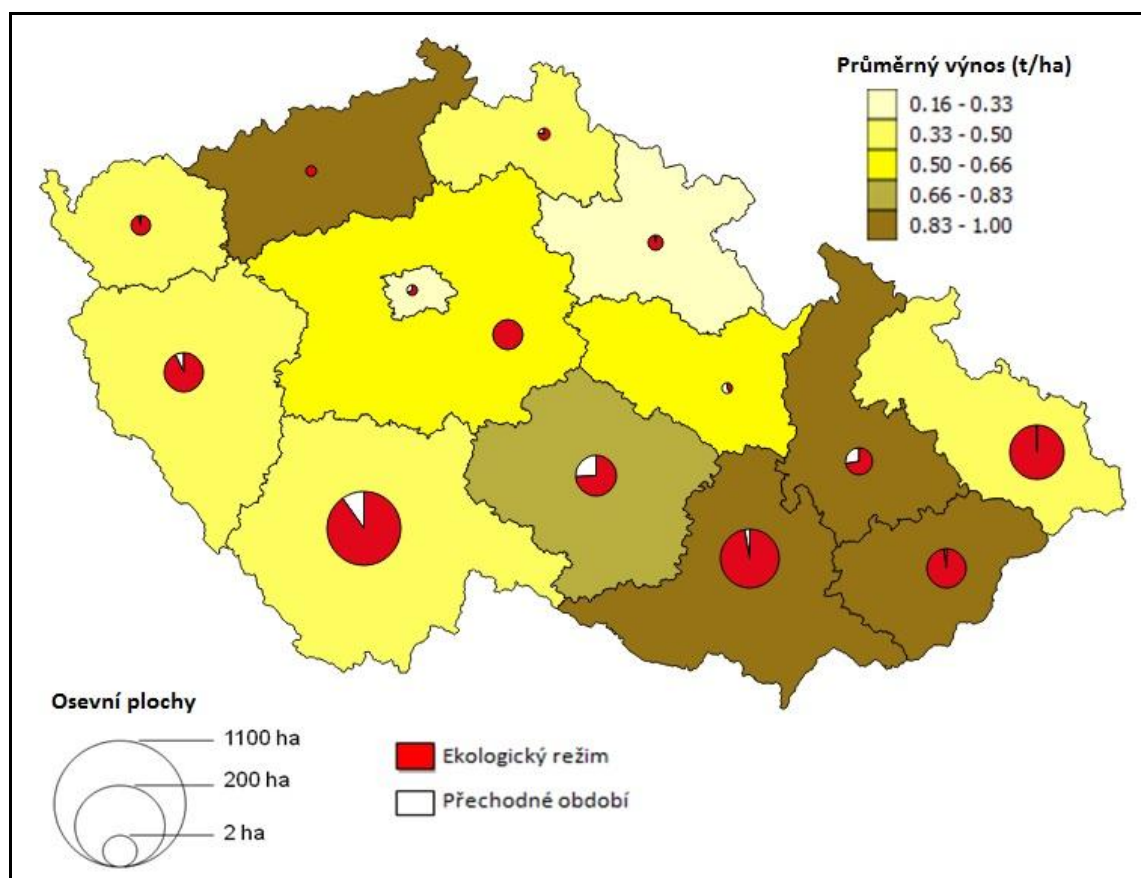

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Produkční mapa (obrázek č. 5) zobrazuje průměrné hektarové výnosy technických plodin za jednotlivé kraje. Nejvyšších průměrných hektarových výnosů dosahoval kraj Olomoucký (1 t/ha) a kraj Ústecký (0,92 t/ha). Naopak nejmenší výnosy byly dosahovány v Hlavním městě Praha (0,16 t/ha) a v Královéhradeckém kraji (0,24 t/ha).

Z hlediska územního rozložení byly technické plodiny v EZ nejvíce pěstovány v Jihočeském kraji (1 053,58 ha). Následuje Jihomoravský kraj (693,96 ha) a kraj Moravskoslezský (589,99 ha). Největší plochu technických plodin v přechodném období má Jihočeský kraj (103,92 ha) a kraj Vysočina (84,98 ha).

Obrázek č. 5: Produkční mapa technických plodin v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

V roce 2013 se pěstování technických plodin zabývalo 142 ekofarem, 129 z nich již bylo v ekologickém režimu. Ekologicky obhospodařovaná plocha největší z ekofarem (Ignácová Olga, Ing.) činila 380,3 ha.

Tabulka č. 7: Ekofarmy s největší plochou technických plodin, 2013

Název farmy	Kraj	Plocha technických plodin (ha)
Ignácová Olga, Ing.	Moravskoslezský	380,3
Farma Ohrazenice s.r.o.	Jihočeský	336,28
Farma Bližanovy s.r.o.	Plzeňský	202,68
OLŠAVA-EKO s.r.o.	Zlínský	150,29
BIO KANADA, a.s.	Jihočeský	126,13

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

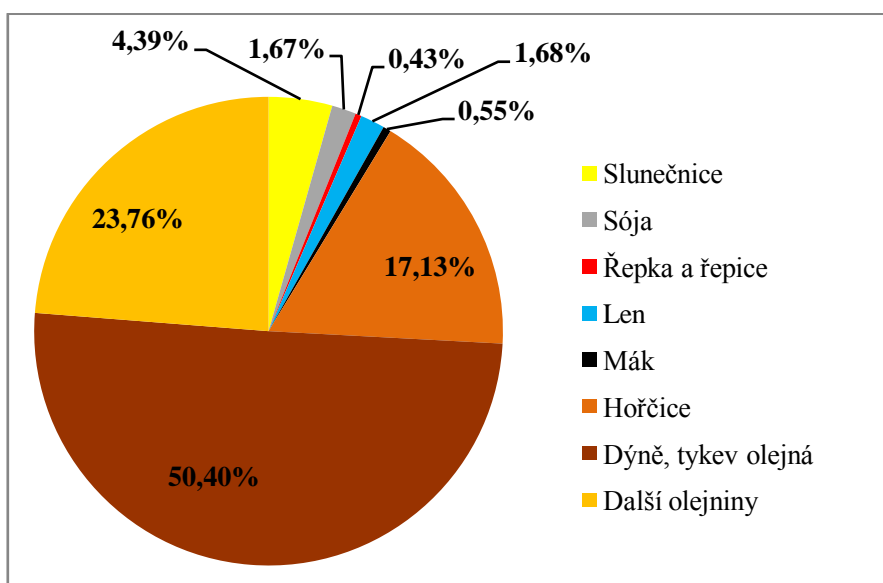
Olejniny

Plocha olejnin v EZ v roce 2013 činila 1 736,6 ha a tvořila tak 45,99% podíl celkové oseté plochy technických plodin. V přechodném období bylo 105,08 ha oseté plochy

(tj. 6,05 %) a v ekologickém režimu 1 631,52 ha (tj. 93,95 %). Celková ekologická produkce olejnin proti minulému roku vzrostla, a to o 52,26 % (ze 722 tun v roce 2012 na 1 099 tun v roce 2013). Ekologické výnosy olejnin v roce 2013 činily 0,67 t/ha.

V roce 2013 byly v ČR v ekologickém zemědělství pěstovány následující olejniny: slunečnice, sója, řepka a řepice, len, mák, hořčice, dýně a tykev olejná a další olejniny. Podíly jednotlivých kategorií olejnin jsou zobrazeny v následujícím grafu:

Graf č. 14: Struktura olejnin na orné půdě v EZ, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Polovinu plochy olejnin v EZ zaujímá *dýně a tykev olejná* (tj. 875,22 ha). Její ekologická produkce v roce 2013 činila 535,6 tun. Pěstování dýně a tykve olejné se soustředilo především do Jihočeského kraje (616,84 ha) a do kraje Středočeského (101,26 ha). Největším pěstitelem ze všech 18 ekofarem s dýní a tykví olejnou v EZ, byla Farma Ohrazenice, s.r.o. s celkovou osetou plochou 336,28 ha.

Druhou nejčastěji pěstovanou olejninou byla v roce 2013 *hořčice*, která zaujímala 17,13% podíl z celkové oseté plochy olejnin v EZ. Celková výměra ekologicky obhospodařované plochy hořčice činila 297,45 ha. Její ekologická produkce oproti loňskému roku klesla o 12,91 % (z 253 tun v roce 2012 na 221 tun v roce 2013). Největší plochy hořčice v EZ se nacházejí v Jihočeském kraji (117,31 ha) a ve Zlínském kraji (67,79 ha). Z 22 ekofarem, které se pěstováním této olejniny zabývají, má největší osetou plochu farma Auský Jaroslav (62,82 ha).

Ostatní kategorie olejnin již nezaujímaly tak velkou plochu, jako dvě výše jmenované olejnin: *slunečnice* (76,21 ha), *len* (29,24 ha), *sója* (29,03 ha), *mák* (9,49 ha), *řepka a řepice* (7,42 ha) a *ostatní olejnin* (412,54 ha).

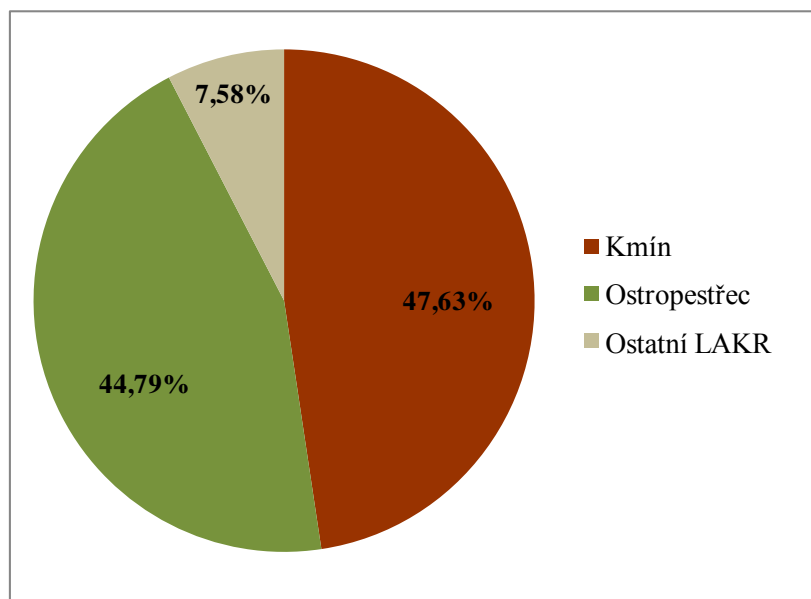
Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny

Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR) v roce 2013 zaujímaly 49,19% podíl z celkové ekologicky obhospodařované plochy technických plodin. Celková osetá plocha LAKR činila 1 857,68 ha. Z toho bylo 9,88 % (tj. 183,6 ha) v přechodném období a 90,12 % (tj. 1 674,08 ha) v ekologickém režimu.

Oproti loňskému roku došlo k růstu celkové ekologické produkce LAKR, a to o 6,61 % (z 891,2 tun v roce 2012 na 950,12 tun v roce 2013). Ekologický výnos v roce 2013 činil 0,57 t/ha.

V rámci této skupiny technických plodin dominuje pěstování *kmínu*, jehož celková osetá plocha v roce 2013 činila 887,77 ha, a *ostropestřce* (832,14 ha).

Graf č. 15: Struktura LAKR na orné půdě v EZ, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

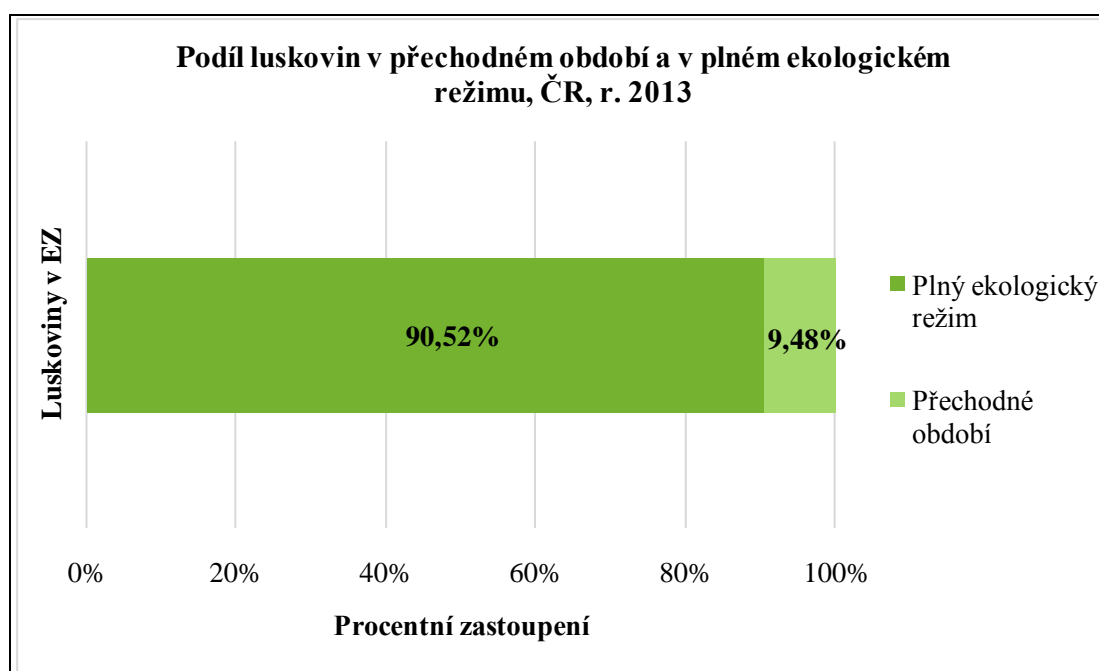
Největší oseté plochy s léčivými, aromatickými a kořeninovými rostlinami v EZ se nacházejí v Jihomoravském kraji (469,56 ha), v kraji Vysočina (276,26 ha), v Jihočeském kraji (265,36 ha) a v Plzeňském kraji (253,27 ha). V kraji Vysočina se zároveň nachází největší plocha LAKR v přechodném období (78,23 ha).

Pěstování léčivých, aromatických a kořeninových rostlin se v roce 2013 věnovalo 85 ekofarem. Největší z nich, farma Bližanovy, s.r.o., obhospodařovala 202,68 ha LAKR.

Luskoviny

Luskoviny tvoří 3,42% podíl ekologicky obhospodařované plochy orné půdy v ČR. Celková plocha luskovin v roce 2013 činila 1 944,34 ha. Z toho je 9,48 % (tj. 184,35 ha) v přechodném období a 90,52 % (tj. 1 759,99 ha) v ekologickém režimu.

Graf č. 16: Podíl luskovin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013

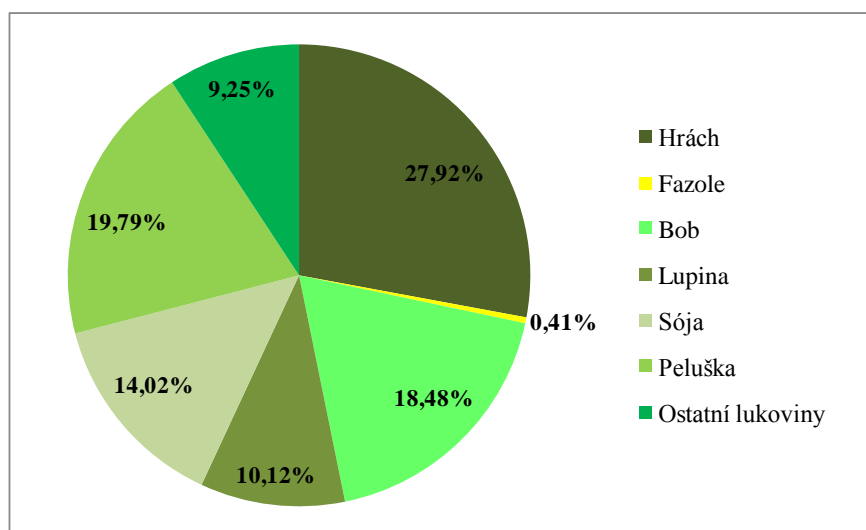

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Oproti loňskému roku došlo k poklesu plochy luskovin o téměř 18 % (z 2 368,66 ha v roce 2012 na 1 944,34 ha v roce 2013). Také ekologická produkce klesla, a to o 5,61 % (z 3 905 tun v roce 2012 na 3 686 tun v roce 2013). Ekologický výnos luskovin v roce 2013 činil 2,09 t/ha.

V roce 2013 byly v ČR v ekologickém zemědělství pěstovány následující luskoviny: hrách, fazole, bob, lupina, sója, peluška a ostatní luskoviny. Nejčastěji pěstovanou luskovinou je hrách s podílem 27,92 % z celkové oseté plochy luskovin. Následuje peluška, jejíž podíl činí 19,79 %. Podíly ostatních luskovin jsou zobrazeny v následujícím grafu:

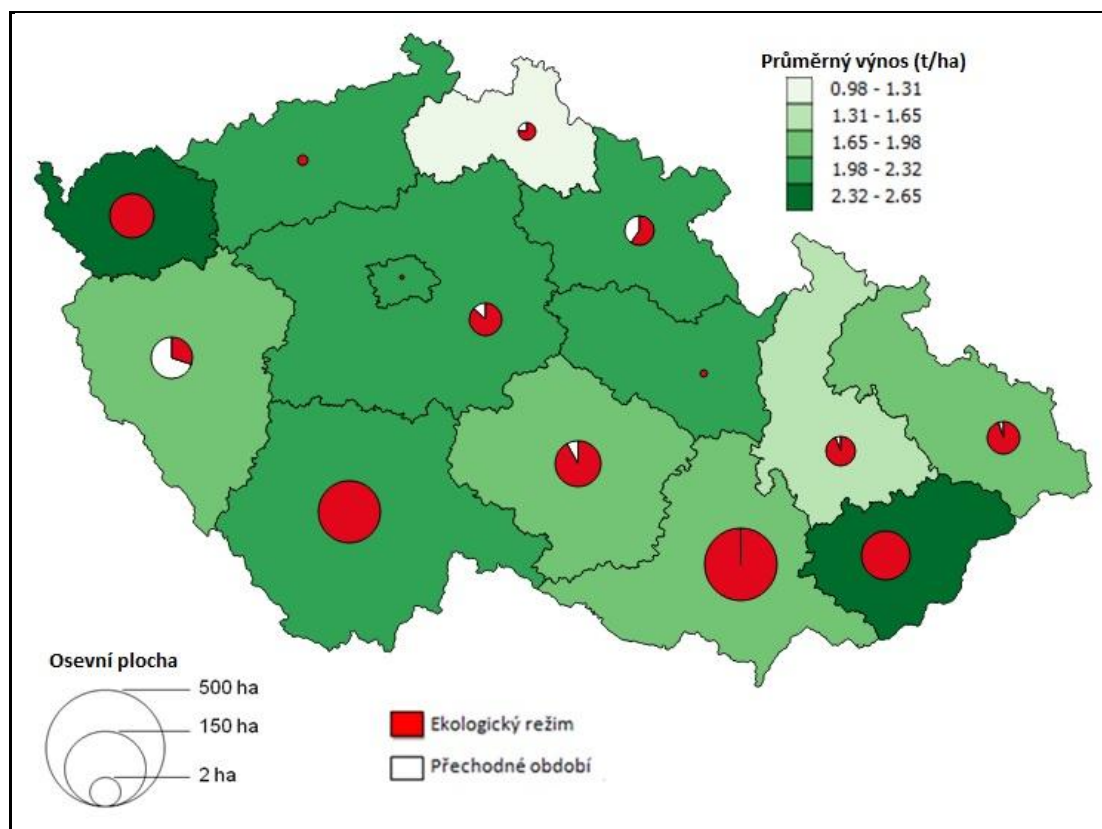
Graf č. 17: Struktura luskovin na orné půdě v EZ, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Produkční mapa (obrázek č. 6) zobrazuje průměrné hektarové výnosy luskovin za jednotlivé kraje. Nejvyšší průměrné výnosy luskovin byly dosahovány ve Zlínském kraji (2,65 t/ha) a v Karlovarském kraji (2,61 t/ha). Nejmenších průměrných výnosů dosahoval kraj Liberecký (0,98 t/ha) a kraj Olomoucký (1,39 t/ha).

Obrázek č. 6: Produkční mapa luskovin v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Největší ekologicky obhospodařovaná plocha luskovin se nachází v Jihomoravském kraji (459,68 ha). Následuje Jihočeský kraj (341,85 ha) a Zlínský kraj (219,74 ha). Největší plochu luskovin v přechodném období má Plzeňský kraj (106,88 ha) a Královéhradecký kraj (32,11 ha).

Nejčastěji pěstovanou luskovinou v ekologickém zemědělství je *hrách*, jehož plocha činí 542,78 ha. Pěstováním hrachu se v roce 2013 věnovalo 39 ekofarem. Největší plocha hrachu v EZ se vyskytuje v kraji Vysočina (125,97 ha).

Druhou nejpěstovanější luskovinou je *peluška*, jejíž celková plocha v EZ činí 384,87 ha. Jejím pěstování se v roce 2013 věnovalo 22 ekofarem. Nejvíce se peluška pěstuje ve Zlínském kraji (146,67 ha).

Ostatní luskoviny zauímají následující plochu: *bob* (359,26 ha), *sója* (272,69 ha), *lupina* (196,76 ha), *ostatní luskoviny* (179,94 ha) a *fazole* (8,04 ha).

Pěstováním luskovin v EZ se v roce 2013 zabývalo 99 ekofarem, z nichž 88 bylo již v ekologickém režimu. V následující tabulce jsou zobrazeny ekofarmy s největší plochou luskovin v ekologickém zemědělství. Největším pěstitelem byla farma AGRA Zvíkov, spol. s r.o. s osetou plochou 163,83 ha.

Tabulka č. 8: Ekofarmy s největší plochou luskovin v EZ, 2013

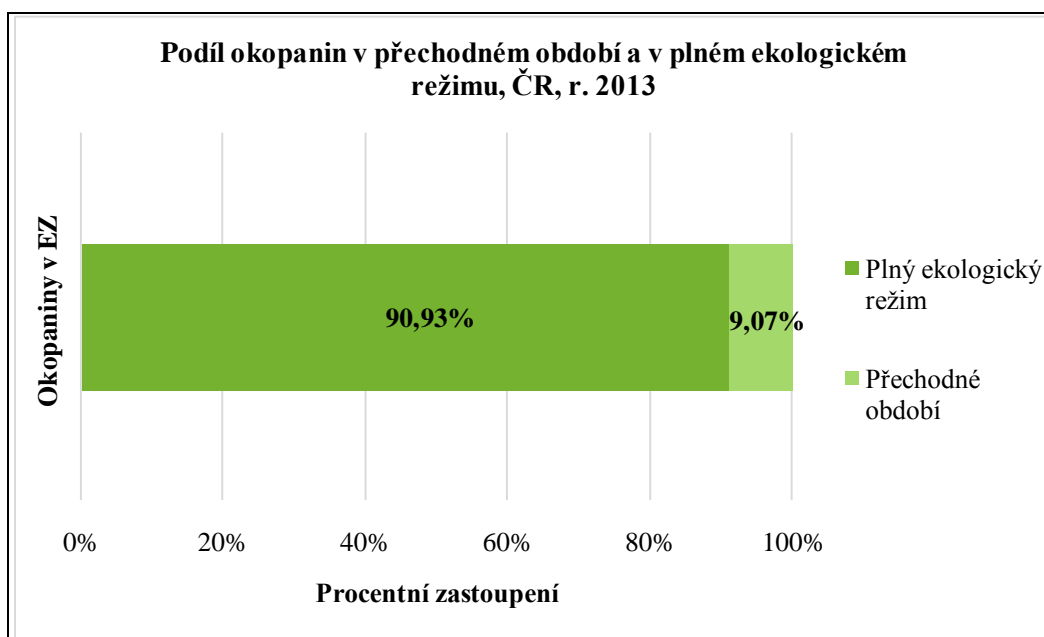
Název farmy	Kraj	Plocha luskovin (ha)
AGRA Zvíkov, spol. s r.o.	Jihočeský	163,83
Král František	Jihomoravský	162,3
REGENT PLUS Žlutice, spol. s r.o.	Karlovarský	120
Agročas, spol. s r. o.p	Plzeňský	106,88
Zemědělské a obchodní družstvo Olší u Tišnova	Jihomoravský	90,68

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Okopaniny

Celková plocha okopanin v roce 2013 činila pouze 0,48 % plochy ekologicky obhospodařované orné půdy (tj. 270,67 ha). Z toho bylo 24,54 ha (tj. 9,07 %) plochy v přechodném období a 246,13 ha (tj. 90,93 %) v ekologickém režimu.

Graf č. 18: Podíl okopanin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013

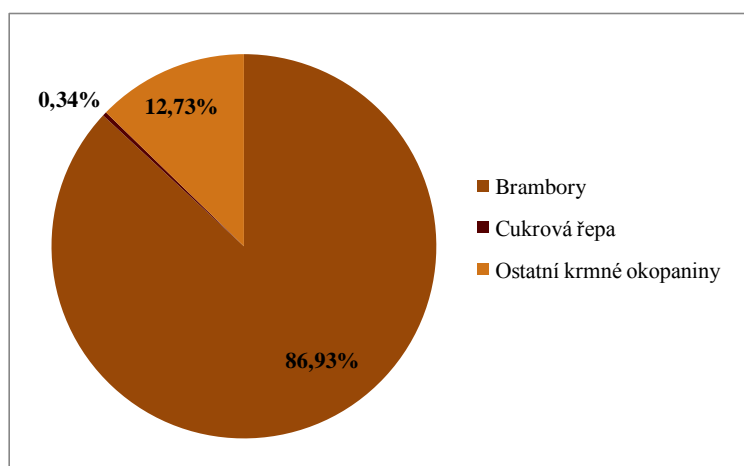

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Ve srovnání s rokem 2012 je výměra plochy okopanin téměř na stejné úrovni, došlo pouze k mírnému růstu, a to o 0,2 % (z 270,09 ha v roce 2012 na 270,67 ha v roce 2013). Objem ekologické produkce okopanin však zaznamenal pokles o 19,81 % (z 3 838 tun v roce 2012 na 3 078 tun v roce 2013). Ekologický výnos okopanin činil 12,50 t/ha.

V roce 2013 se v ekologickém zemědělství pěstovaly následující okopaniny: brambory, cukrová řepa a ostatní krmné okopaniny. Podíly ploch jednotlivých kategorií okopanin jsou zobrazeny v následujícím grafu. Největší podíl tvoří brambory (86,93 %). Podíl cukrové řepy je téměř zanedbatelný (0,34 %).

Graf č. 19: Struktura okopanin na orné půdě v EZ, 2013

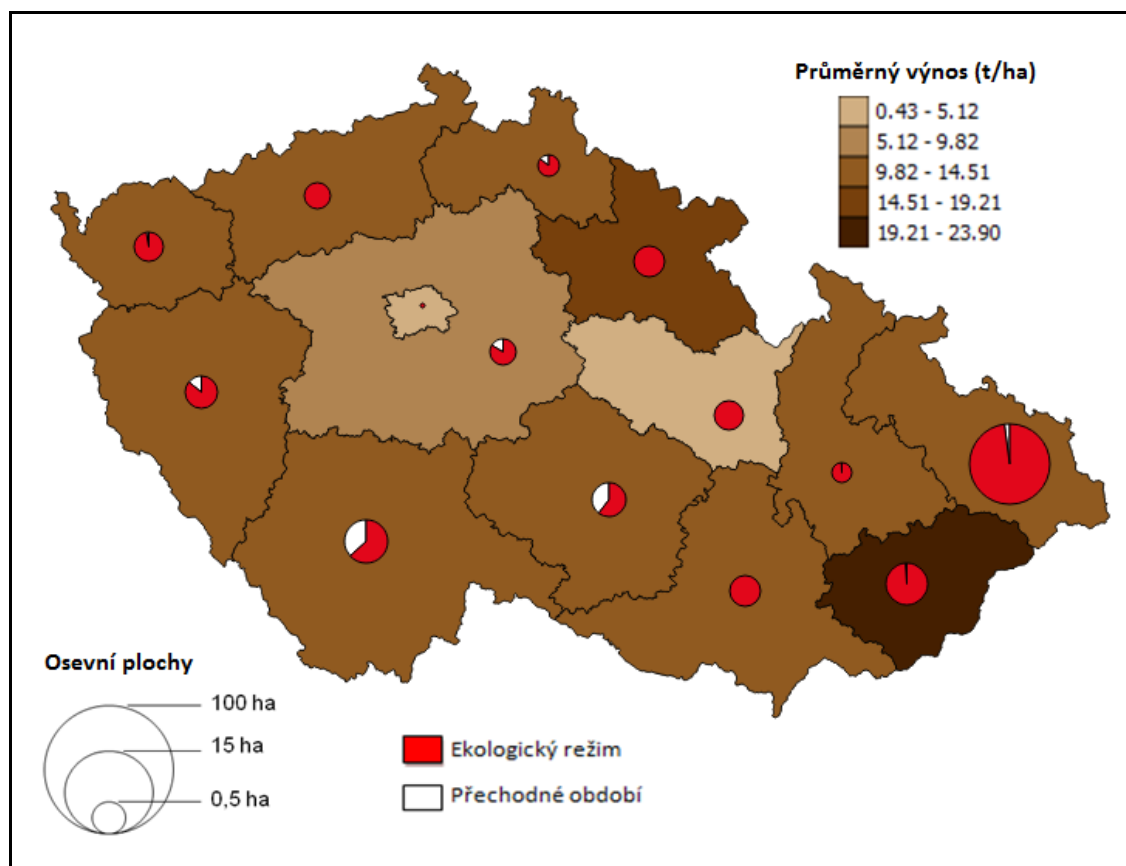
Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Ekologicky obhospodařovaná plocha *brambor* v roce 2013 činila 235,29 ha. Jejich pěstování se v roce 2013 věnovalo 236 ekofarem. Největší plocha se nachází v Moravskoslezském kraji (64,61 ha).

Plocha *cukrové řepy* činila pouze 0,93 ha. Jejím pěstování v EZ se v roce 2013 věnovaly jen 2 ekofarmy. Na první z nich, ekofarmu Matěj Opatrný (Plzeňský kraj), připadala téměř celá plocha, a to 0,92 ha. Celá tato plocha byla v přechodném období. Zbylý 0,01 ha plochy cukrové řepy již v ekologickém režimu obhospodařovala ekofarma Machová Pavla (kraj Vysočina). *Ostatní krmné okopaniny* zabíraly plochu 34,45 ha.

Produkční mapa (obrázek č. 7) zobrazuje průměrné hektarové výnosy okopanin za jednotlivé kraje. Nejvyšších průměrných hektarových výnosů dosahoval kraj Zlínský (23,90 t/ha) a kraj Královéhradecký (16,91 t/ha). Naopak nejmenší výnosy byly dosahovány v Hlavním městě Praha (0,43 t/ha), v Pardubickém kraji (3,35 t/ha) a v kraji Středočeském (6,02 t/ha).

Obrázek č. 7: Produkční mapa okopanin v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Největší ekologicky obhospodařovaná plocha okopanin se nachází v Moravskoslezském kraji (96,32 ha), v Jihočeském kraji (27,77 ha) a ve Zlínském kraji (25,64 ha). Největší plochu okopanin v přechodném období, tj. 10,21 ha, má kraj Jihočeský.

V roce 2013 se pěstováním okopanin v EZ zabývalo 264 ekofarem (241 již v ekologickém režimu). Ekofarmou s největší plochou byla farma Ignácová Olga, Ing. (36 ha)

Tabulka č. 9: Ekofarmy s největší plochou okopanin v EZ, 2013

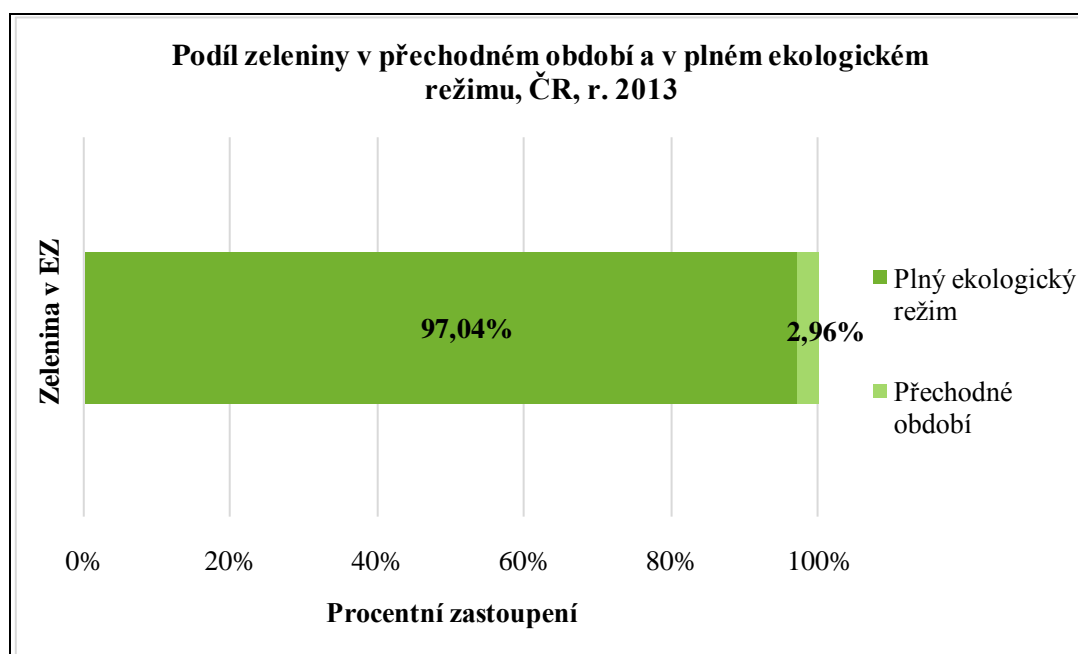
Název ekofarmy	Kraj	Plocha okopanin (ha)
Ignácová Olga, Ing.	Moravskoslezský	36
Hodermarská Ivana	Moravskoslezský	30
Tarabus Josef	Zlínský	17
Sirotová Tereza, Bc.	Moravskoslezský	13,13
Kricnarová Darina	Královéhradecký	10

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Čerstvá zelenina v EZ

Pěstování zeleniny je trvale na nízké úrovni. Zelenina se v roce 2013 pěstovala pouze na 0,3 % orné půdy (tj. 171,07 ha). Z celkové výměry plochy zeleniny bylo 2,96 % (tj. 5,06 ha) v přechodném období a 97,04 % (tj. 166,01 ha) v ekologickém režimu.

Graf č. 20: Podíl zeleniny v PO a v plném ekologickém režimu, ČR, 2013

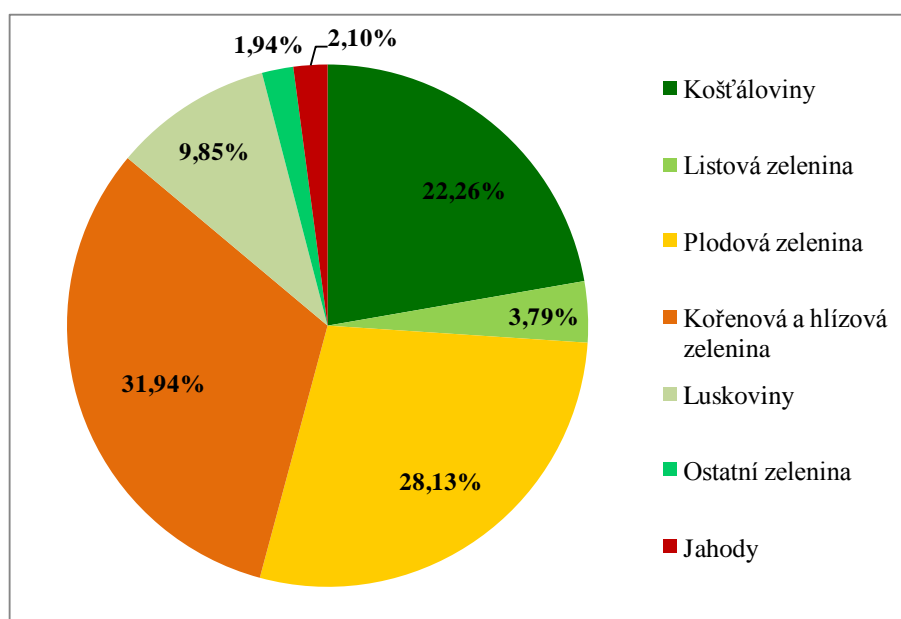

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

V porovnání s rokem 2012 došlo k poklesu osetých ploch o téměř 63 % (ze 460,18 ha v roce 2012 na 171,07 ha v roce 2013). Ekologická produkce ovšem vzrostla, a to o 25,81 % (z 1 281 tun v roce 2012 na 1 612 tun v roce 2013). Ekologický výnos v roce 2013 činil 9,7 t/ha.

Čerstvou zeleninu lze rozdělit do následujících kategorií: *košťáloviny*, *listová zelenina*, *plodová zelenina*, *kořenová a hlízová zelenina*, *luskoviny* a *ostatní zelenina*. Zahrnuty jsou také *jahody*. Podíly jednotlivých kategorií jsou znázorněny v následujícím grafu:

Graf č. 21: Struktura čerstvé zeleniny na orné půdě v EZ, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Nejvyšší podíl plochy byl v roce 2013 zjištěn u *kořenové a hlízové zeleniny* (31,94 % ploch osetých zeleninou). Celková osetá plocha činila 54,64 ha. Z této kategorie největší plochu zaujímala mrkev (27,7 ha). Dále se pěstuje cibule a šalotka (8,16 ha), česnek (7,7 ha), petržel (3,72 ha) a další kořenová a hlízová zelenina.

Druhou nejpěstovanější kategorií je *plodová zelenina*, jejíž podíl na celkové ekologicky obhospodařované ploše zeleniny činí 28,13 % (tj. 48,11 ha) a to především díky stále poměrně často zastoupenému pěstování dýní (cuket a patisonů), které tvoří více než 72 % (tj. 35 ha) výměry orné půdy využívané pro produkci plodové zeleniny. Z plodové zeleniny se dále pěstují rajčata (4,85 ha), okurky (3,6 ha), papriky (1,41 ha) a další plodová zelenina.

Podstatnou část plochy (tj. 22,26 %) zaujímají *košťáloviny*, jejichž osetá plocha v roce 2013 činila 38,08 ha. Z košťálovin se převážně pěstuje hlávkové zelí (33,35 ha). Menší plochy zaujímají květák a brokolice (1,18 ha), kapusta (1,17 ha) a další košťáloviny.

Další kategorií zeleniny, která zaujímá 9,85 %, jsou *luskoviny*, jejichž celková osetá plocha činí 16,85 ha. Oproti roku 2012 došlo k velkému nárůstu ploch určených k pěstování zeleného hrášku (z necelého 1 ha v roce 2012 na 15,5 ha v roce 2013).

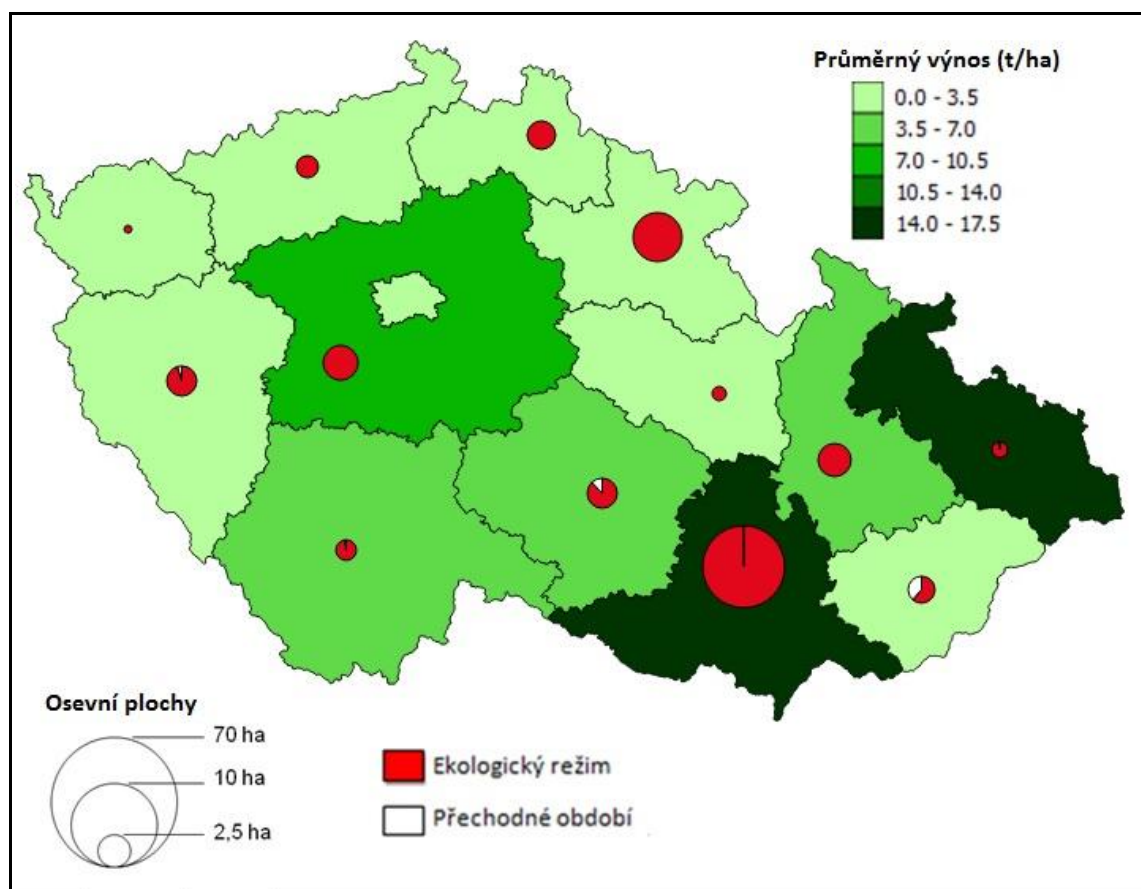
Listová zelenina zaujímala pouze 3,79 % oseté plochy čerstvé zeleniny. Celková ekologicky obhospodařovaná plocha v roce 2013 činila 6,48 ha. V ekologickém zemědělství se v roce 2013 pěstovaly následující druhy listové zeleniny: salát (1,51 ha), pór (0,9 ha), špenát (0,87 ha), celer řapíkatý (0,46 ha) a ostatní listová zelenina.

Jahody v ekologickém zemědělství zaujímaly v roce 2013 plochu 3,59 ha. Na *ostatní zeleninu* připadala plocha 3,32 ha.

Produkční mapa (obrázek č. 8) zobrazuje průměrné hektarové výnosy čerstvé zeleniny za jednotlivé kraje. Nejvyšších průměrných hektarových výnosů dosahoval kraj Jihomoravský (17,54 t/ha) a kraj Moravskoslezský (16,74 t/ha). Naopak nejmenší výnosy byly dosahovány v Královéhradeckém kraji (1,79 t/ha). V Hlavním městě Praha nebyla v roce 2013 čerstvá zelenina v ekologickém režimu pěstována vůbec.

Z hlediska územního rozložení se nejvíce zeleniny pěstovalo v Jihomoravském kraji (70,88 ha), v Královéhradeckém kraji (24,68 ha) a v kraji Středočeském (12,65 ha). Největší plocha zeleniny v přechodném období se nacházela ve Zlínském kraji (2,94 ha).

Obrázek č. 8: Produkční mapa čerstvé zeleniny v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Pěstováním zeleniny v ekologickém zemědělství se v roce 2013 zabývalo 124 ekofarem, z nichž 115 bylo již v ekologickém režimu. Největší farma, Zatloukal Jan, obhospodařovala plochu zeleniny v EZ o výměře 30 ha.

Tabulka č. 10: Ekofarmy s největší plochou zeleniny v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Plocha čerstvé zeleniny (ha)
Zatloukal Jan	Zlínský	30
ALT PRERAU CZ s.r.o.	Jihočeský	19,7
Koller Annemarie	Liberecký	8,48
Kurka Miloš Ing.	Moravskoslezský	8,4
Ošťádalová Zuzana, Ing.	Plzeňský	7,11

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Další plodiny na orné půdě a půda ladem

Další plodiny na orné půdě tvořily 1,16 % celkové ekologicky obhospodařované plochy orné půdy. Jejich celková výměra činila 657,05 ha.

Převážnou část tvoří *orná půda na osivo a sadbu*, jejíž celková ekologicky obhospodařovaná plocha v roce 2013 činila 608,01 ha. Největší plocha orné půdy na osivo a sadbu se nachází v Moravskoslezském kraji (213,64 ha) a v kraji Zlínském (135,06 ha).

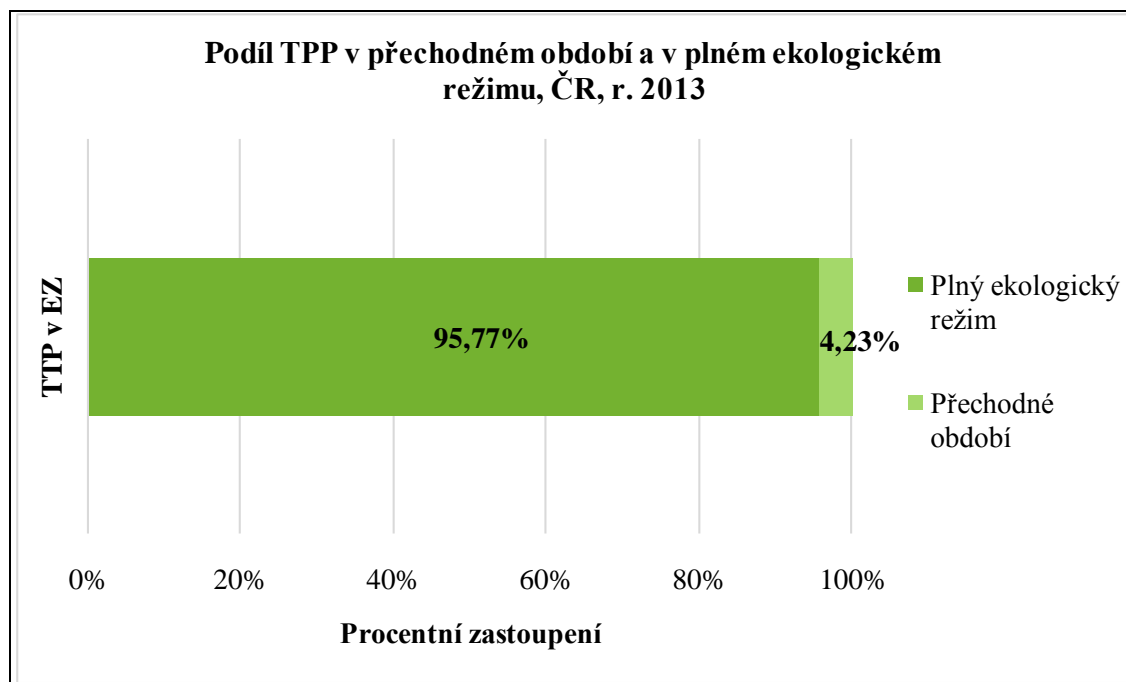
Mezi další plodiny na orné půdě patří také *květiny a okrasné rostliny*, jejichž celková výměra ekologicky obhospodařované plochy však činila pouze 0,59 ha. Téměř celá tato plocha (tj. 0,5 ha) připadá na ekofarmu Ottenschläger Gerhard, která se nachází v Jihočeském kraji.

Výměra plochy *půdy ladem* v roce 2013 činila 1 523,72 ha a tvořila 2,68% podíl celkové plochy orné půdy. Největší část plochy půdy ladem se nachází v Plzeňském kraji (482 ha) a v Ústeckém kraji (264,84 ha).

4.2.2 Trvalé travní porosty

Trvalé travní porosty zaujímaly v roce 2013 největší část ekologicky obhospodařované zemědělské plochy v ČR, a to 86,34 %. Celková výměra plochy trvalých travních porostů činila 409 757,9 ha. Z toho bylo 4,23 % (tj. 17 353,07 ha) v přechodném období a 95,77 % (tj. 392 404,8 ha) v ekologickém režimu.

Graf č. 22: Podíl TTP v PO a v plném ekologickém zemědělství, ČR, 2013

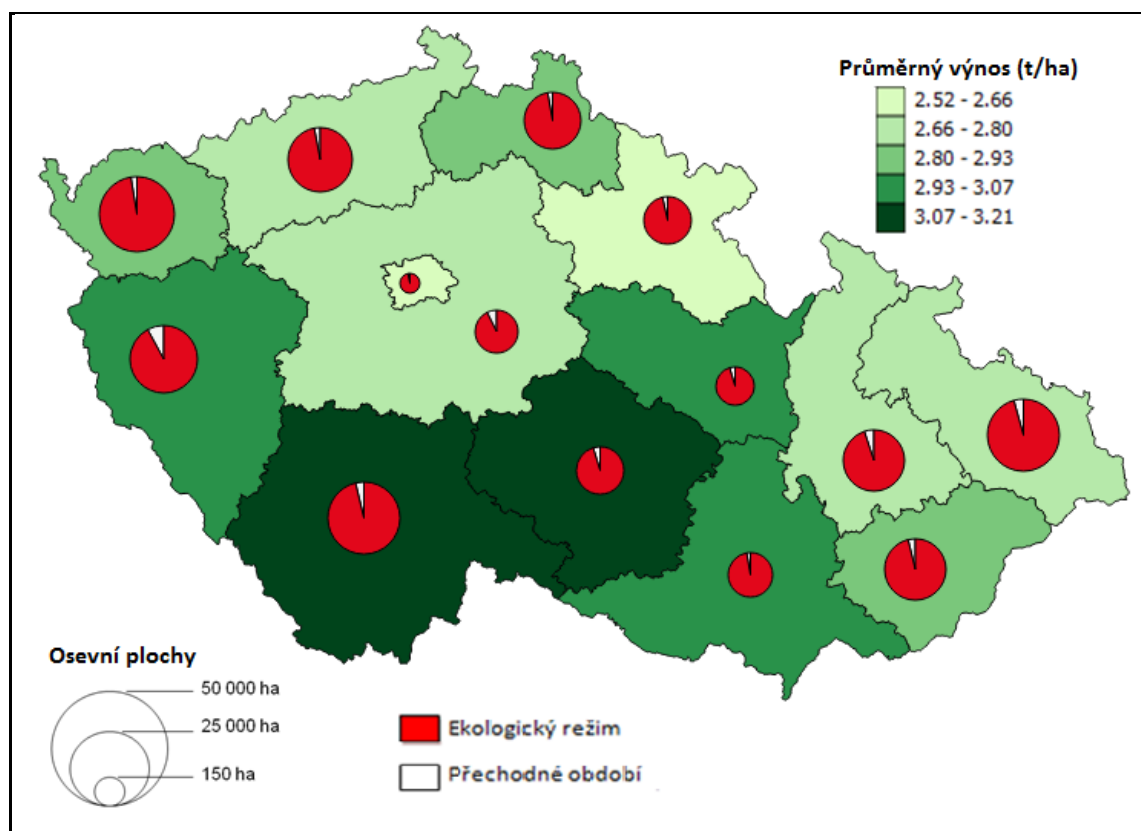

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Ve srovnání s minulým rokem došlo pouze k mírnému nárůstu plochy, a to o 2 %. V roce 2013 činila ekologická produkce trvalých travních porostů 1 121 941,17 tun a ekologické výnosy 2,86 t/ha. V rámci trvalých travních porostů již nebyly oproti roku 2012 rozlišovány louky a pastviny zvlášť.

Průměrné hektarové výnosy TTP jednotlivých krajů zobrazuje následující produkční mapa (obrázek č. 9). Nejvyšších průměrných hektarových výnosů bylo dosahováno v Jihočeském kraji (3,21 t/ha) a na Vysočině (3,08 t/ha). Naopak nejmenší výnosy byly dosahovány v Hlavním městě Praha. Mezi kraji však není příliš značný rozdíl v dosahovaných průměrných výnosech, jako je tomu u orné půdy nebo u trvalých kultur.

Obrázek č. 9: Produkční mapa trvalých travních porostů v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Koláčové diagramy zobrazují velikost plochy TTP v ekologickém zemědělství v jednotlivých krajích ČR. Největší zastoupení trvalých travních porostů v ekologickém zemědělství je v Karlovarském kraji (50 099,98 ha), v Moravskoslezském kraji (47 420,07 ha) a v kraji Jihočeském (47 318,57 ha). Nejvíce plochy TTP v přechodném období se nachází v Plzeňském kraji (3 230,37 ha).

Plochu trvalých travních porostů v roce 2013 obhospodařovalo 3 327 ekofarem (3 137 již v ekologickém režimu), přičemž největší plocha připadala na farmu ÚSOVSKO EKO, s.r.o. (3 571,73 ha).

Tabulka č. 11: Ekofarmy s největší plochou TTP v EZ, 2013

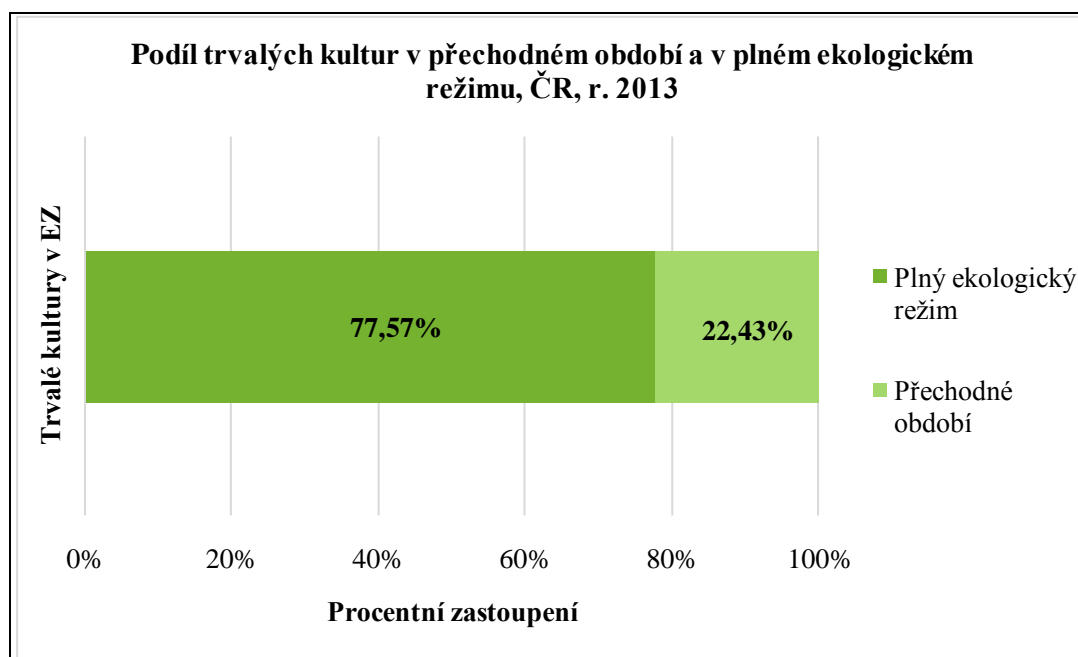
Název farmy	Kraj	Plocha TTP (ha)
ÚSOVSKO EKO, s.r.o.	Olomoucký	3571,73
EKOČAS spol. s r.o.	Plzeňský	2400,14
Vojenské lesy a statky ČR, s.p.	Jihočeský	2375
FARM NOVÉ SEDLO S.R.O.	Ústecký	2250,52
Staroměstská zemědělská, spol. s r.o.	Moravskoslezský	1926,23

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

4.2.3 Trvalé kultury

Trvalé kultury v roce 2013 tvořily 1,61% podíl celkové ekologicky obhospodařované zemědělské plochy v ČR. Výměra plochy trvalých kultur činila 7 663,88 ha. Z toho bylo 22,43 % (tj. 1 718,99 ha) v přechodném období a 77,57 % (tj. 5 944,89 ha) v plném ekologickém režimu.

Graf č. 23: Podíl trvalých kultur v PO a v ekologickém režimu, ČR, 2013

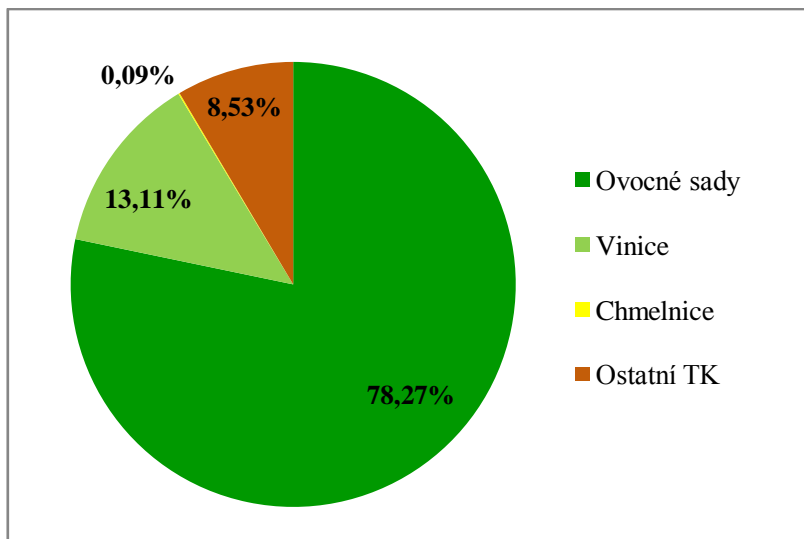

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Plocha trvalých kultur meziročně vzrostla o 1,3 %. Ekologická produkce v roce 2013 činila 9 033,17 tun a ekologické výnosy 1,69 t/ha.

Celková plocha TK je tvořena převážně ovocnými sady (78,27% podíl). Vinice, u kterých byl zaznamenán meziroční nárůst o 15 %, zaujímají 13,11 % ploch. Plocha chmelnic tvoří pouze 0,09% podíl plochy trvalých kultur.

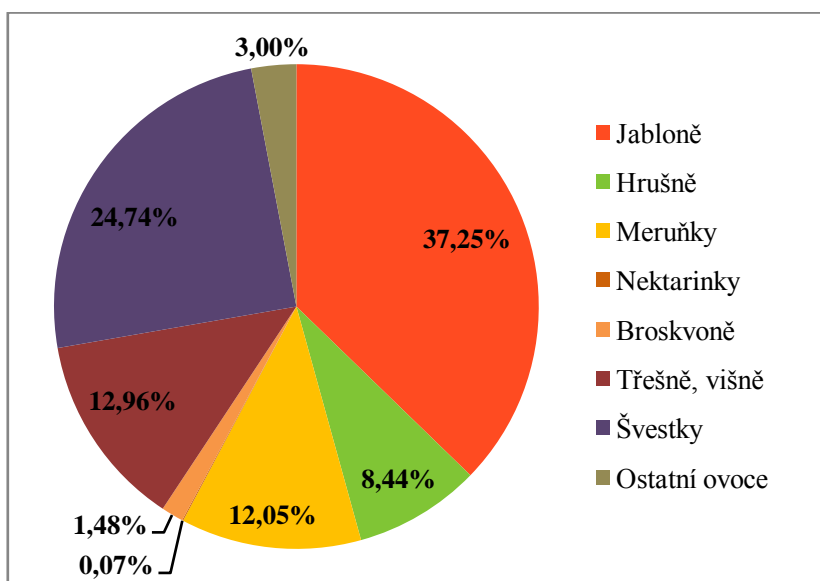
Graf č. 24: Struktura trvalých kultur v EZ, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Celková plocha *ovocných sadů* v roce 2013 činila 5 998,15 ha. Z ovocných dřevin jednoznačně dominují jabloně s 37,25% podílem, jejichž celková výměra plochy činila 2 234,54 ha. Následují švestky s 24,74% podílem (tj. 1 484,21 ha), dále třešně a višně s podílem 12,96 % (tj. 777,44 ha) a meruňky s podílem 12,05 % (722,64 ha). Podíly ostatních ovocných dřevin jsou zobrazeny v následujícím grafu:

Graf č. 25: Struktura ovocných dřevin v EZ, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

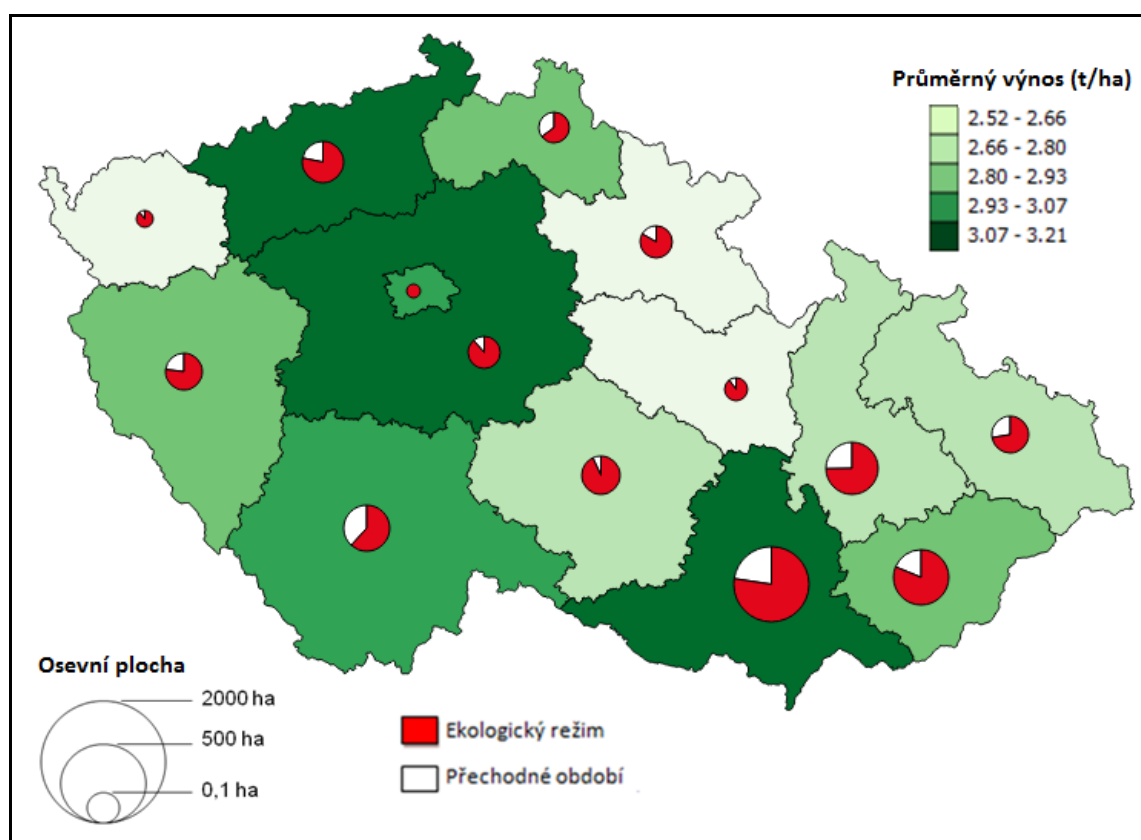
Ořechy a bobuloviny patří mezi další kategorie trvalých kultur. Plocha ořechů v EZ v roce 2013 činila 178,37 ha a plocha bobulovin 475,66 ha.

Plocha *vinic*, která zaznamenala meziroční nárůst o 15 %, v roce 2013 činila 1 004,51 ha. Plocha poslední kategorie trvalých kultur, *chmelnic*, je téměř zanedbatelná a v roce 2013 činila pouze 7,06 ha.

Z produkční mapy (Obrázek č. 10) je patrné, že nevyšší průměrné hektarové výnosy trvalých kultur byly dosahovány v Jihomoravském kraji (2,48 t/ha), v Ústeckém kraji (2,42 t/ha) a ve Středočeském kraji (2,30 t/ha). Naopak nejmenších průměrných výnosů dosahoval Pardubický kraj (0,45 t/ha), Karlovarský kraj (0,75 t/ha) a Královéhradecký kraj (0,78 t/ha).

Plocha trvalých kultur má největší zastoupení v následujících krajích: Jihomoravský kraj (1 823,61 ha), Zlínský kraj (997,12 ha) a Olomoucký kraj (873,48 ha). V Jihomoravském kraji se současně nachází i největší plocha TK v přechodném období (412,71 ha).

Obrázek č. 10: Produkční mapa trvalých kultur v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

V roce 2013 se pěstování trvalých kultur zabývalo 747 ekofarem, z nichž 583 bylo již v plném ekologickém režimu. Největším pěstitelem byla farma PATRIA Kobylí – Sady (245,93 ha).

Tabulka č. 12: Ekofarmy s největší plochou TK v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Plocha TK (ha)
PATRIA Kobylí - Sady	Jihomoravský	245,93
LUKOP spol. s r.o.	Jihomoravský	232,42
Agro Temelín s.r.o.	Jihočeský	203,41
Agrochov Jezernice, a.s.	Olomoucký	163,33
Tichý Martin, RNDr.	Olomoucký	155,59

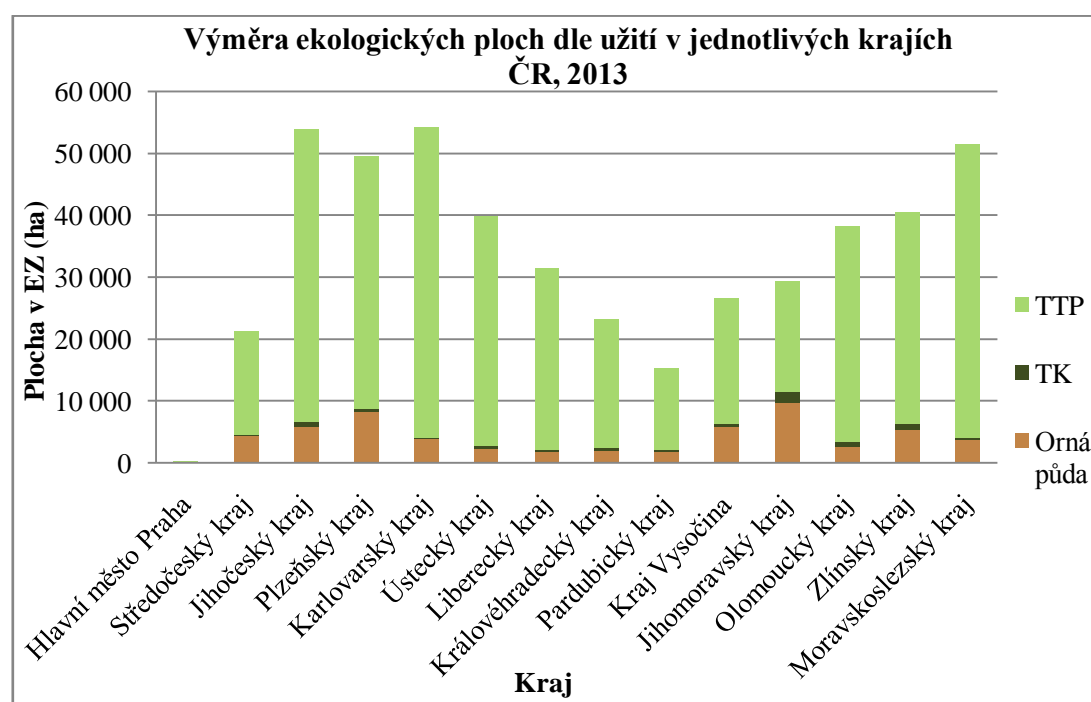
Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

4.2.4 Ekologická rostlinná produkce – shrnutí

Celková výměra ekologicky obhospodařované plochy zahrnuté v registru půdy LPIS v roce 2013 činila 476 478,45 ha, z čehož bylo 25 151,45 ha v přechodném období a 451 327,0 ha v ekologickém režimu.

Půda v EZ je dle užití rozdělena na plochu orné půdy, plochu trvalých travních porostů a na plochu trvalých kultur. V grafu č. 26 je zobrazena výměra ekologických ploch dle užití v jednotlivých krajích ČR za rok 2013.

Graf č. 26: Výměra ekologických ploch dle užití v jednotlivých krajích ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Největší podíl (tj. 86,34 %) z celkové výměry půdy v EZ v roce 2013 tvořily *trvalé travní porosty*. Jejich výměra činila 409 757,9 ha. Jak je z grafu č. 17 patrné, největší plocha TTP se nachází v Karlovarském kraji (50 099,98 ha), v Moravskoslezském kraji (47 420,07 ha) a v kraji Jihočeském (47 318,57 ha).

12,04% podíl z celkové výměry ekologicky obhospodařované půdy na území ČR tvořila *orná půda*. Výměra za rok 2013 činila 56 808,88 ha. Největší plocha orné půdy v EZ se nachází v Jihomoravském kraji (9 637,36 ha). Následuje Plzeňský kraj, jehož plocha orné půdy činí 8 216,16 ha, kraj Vysočina (5 860,48 ha), Jihočeský kraj (5 844,54 ha) a Zlínský kraj (5 291,82 ha).

Nejmenší část plochy v EZ (tj. 1,61 %) tvořily *trvalé kultury*, jejichž celková ekologicky obhospodařovaná plocha v roce 2013 činila 7 663,88 ha. Plocha trvalých kultur má největší zastoupení v následujících krajích: Jihomoravský kraj (1 823,61 ha), Zlínský kraj (997,12 ha) a Olomoucký kraj (873,48 ha).

Největší plochy ekologického zemědělství bez ohledu na užití se nacházejí v Karlovarském, Jihočeském, Moravskoslezském a Plzeňském kraji. Naopak nejméně ploch v EZ se vyskytuje v Hlavním městě Praha, v Pardubickém, Středočeském a Královéhradeckém kraji.

4.3 Živočišná produkce

V roce 2013 bylo na ekofarmách chováno okolo 367 000 kusů zvířat v ekologickém režimu. V porovnání s loňským rokem došlo u většiny kategorií ekologicky chovaných zvířat k meziročnímu nárůstu. Výjimku tvoří chov drůbeže, kde došlo k poklesu o 5,07 %. Naopak nejvyšší růst zaznamenal chov prasat, a to o 17,28 %. Tradičně pokračoval nárůst stavu skotu (o 8,30 %) a ovcí (o 8,80 %). U chovu koz, kde je situace dlouhodobě stabilní, došlo pouze k mírnému nárůstu, a to o 1,06 %. Meziročně vzrostl také počet chovatelů včel, a to ze 4 na 10, a současně tak vzrostl i počet včelstev (o téměř 57 %).

Jednotlivé kategorie ekologicky chovaných zvířat v České republice a jejich počty za rok 2013 jsou zobrazeny v následující tabulce:

Tabulka č. 13: Počet jednotlivých kategorií ekologicky chovaných zvířat, 2013

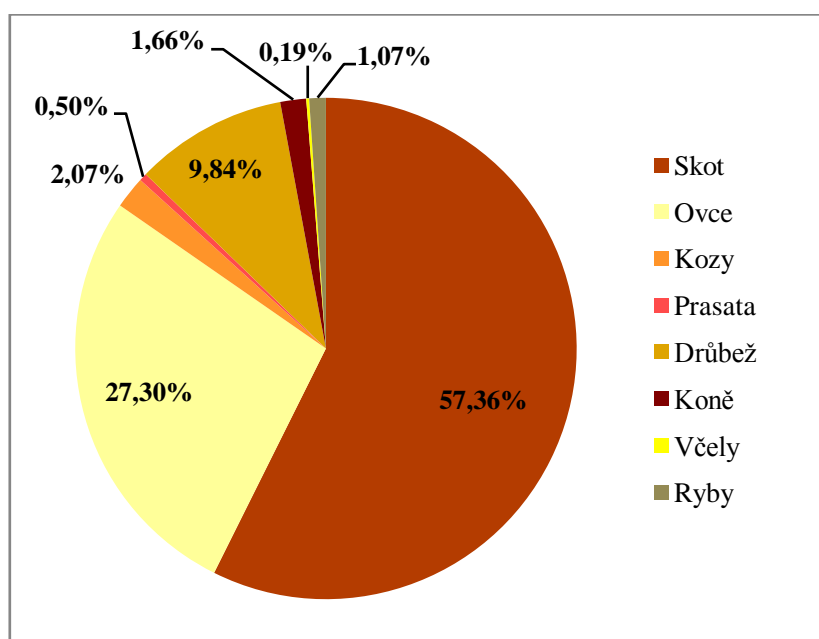
Kategorie zvířat	Skot	Ovce	Drůbež	Kozy	Koně	Ryby	Prasata	Včely	Králíci	Ostatní zvířata
Počet ekologicky chovaných zvířat (ks)	213 303	101 528	36 610	7 701	6 191	3 976	1 860	703	418	183
Počet ekofarem	1 973	973	61	295	633	5	28	10	5	61

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Nejčastěji chovanou kategorií zvířat v roce 2013 byl skot, jehož podíl činil 57,27 % ze všech zvířat chovaných v ekologickém režimu na území České republiky. Na 1 973 ekofarmách bylo chováno 213 303 kusů skotu. Druhou nejpočetnější skupinou (tj. 101 528 kusů) byly ovce s podílem 27,26 %, a i přes meziroční pokles se na třetím místě nacházel chov drůbeže (36 610 kusů), jehož podíl činil 9,83%.

Na ekofarmách byla v roce 2013 dále chována následující zvířata: kozy (s podílem 2,07 %), koně (s podílem 1,66 %), ryby (s podílem 1,07 %), prasata (s podílem 0,5 %), včely (s podílem 0,19 %), králíci (s podílem 0,11 %) a ostatní zvířata (s podílem 0,05 %). Kategorie ostatní zvířata zahrnovala poníky (85 kusů), bizony (47 kusů), osly (47 kusů) a jaky (2 kusy).

Graf č. 27: Struktura hospodářských zvířat chovaných v EZ, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Z hlediska územního rozložení se nejvíce hospodářských zvířat chovaných v režimu ekologického zemědělství nacházelo v Moravskoslezském kraji (kolem 49 600 kusů zvířat). Následuje Jihočeský kraj (kolem 48 000 kusů), Karlovarský kraj (kolem 42 500 kusů) a Plzeňský kraj (kolem 40 200 kusů). Naopak nejméně ekologicky chovaných zvířat se nacházelo v Hlavním městě Praha (kolem 60 kusů zvířat), v Jihomoravském kraji (kolem 7 100 kusů) a v Pardubickém kraji (kolem 11 200 kusů).

4.3.1 Skot

Chovem skotu v režimu ekologického zemědělství se v České republice v roce 2013 zabývalo celkem 1 973 ekofarem, kde bylo chováno celkem 213 303 kusů skotu. V porovnání s loňským rokem došlo k nárůstu o 8,30 %.

Z hlediska věkové struktury převažoval skot nad 2 roky, jehož podíl činil 57,5 % z celkového počtu skotu chovaného v EZ (tj. 127 087 kusů). Skot do 6 měsíců tvořil 21,05 % (tj. 46 521 kusů) a skot od 6 měsíců do 2 let tvořil 21,45 % (tj. 47 399 kusů).

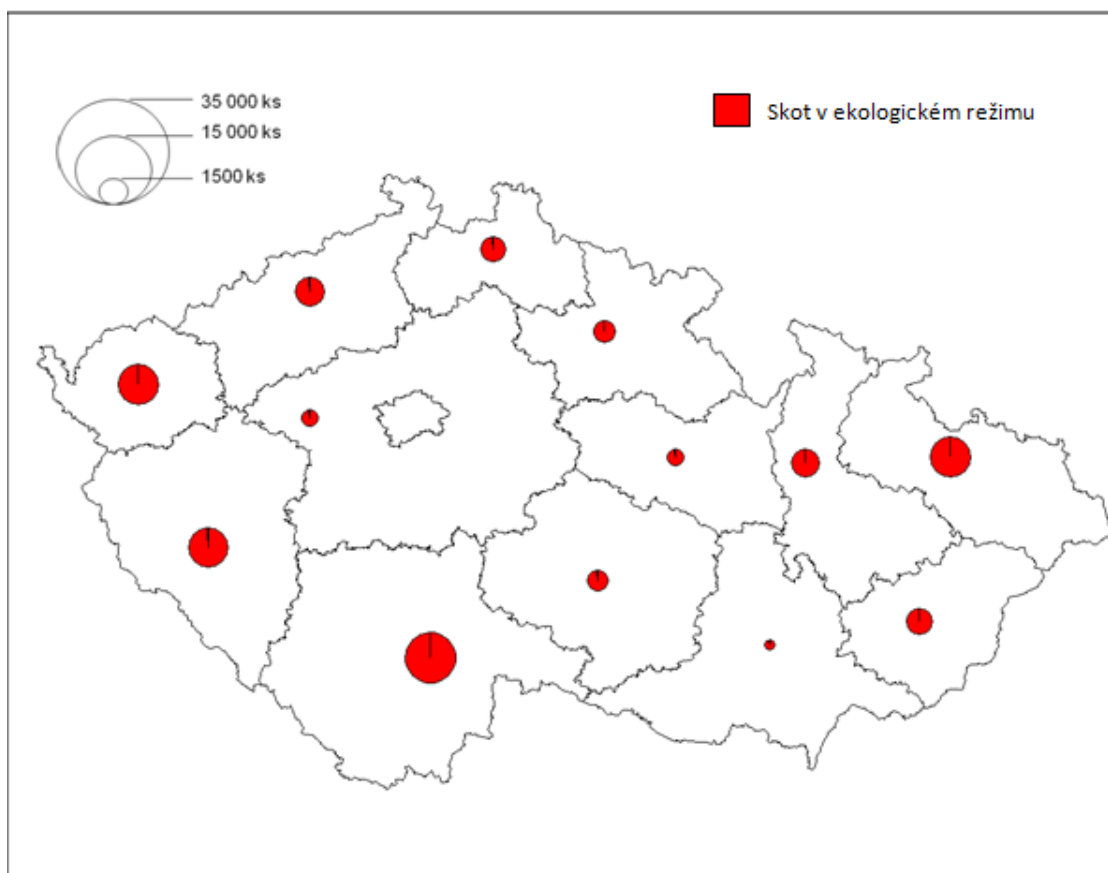
Z celkového početního stavu skotu bylo pouze 7 047 dojnic. Převažoval skot bez tržní produkce mléka (98 988 kusů), který je v České republice mnohem rozšířenější, než chov skotu s tržní produkcí mléka a to především z toho důvodu, že chov dojného skotu je technologicky i ekonomicky náročnější. Skot bez tržní produkce mléka bývá chován konvenčně obdobným způsobem jako v ekologickém

zemědělství a proto není přechod od konvenčního k ekologickému způsobu hospodaření tak náročný, jako u dojného skotu, kde jsou třeba vyšší investice do vybavení.

Pokud bychom zkoumali územní rozmístění skotu chovaného v ekologickém zemědělství dle krajů, tak největší zastoupení v rámci České republiky má Jihočeský kraj, kde bylo v roce 2013 v ekologickém režimu chováno 35 466 kusů. Následuje Karlovarský kraj s 27 087 kusy skotu v ekologickém režimu, Moravskoslezský kraj (26 720 kusů) a Plzeňský kraj (26 546 kusů). Naopak nejméně se skot chovaný v ekologickém režimu vyskytuje ve Středočeském kraji (6 233 kusů) a v Pardubickém kraji (6 725 kusů). V Hlavním městě Praha se skot v EZ nevyskytuje vůbec.

Údaje o stavech skotu v jednotlivých krajích ČR lze zjistit z následující mapy (Obrázek č. 11):

Obrázek č. 11: Početní stav skotu chovaného v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, zpracoval J. Navrátil, 2015

Největší farmou v ČR zabývající se chovem skotu je farma EKOČAS, spol. s.r.o. nacházející se v Plzeňském kraji, která v ekologickém režimu chová 1 880 kusů skotu. Následují Sitter s.r.o. (1 421 kusů), Agrokomplex, spol. s.r.o. (1 364 kusů) ad.

Tabulka č. 14: Ekofarmy s největším počtem skotu chovaného v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Skot v EZ (ks)
EKOČAS spol. s.r.o.	Plzeňský	1 880
Sitter s.r.o.	Jihočeský	1 421
Agrokomplex, spol. s.r.o.	Ústecký	1 364
Vojenské lesy a statky ČR, s.p.	Olomoucký	1 301
ÚSOVSKO EKO, s.r.o.	Olomoucký	1 287

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Produkce hovězího biomasa tvořila v roce 2013 největší podíl na celkové produkci biomasa v ČR (tj. 88% podíl). V tomto roce bylo na 1 361 ekofarmách vyprodukováno 10 270,55 tun hovězího biomasa.

Co se týče prodeje živých zvířat, tak v rámci zástavu bylo v roce 2013 prodáno 42 342 kusů telat. Na chov se prodalo 2 015 kusů skotu.

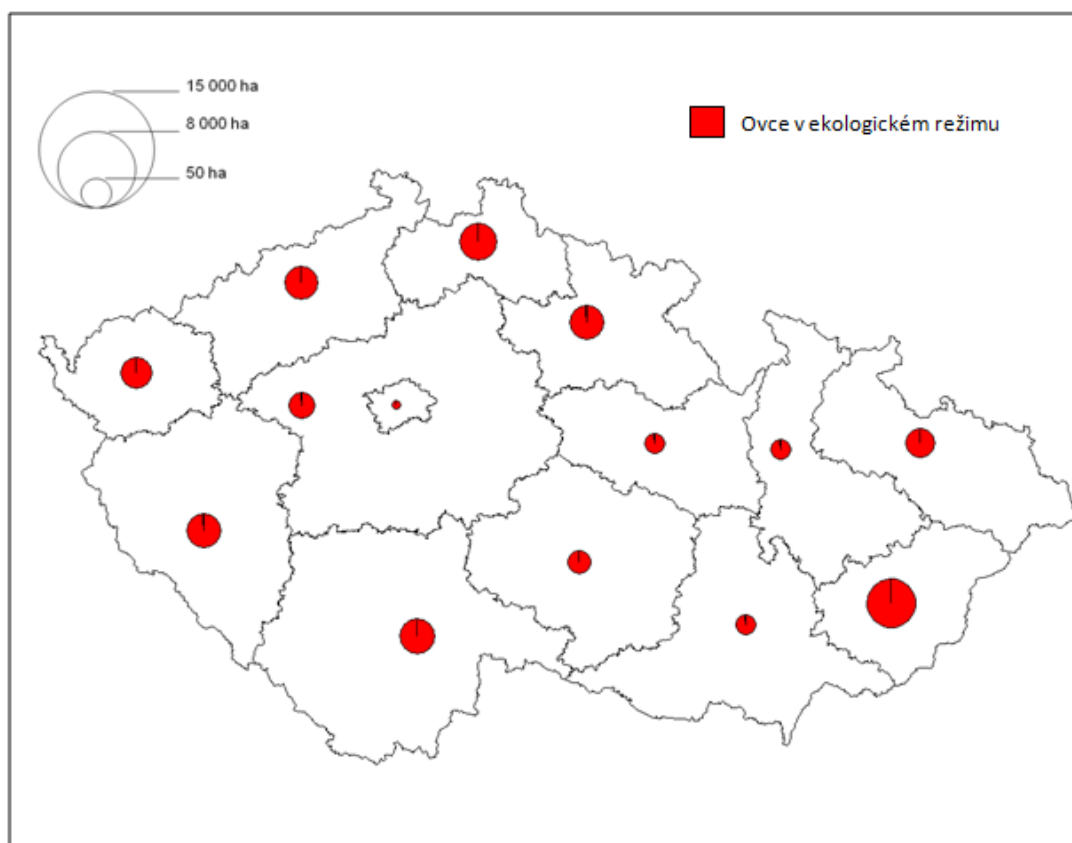
V rámci mléčné produkce byly rozlišovány dvě kategorie, a to čerstvé mléko, které směřovalo přímo do mlékáren a mléko upravené, které bylo vhodné k přímé spotřebě. Mléčná produkce čerstvého kravského mléka v roce 2013 činila 32 205,88 hl a produkce upraveného kravského mléka 61,35 hl. Kravského sýru bylo vyprodukováno 14,26 tun.

4.3.2 Ovce

Druhou v ekologickém zemědělství nejčastěji chovanou kategorií hospodářských zvířat jsou ovce. V roce 2013 bylo v ČR chováno 101 528 ovcí na 973 ekofarmách. Oproti roku 2012, kdy celkový počet ovcí činil 93 375 kusů, došlo k nárůstu o 8,73 %, který byl způsoben zejména nárůstem počtu chovatelů (z 862 v roce 2012 na 973 v roce 2013).

Početní stav ovcí chovaných v ekologickém zemědělství je zobrazeno v následující mapě (obrázek č. 12). Nejvíce ovcí v EZ je chováno ve Zlínském kraji (14 539 kusů), což činí 14,32 % ze všech ovcí chovaných v ekologickém režimu na území ČR. Následuje Liberecký kraj (10 259 kusů), Jihočeský kraj (9 468 kusů) a Královéhradecký kraj (9 237 kusů). Naopak nejméně se ovce v ekologickém režimu chovají v Hlavním městě Praha (39 kusů), v Pardubickém kraji (4 018 kusů) a v Jihomoravském kraji (4 124 kusů).

Obrázek č. 12: Početní stav ovcí chovaných v EZ v ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, zpracoval J. Navrátil, 2015

Největší ekofarma (Šefc Jan) zabývající se chovem ovcí se nachází v Královéhradeckém kraji a je zde chováno 2 318 ovcí. Dále je to HORSKÝ STATEK ABERTAMY, s.r.o. (2 262 kusů ovcí), JAGRA, spol. s.r.o. (2 087 kusů) ad.

Tabulka č. 15: Ekofarmy s největším počtem ovcí chovaných v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Ovce v EZ (ks)
Šefc Jan	Královéhradecký	2318
HORSKÝ STATEK ABERTAMY, s.r.o.	Karlovarský	2262
JAGRA, spol. s r.o.	Liberecký	2087
STATEK ŠINDELOVÁ, s.r.o.	Karlovarský	1440
Farma Karel Mařík, s.r.o.	Liberecký	1160

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Produkce skopového/jehněčího biomasa v roce 2013 činila 848,86 tun a meziročně vzrostla o 60,57 %. Skopové/jehněčí maso tvořilo necelých 7 % z celkové produkce biomasa v ČR. V rámci zástavu bylo prodáno 12 777 kusů jehňat. Na chov se prodalo 2 139 kusů ovcí. V roce 2013 bylo vyprodukováno 126,18 hl ovčího mléka a 10,44 tun ovčího sýru.

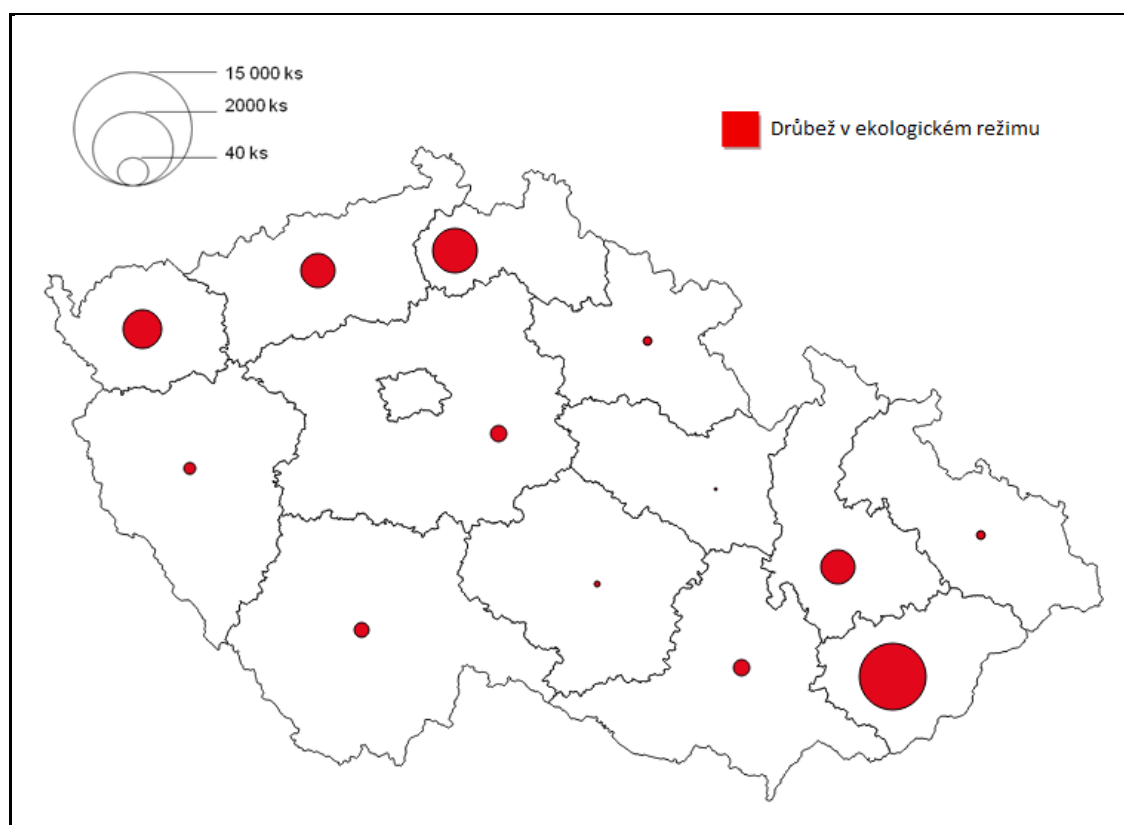
4.3.3 Drůbež

Chovem drůbeže v ekologickém režimu se v roce 2013 zabývalo 61 ekofarem. Celkový početní stav v tomto roce činil 36 610 kusů a oproti roku 2012, kdy se na ekofarmách chovalo 38 566 kusů drůbeže, došlo k meziročnímu poklesu o 5,07 %.

Výrazný nárůst byl zaznamenán u nosnic (o 46,09 %), zatímco u brojlerů a ostatní drůbeže (zahrnující krůty, kachny a husy) došlo k poklesu o 34,68 %.

Obrázek č. 13 zobrazuje početní stav drůbeže chované v EZ za rok 2013. Nejvíce drůbeže je chováno v Moravskoslezském kraji (14 141 kusů). Podíl tohoto kraje na celkovém početním stavu drůbeže v EZ ze všech krajů činí 38,63 %. Následuje Liberecký kraj (6 400 kusů) a Karlovarský kraj (4 803 kusů). Nejméně drůbeže v EZ je chováno v Pardubickém kraji (36 kusů). V Hlavním městě Praha není drůbež v ekologickém režimu chována vůbec.

Obrázek č. 13: Početní stav drůbeže chované v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Největší farmou zabývající se chovem drůbeže v ekologickém zemědělství je BIO VEJCE, s.r.o. (8 258 kusů drůbeže) vyskytující se v Moravskoslezském kraji. Následuje BIO PRODUKCE, s.r.o. (5 653 kusů), SPO – ZEM Nový Kostel, s.r.o. (4 760 kusů) ad.

Tabulka č. 16: Ekofarmy s největším počtem drůbeže v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Drůbež v EZ (ks)
BIO VEJCE, s.r.o.	Moravskoslezský	8258
BIO PRODUKCE, s.r.o.	Moravskoslezský	5653
SPO – ZEM Nový Kostel, s.r.o.	Karlovarský	4760
Verneřický Angus, a.s.	Ústecký	3544
Kýr Pavel	Olomoucký	3292

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Produkce drůbežního biomasa v roce 2013 činila 217,71 tun, což znamenalo 35,35% nárůst oproti roku 2012.

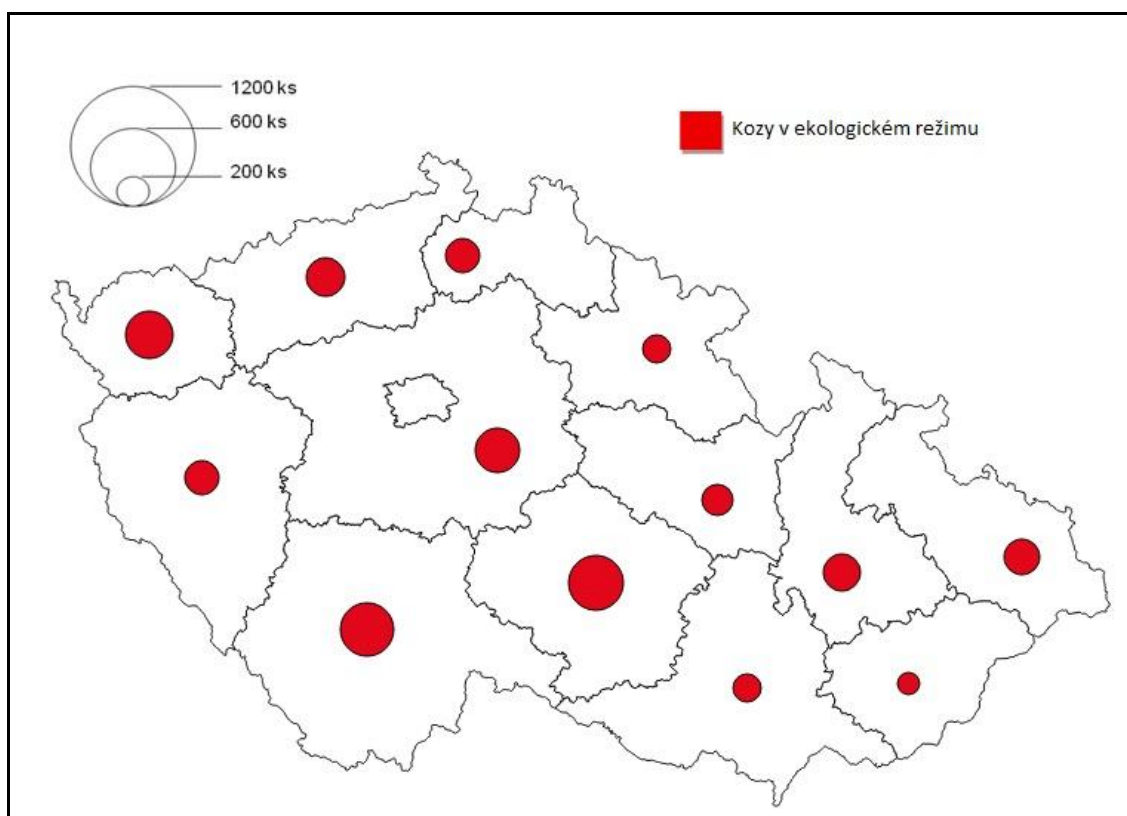
Produkce vajec vzrostla o 15,82 % (z 3 040 tis. kusů vajec v roce 2012 na 3 521 tis. kusů). Pokud bychom uvažovali hmotnost 62,5 g/1 ks vejce, celková bioprodukce vajec by tak činila 220,07 tun.

4.3.4 Kozy

V roce 2013 se chovu koz v ekologickém zemědělství věnovalo 295 ekofarem. Celkový početní stav činil 7 701 kusů, což znamenalo nárůst o 1,06 % oproti loňskému roku, kdy bylo na ekofarmách chováno 7 620 kusů koz.

Obrázek č. 14 znázorňuje početní stav ekologickým způsobem chovaných koz v jednotlivých krajích. Z hlediska územního rozložení se nejvíce koz chovaných v ekologickém režimu se vyskytuje na Vysočině (1 185 kusů). Podíl tohoto kraje na celkovém početním stavu koz v EZ ze všech krajů činí 15,39 %. Následuje Jihočeský kraj (1 115 kusů), Karlovarský kraj (864 kusů) a Středočeský kraj (870 kusů). Nejméně jsou kozy v ekologickém režimu chovány ve Zlínském kraji (189 kusů). V Hlavním městě Praha se kozy v EZ nechovají vůbec.

Obrázek č. 14: Početní stav koz chovaných v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Největší ekofarma zabývající se chovem koz (BIOFARMA DoRa s.r.o.) se nachází na Vysočině a v ekologickém režimu má 947 koz. Následuje ekofarma Pulíček Josef (420 kusů), STATEK ŠINDELOVÁ s.r.o. (330 kusů) ad.

Tabulka č. 17: Ekofarmy s největším počtem koz chovaných v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Kozy v EZ (ks)
BIOFARMA DoRa s.r.o.	Vysočina	947
Pulíček Josef	Olomoucký	420
STATEK ŠINDELOVÁ, s.r.o.	Karlovarský	330
Pešička František	Středočeský	237
Kypet Pavel, MUDr.	Jihočeský	145

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Produkce kozího biomasa v roce 2013 činila 39,12 tun a oproti minulému roku byl zaznamenán značný nárůst, a to o 145,88 %. Co se týče prodeje živých zvířat, tak v rámci chovu bylo prodáno 575 kusů koz.

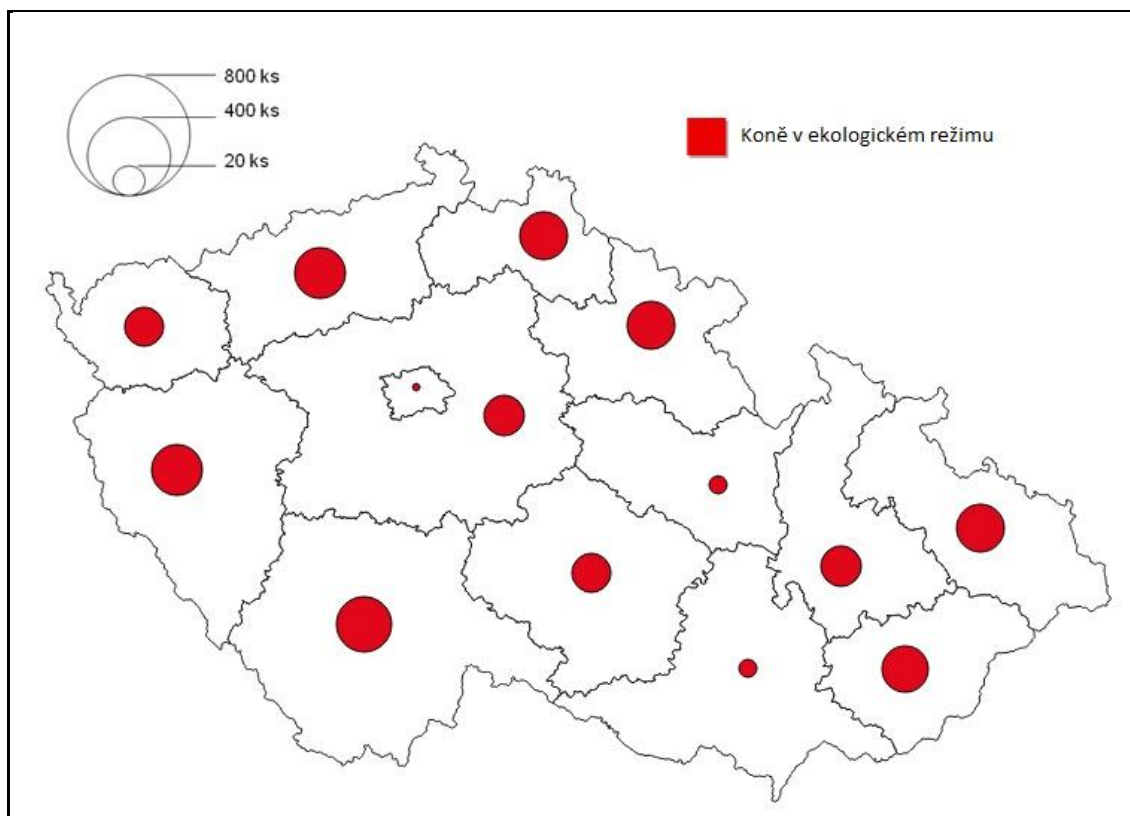
Produkce kozího mléka zaznamenala výrazný meziroční nárůst, a to o 146,02 %. Celkem bylo vyprodukováno 620,59 hl kozího mléka. Kozího sýru se vyprodukovalo 44,76 tun.

4.3.5 Koně

V roce 2013 se chovem koní v ekologickém zemědělství zabývalo 633 farem. Celkový počet koní činil 6 191 kusů. V porovnání s rokem 2012, kdy bylo v EZ chováno 5 835 kusů, došlo k meziročnímu nárůstu o 6,10 %.

Početní stav koní chovaných v ekologickém zemědělství je zobrazeno v následující mapě (Obrázek č. 15). Z hlediska územního rozložení se nejvíce koní v ekologickém režimu vyskytuje v Jihočeském kraji (785 kusů). Velké početní zastoupení koní v EZ má také Plzeňský kraj (670 kusů) a kraj Ústecký (663 kusů). Nejméně se koně v EZ chovají v Hlavním městě Praha (19 kusů), v Pardubickém kraji (83 kusů) a v Jihomoravském kraji (84 kusů).

Obrázek č. 15: Početní stav koní chovaných v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Chovem koní v ekologickém zemědělství se v roce 2013 zabývalo celkem 633 ekofarem. Nejvíce koní chovaných v EZ se vyskytovalo na farmě Hřebčín Jeníkov v.o.s. (121 kusů). Následovaly farmy HŘEBČÍN – R, s.r.o. (98 kusů), Zdeněk Hrnčíř (88 kusů) ad.

Tabulka č. 18: Ekofarmy s největším počtem koní chovaných v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Koně v EZ (ks)
Hřebčín Jeníkov v.o.s.	Královéhradecký	121
HŘEBČÍN - R s.r.o.	Královéhradecký	98
Zdeněk Hrnčíř	Vysočina	88
Peter Zdeněk	Liberecký	84
Medunová Jana	Ústecký	78

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Co se týče počtu prodaných chovných zvířat, tak v roce 2013 bylo v rámci chovu prodáno 180 kusů koní.

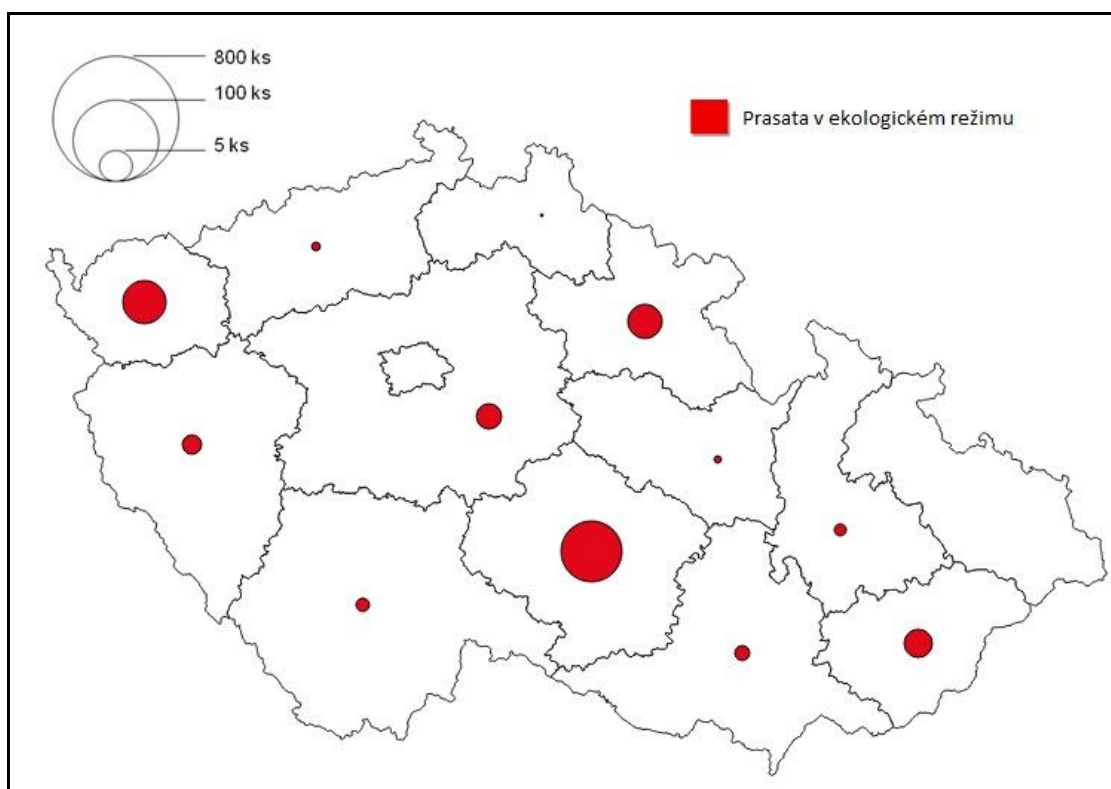
4.3.6 Prasata

Chovem prasat v ekologickém zemědělství se v roce 2013 zabývalo 28 ekofarem, což je o 6 více než v minulém roce. Celkový počet ekologicky chovaných prasat činil 1860 kusů. V porovnání s rokem 2012 došlo k nárůstu počtu těchto hospodářských zvířat, a to o 17,28 %.

Obrázek č. 16 znázorňuje početní stav prasat v EZ v jednotlivých krajích. Nejvíce prasat chovaných v ekologickém zemědělství se v roce 2013 nacházelo na Vysočině (744 kusů). Četné zastoupení má i Karlovarský kraj (372 kusů) a Královéhradecký kraj (233 kusů).

V Hlavním městě Praha a v Moravskoslezském kraji se prasata v ekologickém režimu nevyskytují vůbec, v Libereckém kraji jsou to pouze 3 kusy těchto hospodářských zvířat.

Obrázek č. 16: Početní stav prasat chovaných v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Největším chovatelem prasat byla v roce 2013 ekofarma Sklenář Josef, ve které se nacházelo 718 kusů prasat. Následovala farma AG SLUŽBY, s.r.o. (234 kusů), Švec Miloš (182 kusů) ad.

Tabulka č. 19: Ekofarmy s největším počtem prasat chovaných v EZ, 2013

Název farmy	Kraj	Prasata v EZ (ks)
Sklenář Josef	Vysočina	718
AG SLUŽBY, s.r.o.	Karlovarský	234
Švec Miloš	Královéhradecký	182
NB product, s.r.o.	Karlovarský	124
Medito, s.r.o.	Středočeský	108

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

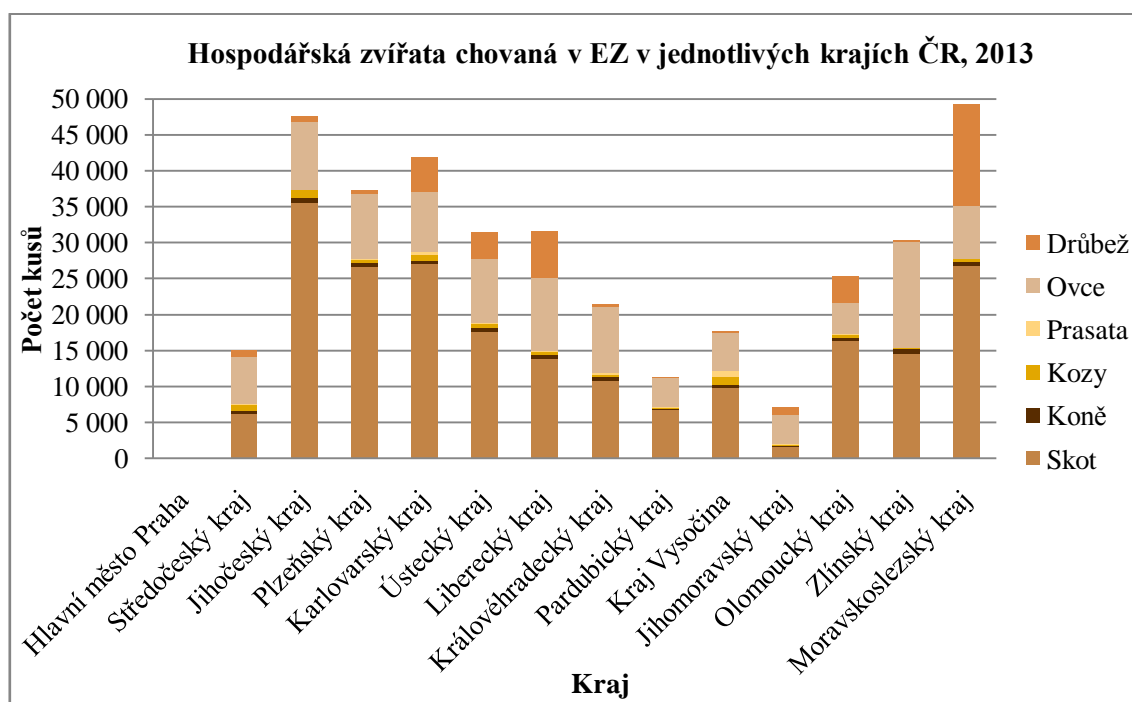
Produkce vepřového biomasa v roce 2013 činila 165,54 tun a meziročně tak vzrostla o 34,43 %. Co se týče počtu prodaných zvířat na chov, tak v rámci chovu bylo prodáno pouze 26 kusů prasat.

4.3.7 Ekologická živočišná produkce - shrnutí

V roce 2013 bylo na ekofarmách chováno okolo 367 000 kusů zvířat v ekologickém režimu.

Počty kusů hospodářských zvířat chovaných v EZ v jednotlivých krajích ČR jsou zobrazeny v grafu č. 28. Jedná se o následující zvířata: skot, koně, kozy, prasata, ovce a drůbež. Další zvířata chovaná v EZ (králíci, ryby ad.) zde nebyla zahrnuta.

Graf č. 28: Hospodářská zvířata chovaná v EZ v jednotlivých krajích ČR, 2013

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

Z hlediska územního rozložení se nejvíce hospodářských zvířat chovaných v režimu ekologického zemědělství nacházelo v Moravskoslezském kraji (kolem 49 289 kusů zvířat), v Jihočeském kraji (47 589 kusů), v Karlovarském kraji (41 840 kusů) a v Plzeňském kraji (37 317 kusů). Naopak nejméně ekologicky chovaných zvířat se nacházelo v Hlavním městě Praha (kolem 58 kusů) a v Jihomoravském kraji (kolem 7 093 kusů).

Nejčastěji v EZ chovaným hospodářským zvířetem je *skot*, který má největší zastoupení v Jihočeském kraji (35 466 kusů), v Karlovarském kraji (27 087 kusů), v Moravskoslezském kraji (26 720 kusů) a v Plzeňském kraji (26 546 kusů). V ekologickém režimu bylo v roce 2013 chováno celkem 213 303 kusů skotu.

Druhou v ekologickém zemědělství nejčastěji chovanou kategorií hospodářských zvířat jsou *ovce*. V roce 2013 bylo v ČR v EZ chováno 101 528 ovcí. Nejvíce ovcí v EZ se vyskytuje ve Zlínském kraji (14 539 kusů), v Libereckém kraji (10 259 kusů), v Jihočeském kraji (9 468 kusů) a v Královéhradeckém kraji (9 237 kusů).

Celkový početní stav *drůbeže* v EZ v roce 2013 činil 36 610 kusů. Nejvíce drůbeže je chováno v Moravskoslezském kraji (14 141 kusů), v Libereckém kraji (6 400 kusů) a v Karlovarském kraji (4 803 kusů).

Dalším hospodářským zvířetem chovaným v EZ jsou *kozy*, jejichž celkový počet v roce 2013 činil 7 701 kusů. Nejvíce koz chovaných v ekologickém režimu se vyskytuje na Vysočině (1 185 kusů), v Jihočeském kraji (1 115 kusů), v Karlovarském kraji (864 kusů) a ve Středočeském kraji (870 kusů).

Celkový počet *koní* v EZ v roce 2013 činil 6 191 kusů. Nejvíce koní v ekologickém režimu se vyskytuje v Jihočeském kraji (785 kusů), dále v Plzeňském kraji (670 kusů) a v kraji Ústeckém (663 kusů).

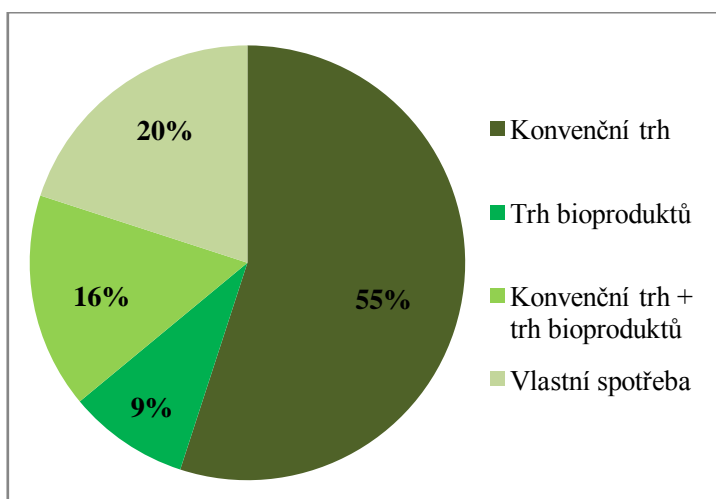
Celkový početní stav ekologicky chovaných *prasat* v roce 2013 činil 1 860 kusů. Nejvíce prasat chovaných v EZ se nachází na Vysočině (744 kusů). Četné zastoupení má i Karlovarský kraj (372 kusů) a Královéhradecký kraj (233 kusů).

5 ZPŮSOB UPLATNĚNÍ BIOPRODUKCE ZA ROK 2012

V roce 2012 se v České republice nacházelo 2 808 ekologicky hospodařících farem, které byly již po přechodném období a mohly tak realizovat prodej certifikovaných bioproduktů.

Pokud bychom sledovali uplatnění bioprodukce v rámci trhu, tak 70 % ekofarem uvedlo, že byly nuceny prodat část nebo dokonce celou svou bioprodukci na konvenčním trhu. 55 % ekofarem realizovalo veškerou svou produkci pouze na konvenčním trhu a 9 % prodalo všechnu bioprodukci s certifikátem. 18 % ekofarem realizovalo prodej na obou trzích a 20 % ekofarek prodej nerealizovalo vůbec. Ekofarmy, které nerealizovaly prodej vůbec, svou bioprodukci většinou spotřebovaly přímo na farmě (krmivo, osivo, vlastní spotřeba).

Graf č. 29: Uplatnění bioprodukce ekofarek, 2012

Zdroj: Ročenka ekologického zemědělství 2013, vlastní zpracování

5.1 Uplatnění rostlinné bioprodukce

V rámci rostlinné bioprodukce bylo v roce 2012 sledováno uplatnění následujících plodin: obiloviny (pšenice, špalda, žito, ječmen, oves, tritikále), luskoviny, brambory, olejnin, byliny a koření, osivo a sadba, košťálová zelenina (zelí), listová zelenina, plodová zelenina, kořenová zelenina (mrkev, cibule), jablka, hrušky, peckoviny a hrozny.

V roce 2012 byly nejčastěji ekologicky pěstovanou kategorií plodin **obiloviny**, jejichž celková produkce z ploch v ekologickém režimu činila 45 822 tun. Podíl prodaného množství obilovin tvořil 54 % (tj. 24 744 tun). Z toho bylo 77 % (tj. 19 053

tun) prodáno v bio kvalitě. Z prodaných obilovin bylo 62 % (tj. 15 341 tun) uplatněno na domácím trhu a 38 % (tj. 9 403 tun) exportováno. Mezi nejvíce exportované plodiny patřilo žito, proso, špalda a pohanka. Na domácím trhu se naopak nejvíce uplatnily tritikále, ječmen a kukuřice. Obiloviny, které nebyly prodány, sloužily ke spotřebě přímo na farmách.

Celková produkce **luskovin** z ploch v ekologickém režimu činila 2 046 tun. Prodáno bylo 64 % (tj. 1 309 tun) a z toho 96 % (tj. 1 257 tun) v bio kvalitě. Na domácím trhu bylo realizováno 65 % (tj. 851 tun) produkce a 35 % (tj. 458 tun) bylo exportováno. Neprodané luskoviny byly nejčastěji uplatněny jako krmivo nebo pro vlastní spotřebu.

Produkce **brambor** z ploch v ekologickém režimu v roce 2012 činila 1 656 tun. Z této produkce bylo 70 % (tj. 1 159 tun) prodáno a z prodaných brambor bylo 48 % (tj. 556 tun) v bio kvalitě. Na domácím trhu bylo realizováno 85 % (tj. 985 tun) a 15 % (tj. 174 tun) bylo exportováno.

Celková produkce **olejnin** z ploch v ekologickém režimu činila 457 tun, ze kterých bylo 95 % (tj. 434 tun) prodáno. Z prodaných olejnin bylo 70 % (304 tun) prodáno v bio kvalitě. Na domácím trhu bylo uplatněno 46 % (tj. 200 tun) olejnin a 54 % (tj. 234 tun) bylo exportováno.

Produkce **bylin a koření** z osetých ploch v ekologickém režimu v roce 2012 činila 691 tun. Téměř celý objem této produkce, tj. 97 % (670 tun) byl prodán a z toho 87 % (tj. 583 tun) v bio kvalitě. Byliny a koření byly z větší části využity pro export. Exportovalo se 69 % (tj. 462 tun) produkce a 31 % (tj. 208 tun) bylo uplatněno na domácím trhu.

Produkce **osiva a sadby** z ekologického režimu činila 79 tun a z toho 53 % (tj. 42 tun) bylo prodáno. Z prodané produkce bylo 58 % (tj. 24 tun) realizováno v bio kvalitě. Osivo a sadba nebyly v roce 2012 využity pro export a veškerá produkce tak byla uplatněna na domácím trhu.

Veškerá úroda **zeleniny** byla v roce 2012 určena výhradně pro domácí trh. Výjimku tvoří plodová zelenina, kde bylo 1 % využito pro export. U zeleniny je převážná většina produkce prodána. Podíl prodané listové zeleniny a cibule činí dokonce 97 %. U všech skupin zeleniny bylo, vyjma plodové zeleniny a cibule, více než 85 % produkce prodáno v bio kvalitě.

Produkce z *ovocných sadů* byla uplatňována velmi rozdílně. *Jablek* bylo vyprodukováno 2 336 tun, z toho 90 % (tj. 2 102 tun) bylo prodáno a z toho ještě 69 % (tj. 1 450 tun) v bio kvalitě. Polovina produkce jablek byla uplatněna na domácím trhu a polovina byla exportována.

Produkce *hrušek* činila 347 tun a z toho bylo 76 % (tj. 264 tun) prodáno. V bio kvalitě bylo uplatněno 82 % (tj. 216 tun). Na domácím trhu bylo realizováno pouze 19 % (tj. 50 tun) produkce hrušek a 81 % (tj. 214 tun) bylo exportováno.

Hroznů bylo vyprodukováno 1 510 tun a z toho činilo prodané množství 32 % (tj. 483 tun). Veškerá prodaná produkce byla realizována na domácím trhu. V bio kvalitě bylo prodáno 47 % (tj. 227 tun) produkce.

Produkce *peckovin* v roce 2012 činila 473 tun. Z toho bylo 81 % (tj. 383 tun) prodáno a z toho pouze 15 % (tj. 57 tun) v bio kvalitě. Veškerá produkce peckovin byla uplatněna na domácím trhu.

5.2 Uplatnění živočišné bioprodukce

V rámci živočišné bioprodukce bylo v roce 2012 sledováno uplatnění následujících bioproduktů: maso (hovězí, skopové, kozí, vepřové, drůbeží), mléko (ovčí, kozí, kravské) a vejce.

Většina živočišných bioproduktů zůstávala v roce 2012 v ČR pro další zpracování. Produkce *hovězího masa* činila 5 909 tun a z toho 96 % (tj. 5 673 tun) bylo prodáno. Z prodaného hovězího masa bylo 27 % (tj. 1 532 tun) v bio kvalitě. Na domácím trhu se uplatnilo 84 % (tj. 4 765 tun) produkce a zbylých 16 % (tj. 908 tun) bylo exportováno

Produkce *skopového masa* činila 394 tun, z nichž bylo 82 % (tj. 323 tun) prodáno. Na domácím trhu se uplatnilo 80 % produkce (tj. 258 tun) a zbylých 20 % (tj. 65 tun) bylo exportováno. Z celkového prodaného množství skopového masa se prodalo 12 % (tj. 39 tun) v bio kvalitě.

Kozího masa bylo vyprodukováno 23 tun, z toho se prodalo 64 % (tj. 15 tun) a z prodaného množství bylo pouze 5 % (tj. 0,8 tun) v bio kvalitě. Téměř veškerá produkce kozího masa se uplatnila na domácím trhu, na export připadalo jen 5 % (tj. 0,8 tun).

Celková roční produkce *vepřového masa* činila 112 tun. Z toho bylo 34 % (tj. 38 tun) prodáno a z prodaného množství vepřového masa bylo 46 % (tj. 17 tun) v bio kvalitě.

Na domácím trhu se uplatnilo 78 % (tj. 30 tun) a zbylých 22 % (tj. 8 tun) bylo exportováno. Část vepřového masa , která nebyla přímo prodávána, byla zpracována na farmě na biopotravinu, takže se dá říci, že podíl produkce v bio kvalitě byl ve skutečnosti vyšší.

Roční produkce *drůbežího masa* v roce 2012 činila 139 tun. Veškerá tato produkce byla prodána, a to výhradně na domácím trhu. Z toho 98 % (tj. 136 tun) bylo prodáno v bio kvalitě.

Co se týče uplatnění *mléka*, tak největší podíl prodaného mléka tvořilo *kravské mléko*, kdy v roce 2012 bylo 93 % z celkově vyprodukovaných 34 752 hl kravského mléka (tj. 32 319 hl) prodáno a z toho 73 % (tj. 23 593 hl) v bio kvalitě. Převážná většina kravského mléka byla uplatněna na domácím trhu, pouze 15 % (tj. 4 848 hl) bylo exportováno. Kravské mléko bylo prodáváno především do mlékáren.

Produkce *kozího a ovčího mléka* byla uplatněna výhradně na domácím trhu. Kozího mléka bylo prodáno pouze 15 % (tj. 98 hl) z celkově vyprodukovaných 656 hl a z prodaného množství bylo 49 % (tj. 48 hl) realizováno v bio kvalitě. Produkce ovčího mléka činila 103 hl, z nichž bylo pouze 7 % (tj. 7 hl) prodáno, a z celkového prodaného množství bylo 31 % (tj. 2 hl) mléka v bio kvalitě.

Veškerá produkce *biovajec* je realizována na domácím trhu. V roce 2012 bylo vyprodukováno celkem 2 782 tis. kusů vajec, z nichž bylo 97 % (tj. 2 699 tis. ks) prodáno. Z prodaného množství bylo 96 % (tj. 2 591 tis. ks) vajec v bio kvalitě.

6 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

V diplomové práci byly stanoveny následující hypotézy, které jsou na základě informací z praktické části diplomové práce potvrzeny, či zamítnuty:

Hypotéza č. 1: V rostlinné produkci spojené s ornou půdou a trvalými kulturami se projevuje v souvislosti s rozdílnými půdně klimatickými podmínkami jednotlivých krajů větší "krajová" diference, než u trvalých travních porostů.

Celková výměra plochy v EZ je rozdělena dle užití na plochu orné půdy, plochu trvalých travních porostů a na plochu trvalých kultur.

Trvalé travní porosty v roce 2013 pokrývaly největší část celkové ekologicky obhospodařované zemědělské plochy v České Republice, a to 86,34 % (tj. 409 757,9 ha). Plocha orné půdy činila 56 808,88 ha (tj. 12,04% podíl) a trvalé kultury zaujímaly pouze 1,61% podíl (tj. 7 663,88 ha).

Trvalé travní porosty (louky a pastviny) nejsou do takové míry ovlivněny půdně klimatickými podmínkami jednotlivých krajů, jako je tomu u orné půdy a trvalých kultur. U TTP se samozřejmě také projevují rozdíly v produkci jednotlivých krajů, ovšem u orné půdy a trvalých kultur je tato krajová diference značnější.

V tabulce č. 20 jsou zobrazeny podíly osetých ploch jednotlivých krajů na celkové oseté ploše TTP, orné půdy a TK.

Tabulka č. 20: Krajová diference orné půdy, TK a TTP v EZ, 2013

Kraj	Orná půda v EZ (ha)	Podíl na celkové ploše OP v EZ (v %)	Trvalé kultury v EZ (ha)	Podíl na celkové ploše TK v EZ (v %)	TTP v EZ (ha)	Podíl na celkové ploše TTP v EZ (v %)
Hlavní město Praha	75,77	0,13	0,12	0,00	175,88	0,04
Středočeský kraj	4 293,94	7,51	347,77	4,54	16 613,85	4,05
Jihočeský kraj	5 844,54	10,22	703,55	9,18	47 318,57	11,55
Plzeňský kraj	8 216,16	14,37	469,64	6,13	40 753,32	9,95
Karlovarský kraj	3 914,73	6,85	108,41	1,41	50 099,98	12,23
Ústecký kraj	2 280,02	3,99	576,88	7,53	36 975,91	9,02
Liberecký kraj	1 712,61	3,00	304,64	3,98	29 363,56	7,17
Královéhradecký kraj	2 034,41	3,56	352,59	4,60	20 873,95	5,09
Pardubický kraj	1 831,38	3,20	175,10	2,28	13 224,06	3,23
Kraj Vysočina	5 860,48	10,25	479,60	6,26	20 335,56	4,96
Jihomoravský kraj	9 637,36	16,86	1 823,61	23,79	17 718,15	4,32
Olomoucký kraj	2 543,56	4,45	873,48	11,40	34 749,74	8,48
Zlínský kraj	5 291,82	9,26	997,12	13,01	34 135,30	8,33
Moravskoslezský kraj	3 624,39	6,34	451,37	5,89	47 420,07	11,57
Směrodatná odchylka	4,50		5,78		3,50	

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

U orné půdy, trvalých kultur a TTP byla také vypočtena směrodatná odchylka. Největší rozdíly mezi kraji byly zaznamenány u trvalých kultur, kde téměř 24% podíl připadá na Jihomoravský kraj. Směrodatná odchylka zde dosahuje nejvyšší hodnoty.¹ V tomto kraji byl zaznamenán také největší podíl plochy orné půdy, a to téměř 17 %. U TTP byla odchylka nejmenší, tzn., že krajová diference se neprojevuje v takové míře, jako je tomu u trvalých kultur a orné půdy. Zde největší podíly (kolem 12 %) připadají na Karlovarský, Moravskoslezský a Jihočeský kraj.

Zvláštní pozici zaujímá Hlavní město Praha, jež má pravomoci jak obce, tak zároveň i kraje. Celkově se zde nachází velmi málo ekologicky obhospodařovaných ploch. Podíly tohoto kraje na celkové ploše orné půdy, trvalých kultur i TTP jsou velmi malé a nepřesahují 0,2 %.

Hypotéza č. 2: Živočišná produkce má v jednotlivých krajích obdobnou strukturu

V tabulce č. 21 jsou zobrazeny podíly jednotlivých druhů hospodářských zvířat na celkovém počtu zvířat chovaných v ekologickém režimu v jednotlivých krajích ČR. Jedná se konkrétně o těchto 5 kategorií hospodářských zvířat: skot, koně, kozy, prasata a ovce. Všeobecně se dá říci, že živočišná produkce má v jednotlivých krajích podobnou strukturu, ovšem v některých případech dochází k odchýlkám mezi kraji.

Tabulka č. 21: Podíly jednotlivých druhů hospodářských zvířat na celkovém počtu zvířat chovaných v ekologickém režimu v jednotlivých krajích ČR, 2013

Kraj	Podíly jednotlivých hospodářských zvířat vzhledem k celkovému počtu chovaných zvířat v EZ v jednotlivých krajích ČR					
	Skot (%)	Koně (%)	Kozy (%)	Prasata (%)	Ovce (%)	Celkem (%)
Hlavní město Praha	0,00	32,76	0,00	0,00	67,24	100
Středočeský kraj	44,22	2,94	5,53	0,94	46,37	100
Jihočeský kraj	75,67	1,67	2,38	0,07	20,20	100
Plzeňský kraj	72,02	1,82	1,25	0,20	24,72	100
Karlovarský kraj	73,13	1,03	2,33	1,00	22,49	100
Ústecký kraj	63,50	2,39	2,16	0,07	31,88	100
Liberecký kraj	55,10	2,34	1,83	0,01	40,72	100
Královéhradecký kraj	50,86	2,73	1,54	1,10	43,77	100
Pardubický kraj	59,94	0,74	3,38	0,13	35,81	100
Kraj Vysočina	56,16	2,22	6,77	4,25	30,60	100
Jihomoravský kraj	25,53	1,37	5,06	0,73	67,31	100
Olomoucký kraj	75,51	1,91	2,58	0,13	19,87	100
Zlínský kraj	48,60	1,84	0,63	0,53	48,40	100
Moravskoslezský kraj	76,02	1,62	1,36	0,00	20,99	100

Zdroj: data ÚZEI, vlastní zpracování

¹ Směrodatná odchylka určuje, jako moc jsou hodnoty rozptýleny či odchýleny od průměru hodnot.

Téměř ve všech krajích převládá chov skotu. Skot v EZ tvoří ve většině krajů více než 50% podíl na veškerých hospodářských zvířatech chovaných v ekologickém režimu. Výjimkou je Hlavní město Praha, Středočeský a Jihomoravský kraj, kde převládá chov ovcí nad chovem skotu. V ostatních krajích není podíl ovcí menší, než 20 %. Ovce jsou hned po skotu druhou nejčastěji chovanou kategorií hospodářských zvířat.

Podíly koní, koz a prasat v EZ jsou již velmi malé a v jednotlivých krajích téměř shodné. Koně tvoří podíl kolem 2 % (kromě Hlavního města Prahy, kde podíl dosahuje téměř 33 %) a podíl koz v EZ nepřesáhne u většiny krajů 5 %. Prasata v ekologickém režimu se vyskytují velmi málo. Vyjma Vysočiny a Královéhradeckého kraje jejich podíl nepřesáhne 1 %.

Hypotéza č. 3: V roce 2012 uplatňovaly farmy v ekologickém režimu větší část své produkce na domácím trhu.

V roce 2012 se v České republice nacházelo 2 808 ekologicky hospodařících farem, které byly již po přechodném období a mohly tak realizovat prodej certifikovaných bioproduktů. Produkce byla uplatňována jak na domácím, tak i na zahraničním trhu.

V rámci *rostlinné bioprodukce* bylo sledováno uplatnění obilovin (pšenice, špaldy, žito, ječmene, ovesa, tritikále), luskovin, brambor, olejnin, bylin a koření, osiva a sadby, košťálové zeleniny (zelí), listové zeleniny, plodové zeleniny, kořenové zeleniny (mrkev, cibule), jablek, hrušek, peckovin a hroznů.

Z rostlinné produkce se více na zahraničním než domácím trhu uplatnilo 6 plodin, a to konkrétně hrušky (81 % z celkového prodaného množství), byliny a koření (69 % z celkového prodaného množství), olejnin (54 % z celkového prodaného množství), žito (52 % z celkového prodaného množství), jablka (51 % z celkového prodaného množství) a špalda (50 % z celkového prodaného množství). Ostatní plodiny se z větší části uplatnily na trhu domácím. Výhradně na domácím trhu se uplatnila zelenina (vyjma plodové zeleniny), peckoviny, hrozny a osivo a sadba. Rostlinná produkce se tedy z větší části uplatnila na domácím trhu, pouze u 6 plodin převažovalo uplatnění na trhu zahraničním.

V rámci *živočišné bioprodukce* bylo sledováno uplatnění masa (hovězího, skopového, kozího, vepřového a drůbežího), mléka (ovčího, kozího a kravského) a vajec.

Většina živočišných bioproduktů zůstávala v roce 2012 v ČR pro další zpracování. Z živočišné produkce se v roce 2012 nejvíce vyváželo vepřové maso (22 % z celkového prodaného množství), skopové maso (20 % z celkového prodaného množství), hovězí maso (16 % z celkového prodaného množství) a kravské mléko (15 % z celkového prodaného množství). Podíl exportu na celkovém prodaném množství žádného živočišného produktu však nepřesáhl 50 % a lze tedy říci, že živočišná produkce byla uplatňována z větší části na trhu domácím. Výhradně na domácím trhu se uplatnily 4 bioprodukty, a to konkrétně drůbeží maso, ovčí a kozí mléko a vejce.

Z této analýzy vyplývá, že sledovaná rostlinná a živočišná produkce byla z větší části uplatňována na domácím trhu. Pouze u několika plodin převažoval export nad domácím trhem.

7 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zpracování dat ÚZEI za ekologickou zemědělskou produkci jednotlivých krajů České republiky do podoby mapových výstupů a grafů, které poskytují základní přehled o teritoriálním rozmístění rostlinné a živočišné produkce ekologického zemědělství.

V rámci jednotlivých druhů ekologicky pěstovaných rostlin byly vytvořeny produkční mapy, které zobrazují oseté plochy a průměrné výnosy (t/ha) daného druhu rostliny v jednotlivých krajích ČR. U jednotlivých druhů hospodářských zvířat chovaných v ekologickém režimu byl pomocí map zobrazen jejich početní stav opět v rámci jednotlivých krajů ČR. Část diplomové práce byla věnována uplatnění rostlinné a živočišné bioprodukce na trhu v roce 2012.

Celková výměra ekologicky obhospodařované plochy zahrnuté v registru půdy LPIS v roce 2013 činila 476 478,45 ha. Z toho bylo 25 151,45 ha v přechodném období a 451 327,0 ha v ekologickém režimu. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nacházejí v pohraničních hornatých okresech Karlovarského, Jihočeského, Moravskoslezského, Plzeňského, Zlínského a Ústeckého kraje. Naopak nejméně ploch v EZ se vyskytuje v Hlavním městě Praha, v Pardubickém, Středočeském, Královéhradeckém a Jihomoravském kraji a na Vysočině.

Z pohledu užití půdy v ekologickém zemědělství převažovaly trvalé travní porosty, jejichž podíl na celkové výměře v EZ v roce 2013 činil 86,34 % (tj. 409 757,9 ha). Orná půda zaujímal 12,04% podíl (tj. 56 808,88 ha) a trvalé kultury 1,61% podíl (tj. 7 663,88 ha). Ke konci roku hospodařilo ekologickým způsobem 3 926 ekofarem.

Plocha orné půdy v EZ zaznamenala meziroční nárůst o více než 13 %, avšak orná půda v přechodném období poklesla o téměř 55 %. Důvodem bylo zřejmě vyčkávání na schválení podmínek nového programového období Programu rozvoje venkova. Na orné půdě v EZ se v roce 2013 pěstovaly následující kategorie plodin: obiloviny, luskoviny, okopaniny, technické plodiny, čerstvá zelenina, píce a další plodiny. Část orné půdy tvořila také půda ladem. Největší podíl orné půdy v EZ tvořily obiloviny (45,54 %), z nichž převažovala pšenice, oves, tritikále a ječmen. Plochy ekologicky obhospodařované orné půdy se vyskytovaly převážně v Jihomoravském, Plzeňském a Jihočeském kraji a na Vysočině.

U trvalých travních porostů došlo ve srovnání s minulým rokem pouze k mírnému nárůstu plochy, a to o 2 %. Nejvyšší zastoupení TTP v ekologickém zemědělství bylo v Karlovarském, Moravskoslezském a v Jihočeském kraji. Plocha trvalých kultur meziročně vzrostla o 1,3 %. Trvalé kultury se nejvíce vyskytovaly v Jihomoravském, Zlínském a Olomouckém kraji.

Co se týče živočišné produkce, tak v roce 2013 bylo na ekofarmách chováno okolo 367 000 kusů zvířat v ekologickém režimu. V porovnání s loňským rokem došlo u většiny kategorií ekologicky chovaných zvířat (s výjimkou drůbeže) k meziročnímu nárůstu. Nejčastěji chovaným hospodářským zvířetem byl skot, ovce a drůbež. Z hlediska územního rozložení se nejvíce zvířat chovaných v režimu ekologického zemědělství vyskytovalo v Moravskoslezském, Jihočeském, Karlovarském a Plzeňském kraji.

V roce 2012 se v České republice nacházelo 2 808 ekologicky hospodařících farem, které byly již po přechodném období a mohly tak realizovat prodej certifikovaných bioproduktů. 55 % ekofarem realizovalo veškerou svou produkci pouze na konvenčním trhu, 9 % prodalo všechnu bioprodukci s certifikátem, 18 % ekofarem realizovalo prodej na obou trzích a 20 % ekofarem prodej nerealizovalo vůbec. Ekofarmy, které nerealizovaly prodej vůbec, svou bioprodukci spotřebovaly přímo na farmě.

Z rostlinné produkce se více na zahraničním než domácím trhu uplatnily hrušky, jablka, byliny a koření, olejniny, žito a špalda. Ostatní plodiny se z větší části uplatnily na trhu domácím a výhradně na domácím trhu se uplatnila zelenina (vyjma plodové zeleniny), peckoviny, hrozny a osivo a sadba. Z živočišné produkce se v roce 2012 nejvíce vyváželo vepřové, skopové a hovězí maso a kravské mléko, avšak podíl exportu na celkovém prodaném množství žádného živočišného produktu nepřesáhl 50 %. Výhradně na domácím trhu se uplatnilo drůbeží maso, ovčí a kozí mléko a vejce.

8 SUMMARY

The aim of this thesis was processing ÚZEI data for organic agricultural produce in individual regions of the Czech Republic into the form of maps and charts that provide a basic overview of the territorial deployment of organic crop and livestock production.

In the context of the various kinds of organically grown plants have been created production maps that show the cropped area and average yields per hectare of the plant species in the individual regions of the Czech Republic. For the different types of livestock reared in the organic mode was using a maps displayed their numerical status in the individual regions. Part of the thesis was devoted to the application of plant and livestock organic products on the market in 2012.

The total area of organically farmed land that was included in the land registry LPIS in 2013, amounted to 476 478,45 hectares. There it was 25 151,45 hectares in the conversion period and 451 327,00 hectares in the organic mode. The largest area of organically farmed land is located in the border mountainous districts of Karlovy Vary, South Bohemia, Moravia-Silesia, Pilsen, Zlín and Ústecký regions. On the contrary, the least ecologically farmed areas are located in Prague, Pardubice, Central Bohemia, Hradec Králové and the South Moravian and the Vysočina regions.

In terms of the use of organically farmed land dominated permanent grasslands, whose share of the total area of organic farming in 2013 amounted to 86,34 % (i.e. 409 757,90 hectares). Arable land occupied 12,04% of the share (i.e. 56 808,88 hectares) and permanent crops 1,61% of the share (i.e. 7 663,88 hectares). At the end of the year, 3 926 farms were managed organically.

In comparison with 2012, the area of arable land in the organic farming increased by more than 13 %. However, the arable land decreased by almost 55 % in the conversion period. The reason for this was apparently waiting for the approval of the conditions of the new programming period of the Rural Development Programme. On arable land in the organic farming in 2013 were grown the following categories of crops: cereals, legumes, root crops, industrial crops, fresh vegetables, forage crops and the other crops. Part of the arable land was also the land fallow. The largest share of arable land in organic farming accounted cereals (45.54%), of which prevailed wheat, oat, triticale and barley. The area of organically farmed arable

land occurred mainly in the South Moravia, Pilsen and South Bohemia regions and in the Vysočina region.

In the case of permanent grassland occurred in comparison with the previous year, only a slight increase in the area, and that about 2 %. The densest representation of permanent grassland in organic farming was in the Karlovy Vary, Moravian-Silesian and in the South Bohemian regions. Area of permanent crops year-on-year increased by 1.3 %. Permanent culture is the most prevalent in the South Moravian, Zlín and Olomouc regions.

Regarding livestock production, in 2013, was bred by around 367 000 animals in the organic mode. In comparison with last year for most categories of animals in the organic mode (except poultry) there was a year-on-year increase. The most commonly farmed animals were cattle, sheep and poultry. In terms of spatial distribution, most of animals raised in organic farming was found in the Moravia, South Bohemia, Karlovy Vary and Pilsen regions.

In 2012, in the Czech Republic were situated 2,808 organic farms that have been already after a conversion period, so that they can realize sales of certified organic products. 55% of the organic farms implemented all its production only on the conventional market, 9 % sold all organic production with certificate, 18% of organic farms realized sales in both markets and 20% organic farms not implemented sale at all. Organic farms that don't realized sales, its bioproducts consumed on the farm.

Of the vegetable production were applied pears, apples, herbs and spices, oilseeds, rye and spelled more on foreign than domestic market. Other crops were mostly applied to the domestic market and exclusively on the domestic market, were applied vegetables (except fruit vegetables), stone fruits, grapes and seeds and seedlings. Of livestock production in 2012, the most exported were pork, mutton and beef and cow's milk, but the share of exports in the total quantity sold of any animal product doesn't exceed 50 %. Exclusively on the domestic market were applied poultry meat, sheep's and goat's milk and eggs.

Keywords:

Biodiversity, crop production, ecolabelling, geographical analysis, grants, livestock production, organic farm, organic farming, organic food, regions.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) MOUDRÝ, Jan a Roman ROZSYPAL. *Analýza ekologického hospodaření na orné půdě*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007, 30 s. ISBN 978-80-7394-053-9.
- 2) ČERVENKA, Jaroslav a Kateřina KOVÁŘOVÁ. *Biopotraviny*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005, 111 s. ISBN 80-213-1404-4.
- 3) BAVEC, Franc a Martina BAVEC. *Organic production and use of alternative crops*. Boca Raton: CRC/Taylor, 2007, 241 p. ISBN 15-744-4617-7.
- 4) ZÁKON č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/262824/Pravni_predpisy_EZ_10._9.pdf
- 5) NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů [online]. [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/262824/Pravni_predpisy_EZ_10._9.pdf
- 6) ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. *Ekologické zemědělství v praxi*. Šumperk: PRO-BIO, 2006, 502 s. ISBN 80-870-8000-9.
- 7) URBAN, Jiří a Bořivoj ŠARAPATKA. *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2003, 280 s. ISBN 80-721-2274-6.
- 8) Úplné znění NAŘÍZENÍ RADY (ES) 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 [online]. [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/262824/Pravni_predpisy_EZ_10._9.pdf
- 9) *90 argumentů pro ekologické zemědělství*. 1. vyd. Překlad Jiřina Pavelková. Olomouc: Bioinstitut, 2007, 16 s. Praktická příručka (Bioinstitut), č. 3. ISBN 978-808-7080-078.

- 10) KOUŘILOVÁ, Jindřiška. *Multifunkční ekologické a konvenční zemědělství se zřetelem na podhorské a horské oblasti*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. ISBN 978-80-7394-012-6.
- 11) ROČENKA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY 2013. [online]. Ministerstvo zemědělství ČR. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/356090/rocenka_EZ_2013_web.pdf
- 12) BIOPOTRAVINY: kolik stojí a kde je nakupovat? *NAZELENO.CZ* [online]. 2009 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.nazeleno.cz/bio/biopotraviny-1/biopotraviny-kolik-stoji-a-kde-je-nakupovat.aspx>
- 13) VÝVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V EVROPSKÉ UNII. *Asociace soukromého zemědělství ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-09-02]. Dostupné z: <http://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/ekologicke-zemedelstvi/vyvoj-ekologickeho-zemedelstvi-v-evropske-unii.html>
- 14) ANALÝZA VÝVOJ NABÍDKY BIOPOTRAVIN V MALOOBCHODNÍCH ŘETĚZCÍCH A JEJICH CEN V LETECH 2009 - 2013. *EAGRI* [online]. ÚZEI. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/306464/Analyza_nabidky_biopotravin_2009_2013_priloha_Zpravy_o_trhu_s_biopotravinami.pdf
- 15) ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. *Organic agriculture*. 1. vyd. Prague: IAEI, 2009, 338 s. ISBN 978-80-86671-69-7.
- 16) THE WORLD OF ORGANIC AGRICULTURE: Statistics and Emerging Trends 2014. *Forschungseinrichtungen zur biologischen Landwirtschaft* [online]. FIBL and IFOAM. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1636-organic-world-2014.pdf>
- 17) *Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015: Action plan for organic farming 2011-2015*. Praha: Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Českou technologickou platformou pro ekologické zemědělství, [2011], 32 s. ISBN 978-80-7434-007-9.
- 18) TRENDY VÝVOJE ZEMĚDĚLSKÉHO A POTRAVINÁŘSKÉHO TRHU V ČR A EU. *Potravinářská komora ČR* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.foodnet.cz/>

- 19) KDO RUČÍ ZA BIO? *Biospotřebitel.cz* [online]. [cit. 2015-09-02]. Dostupné z: <http://biospotrebitel.cz/chci-znat-bio/kdo-ruci-za-bio>
- 20) DOKUMENTY. *ABCERT* [online]. [cit. 2015-09-02]. Dostupné z: <http://abcert.cz/dokumenty.php>
- 21) ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ (ŮZEI). (2015). [Databáze ekologického zemědělství ČR, 2013]. Nezveřejněná nezpracovaná data.
- 22) DOLEŽALOVÁ, Hana. *Ekomarketing: Sborník příspěvků mezinárodní konference Obchod 2000*, České Budějovice, Zemědělská fakulta JU, 1999, s. 207-210.
- 23) EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ. *EAGRI* [online]. 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>
- 24) ORGANIC AGRICULTURE. *Food and Agriculture Organization of the United Nation* [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.fao.org/organicag/oa-faq/oa-faq5/en/>
- 25) STĚŽEJNÍ TÉMA VELETRHU BIOFACH 2013: Společné hodnoty. Obchod pro budoucnost. *BIO-INFO* [online]. [cit. 2015-06-08]. Dostupné z: <http://www.bio-info.cz/zpravy/stezejni-tema-veletrhu-biofach-2013-spolecne-hodnoty-obchod>
- 26) PŘÍRUČKA ZÁKLADY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství* [online]. [cit. 2015-09-02]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/8d8825f1d3b154e160e6e5c97cf9b8b3/prirucka_zaklady-ekologickeho-zemedelstvi.pdf

10 SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma
EHS	Evropské hospodářské společenství
EN	Evropská norma
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EZ	Ekologické zemědělství
IFOAM	The International Federation of Organic Agriculture Movements
KEZ	Kontrola ekologického zemědělství
LAKR	Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny
LPIS	Land parcel identification systém
MZe	Ministerstvo zemědělství
OP	Orná půda
OPŽL	Oddělení příjmu žádostí a LPIS
PO	Přechodné období
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TK	Trvalé kultury
TTP	Trvalé travní porosty
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
ZD	Zemědělské družstvo

11 SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ

Seznam grafů

- Graf č. 1: Struktura ekologicky obhospodařované půdy v ČR, 2013
- Graf č. 2: Podíl orné půdy v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013
- Graf č. 3: Ekologicky obhospodařovaná plocha orné půdy dle krajů, 2013
- Graf č. 4: Struktura plodin na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 5: Podíl obilovin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013
- Graf č. 6: Struktura obilovin na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 7: Ekologicky obhospodařovaná plocha pšenice dle krajů, 2013
- Graf č. 8: Ekologicky obhospodařovaná plocha ovsa dle krajů, 2013
- Graf č. 9: Ekologicky obhospodařovaná plocha tritikále dle krajů, 2013
- Graf č. 10: Podíl pícnin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013
- Graf č. 11: Struktura pícnin na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 12: Podíl technických plodin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013
- Graf č. 13: Struktura technických plodin na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 14: Struktura olejnin na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 15: Struktura LAKR na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 16: Podíl luskovin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013
- Graf č. 17: Struktura luskovin na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 18: Podíl okopanin v PO a v plném ekologickém režimu v ČR, 2013
- Graf č. 19: Struktura okopanin na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 20: Podíl zeleniny v PO a v plném ekologickém režimu, ČR, 2013
- Graf č. 21: Struktura čerstvé zelenina na orné půdě v EZ, 2013
- Graf č. 22: Podíl TTP v PO a v plném ekologickém zemědělství, ČR, 2013
- Graf č. 23: Podíl trvalých kultur v PO a v ekologickém režimu, ČR, 2013
- Graf č. 24: Struktura trvalých kultur v EZ, 2013

Graf č. 25: Struktura ovocných dřevin v EZ, 2013

Graf č. 26: Výměra ekologických ploch dle užití v jednotlivých krajích ČR, 2013

Graf č. 27: Struktura hospodářských zvířat chovaných v EZ, 2013

Graf č. 28: Hospodářská zvířata chovaná v EZ v jednotlivých krajích ČR, 2013

Graf č. 29: Uplatnění bioprodukce ekofarem, 2012

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin

Tabulka č. 2: Vývoj výměry zemědělské půdy a počtu farem v EZ

Tabulka č. 3: Vývoj struktury půdního fondu v EZ v letech 2003-2013

Tabulka č. 4: Počet ekofarem a výměra plochy v EZ v jednotlivých krajích ČR, 2013

Tabulka č. 5: Ekofarmy s největší plochou obilovin v EZ, 2013

Tabulka č. 6: Ekofarmy s největší plochou pícnin v EZ, 2013

Tabulka č. 7: Ekofarmy s největší plochou technických plodin, 2013

Tabulka č. 8: Ekofarmy s největší plochou luskovin v EZ, 2013

Tabulka č. 9: Ekofarmy s největší plochou okopanin v EZ, 2013

Tabulka č. 10: Ekofarmy s největší plochou zeleniny v EZ, 2013

Tabulka č. 11: Ekofarmy s největší plochou TTP v EZ, 2013

Tabulka č. 12: Ekofarmy s největší plochou TK v EZ, 2013

Tabulka č. 13: Počet jednotlivých kategorií ekologicky chovaných zvířat, 2013

Tabulka č. 14: Ekofarmy s největším počtem skotu chovaného v EZ, 2013

Tabulka č. 15: Ekofarmy s největším počtem ovcí chovaných v EZ, 2013

Tabulka č. 16: Ekofarmy s největším počtem drůbeže v EZ, 2013

Tabulka č. 17: Ekofarmy s největším počtem koz chovaných v EZ, 2013

Tabulka č. 18: Ekofarmy s největším počtem koní chovaných v EZ, 2013

Tabulka č. 19: Ekofarmy s největším počtem prasat chovaných v EZ, 2013

Tabulka č. 20: Krajská diference orné půdy, TK a TTP v EZ, 2013

Tabulka č. 21: Podíly jednotlivých druhů hospodářských zvířat na celkovém počtu zvířat chovaných v ekologickém režimu v jednotlivých krajích ČR, 2013

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Grafický znak, kterým se značí bioprodukt, biopotravina a ostatní bioprodukt (české biologo)

Obrázek č. 2: Grafický znak, kterým se značí všechny biopotraviny vyrobené a balené v EU (evropské biologo)

Obrázek č. 3: Produkční mapa obilovin v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 4: Produkční mapa píce v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 5: Produkční mapa technických plodin v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 6: Produkční mapa luskovin v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 7: Produkční mapa okopanin v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 8: Produkční mapa čerstvé zeleniny v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 9: Produkční mapa trvalých travních porostů v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 10: Produkční mapa trvalých kultur v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 11: Početní stav skotu chovaného v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 12: Početní stav ovcí chovaných v EZ v ČR, 2013

Obrázek č. 13: Početní stav drůbeže chované v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

Obrázek č. 14: Početní stav koz chovaných v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

Obrázek č. 15: Početní stav koní chovaných v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

Obrázek č. 16: Početní stav prasat chovaných v EZ dle jednotlivých krajů, 2013

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Mapa ČR, členění na kraje a okresy

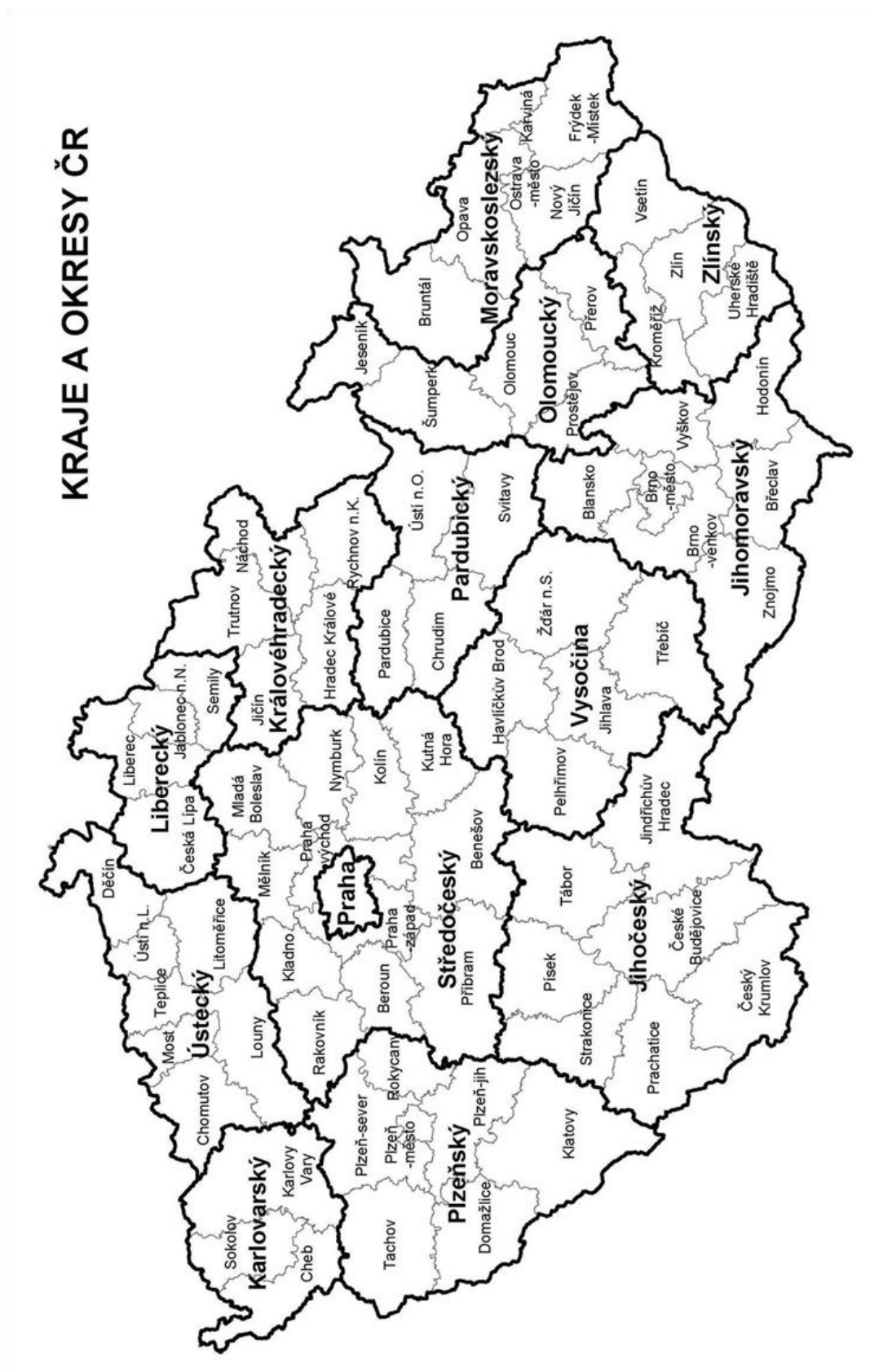
Příloha č. 2: Žádost o registraci osoby podnikající v EZ

Příloha č. 3: Certifikát pro výrobce biopotravin

Příloha č. 4: Biopotraviny značky „NAŠE BIO“

Příloha č. 5: Data ÚZEI, r. 2013 - rostlinná ekologická produkce

Příloha č. 1: Mapa ČR, členění na kraje a okresy

Zdroj: <http://csuego.i-server.cz/>

Příloha č. 2: Žádost o registraci osoby podnikající v EZ

Příloha č. I k vyhlášce č. 16/2006 Sb.

Vzor žádosti o registraci

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo zemědělství

Žádost o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství

Číslo jednací ¹⁾

Datum příjmu žádosti ¹⁾

Těšnov 17
117 05 Praha 1
info: 221 812 025
www.eagri.cz

Povaha činnosti v ekologickém zemědělství²⁾

- Ekologický podnikatel (zemědělec)
- Výrobce biopotravin
- Osoba uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu (obchodník, dovozce, vývozce)
- Výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv
- Výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu
- Ekologický chovatel včel
- Jiná povaha činnosti (např. ekol. pěstitel hub, ekol. chovatel ryb, ekol. sběrač volně rostoucích rostlin) - uveďte:

1. Údaje o žadateli

1. Obchodní firma vč. právní formy/Název	2. Identifikační číslo	3. FO PO ³⁾	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
4. Příjmení žadatele	5. Jméno/a žadatele	6. Rodné číslo/Datum narození	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
7. Adresa sídla/trv. pobytu fyzické osoby - Ulice	8. Číslo popisné	9. Číslo orientační	10. Obec
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
11. Část obce, městská část	12. PSČ	13. Příslušná Agentura pro zemědělství a venkov ⁴⁾	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
14. Telefon	15. Webové stránky	16. E-mail	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
17. Státní občanství	18. Adresa bydliště cizince mimo území ČR		
<input type="text"/>	<input type="text"/>		
19. Jméno/a a příjmení člena/ů statutárního orgánu PO		20. Adresa organizační složky zahraniční PO a jméno vedoucího	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	
21. Adresa místa trvalého pobytu člena/ů statutárního orgánu PO			
<input type="text"/>			

2. Adresa pro doručování (je-li odlišná od adresy sídla nebo trv. pobytu fyzické osoby)

23. Adresa - Ulice	24. Číslo popisné	25. Číslo orientační	26. Obec
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
27. Část obce, městská část	28. Kraj (dle NUTS-3)		29. PSČ
<input type="text"/>	<input type="text"/>		<input type="text"/>

3. Kontrolní organizace (název kontrolní organizace, se kterou má žadatel uzavřenou smlouvu o kontrole a certifikaci)

30. Název kontrolní organizace

4. Údaje o provozní jednotce

31.Název (označení) provozní jednotky	32.Adresa - Ulice	33.Číslo popisné	34.Číslo orientační
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
35.Obec	36.PSC	37.Odpovědná osoba	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
38.Registrační číslo hospodářství ¹²⁾	40.Registrační číslo včelaře ⁵⁾	41.Číslo stanoviště ⁵⁾	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
42.Parcelní číslo dle KN, název/kód KÚ stanoviště ⁵⁾	43.Název stanoviště ⁵⁾	44.Počet včelstev na stanovišti ⁵⁾	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

V případě většího množství údajů pod čísly 38.-44. napište další údaje na samostatnou přílohu.

5. Údaje o půdě⁴⁾ Do systému EZ chci zařadit:

45.Všechny PB/DPB evidované v LPIS⁵⁾

46.Pouze vybrané PB/DPB, a to:

47.Ornou půdu:	Vše ☐	Pouze vybrané ⁷⁾ ☐	50.Vínice:	Vše ☐	Pouze vybrané ⁷⁾ ☐
48.Travní porosty:	Vše ☐	Pouze vybrané ⁷⁾ ☐	51.Chmelnice:	Vše ☐	Pouze vybrané ⁷⁾ ☐
49.Sady:	Vše ☐	Pouze vybrané ⁷⁾ ☐	52.Zelin. zahrady:	Vše ☐	Pouze vybrané ⁷⁾ ☐
			53.Jinou kulturu:	Vše ☐	Pouze vybrané ⁷⁾ ☐

54.Ostatní plochu (půda nebo vodní plocha mimo LPIS)⁵⁾ ¹²⁾

6. Způsob uvádění biopotravin a bioproduktů do oběhu⁹⁾

55.Obchod 56.Dovoz 57.Vývoz

I. V (místo)

II. Datum (den, měsíc, rok)

III. Razítko a podpis žadatele¹⁰⁾

IV. Připojené přílohy

- P1 Potvrzení o vstupní kontrole podle § 6 odst. 5 zákona č. 242/2000 Sb. zašle kontrolní organizace¹¹⁾
- P2 Osvědčení o zápisu do evidence zeměd. podnikatele podle § 6 odst. 5 zákona č. 242/2000 Sb.⁴⁾

¹⁾ žadatel nevyplňuje/datum příjmu bezchybné žádosti je zároveň datem registrace

²⁾ žadatel zaškrtně jednu nebo více možností, které hodlá provozovat

³⁾ žadatel zaškrtně FO - fyzická osoba nebo PO - právnická osoba

⁴⁾ vyplní ekologický podnikatel (zemědělec)

⁵⁾ vyplní pouze ekologický chovatel včel

⁶⁾ pokud žadatel zaškrtně, dále již nic nevyplňuje pod čísly 46.-53.

⁷⁾ vybrané PB/DPB ekologický podnikatel nahlásí své kontrolní organizaci

⁸⁾ půda mimo LPIS evidovaná podle katastru nemovitostí, parcelní čísla subjekt nahlásí příslušné kontrolní organizaci

⁹⁾ vyplní pouze osoba uvádějící biopotravinu a bioprodukty do oběhu

¹⁰⁾ tímto podpisem se žadatel ve smyslu čl. 63 odst. 3 písm. d) nařízení Komise (ES) č. 889/2008 zavazuje, že bude provádět činnost v souladu s ustanoveními nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008

¹¹⁾ vyplněním žadatel potvrzuje, že v podniku byla provedena vstupní kontrola, její potvrzení bude na MZE zasláno příslušnou kontrolní organizací

¹²⁾ vyplní ekologický chovatel ryb, pokud má vodní plochu evidovanou jako provozovnu v Ústřední evidenci zvířat

¹³⁾ vyplní ekologický chovatel ryb, pokud nevyplnil registrační číslo hospodářství pod údajem č. 38

Příloha č. 3: Certifikát pro výrobce biopotravin

CZ-BIO-001
KEZ
KONTROLA
EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

V 3096

KEZ o.p.s., Poděbradova 909, CZ 537 01 Chrudim
Tel: 469 622 249, Fax: 469 625 027, email: certifikace@kez.cz, www.kez.cz, kód organizace: CZ-BIO-001
Certifikační orgán KEZ o.p.s.

vydává

CERTIFIKÁT

NA POTRAVINY

číslo certifikátu 017341
pro výrobce biopotravin

LABETA, a.s., se sídlem Dřenice 81, Chrudim, 537 01.

Název provozní jednotky: LABETA, a.s. - výroba, číslo subjektu: 02256.

Tento doklad byl vydán na základě čl. 29 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 v souladu s certifikačním schématem podle ČSN EN ISO/IEC 17067:2014 (schéma 4), na základě inspekce provedené dne 01.12.2014 a Zprávy o hodnocení ze dne 2.12.2014. Uvedený hospodářský subjekt podrobil své činnosti kontrole a splňuje požadavky stanovené uvedenými nařízeními, v platných zněních.

Seznam produktů/výrobků včetně skupin a specifikace normy pro osvědčování jsou uvedeny na příloze k certifikátu.

Tento certifikát platí od 2.12.2014 do 2.12.2015.

V Chrudimi dne 2.12.2014

Pecla
Ing. Kamil Pecka
vedoucí certifikačního orgánu

KONTROLA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ
KEZ o.p.s.
PODĚBRADOVA 909, 537 01 CHRUDIM
IČ: 259 16 076 DIČ: CZ25916076
-4-

Poučení: Dnem vystavení tohoto certifikátu končí platnost všech certifikátů dříve vystavených. Certifikát zůstává majetkem KEZ o.p.s. a pozbývá platnost uplynutím doby, na kterou byl vystaven. Dále pozbývá platnost nahrazením dalším certifikátem (např. při opakované certifikaci nebo jejím rozšíření), při ukončení smlouvy o kontrole některou ze smluvních stran, při zjištění porušení ustanovení nařízení (ES) č. 834/2007 a nařízení (ES) č. 889/2008, v platných zněních vedoucích k odepření certifikátu.

KEZ o.p.s.

Certifikační orgán KEZ o.p.s.

Poděbradova 909, 537 01 Chrudim

Příloha k certifikátu číslo 017341

Podnikatel: LABETA, a.s.
Název provozní jednotky: LABETA, a.s. - výroba
IČ / RČ: 49813749

Seznam produktů/výrobků včetně skupin osvědčených podle žádosti ze dne: 1.12.2014

Skupina (CZ - CPA)	Název (označení)	Statut
10.89.19	Bio Bramborová kaše	BIO
10.89.19	Bio Bramborové halušky	BIO
10.89.19	Bio Bramborové knedlíky	BIO
10.61.24	Bio Chléb kmínový	BIO
10.61.24	Bio Chléb pohankový	BIO
10.61.24	Bio Chléb vícezrný	BIO
10.61.3	Bio Instantní krupicová kaše	BIO
10.61.24	Bio Směs vícezrná	BIO

Statut: BIO – produkce ekologického zemědělství
PO – produkce z přechodného období

Poznámka:

Výše uvedený hospodářský subjekt provozuje i konvenční zpracování.

Specifikaci normy pro osvědčování se rozumí:

U potravin a nápojů zařazených pod CZ - CPA 10 a 11 se jedná o specifikaci normy nařízení Rady (ES) č. 834/2007 s hlavou II, hlavou III kapitolou 1, 4, 5; hlavou IV, V a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 s hlavou II kapitolou 3, 3a, 4, 6; hlavou III kapitolou 1, 3; hlavou IV kapitolou 1, 4, 5, 6, 8; hlavou V kapitolou 2; přílohami VIII, VIIIa, IX, XI, XIII a vyhláškou č. 16/2006 Sb. § 6 a nařízení Komise (ES) č. 1235/2008.

Pouze originální a podepsaný certifikát je platný. Tato příloha je platná pouze ve spojení s platným certifikátem.

V Chrudimi dne 2.12.2014

Ing. Kamil Pecka
vedoucí certifikačního orgánu

Příloha č. 4: Biopotraviny značky „NAŠE BIO“

Zdroj: Internet

Příloha č. 5: Data ÚZEI, r. 2013 - rostlinná ekologická produkce

Osetá plocha a celková bioprodukce obilovin dle jednotlivých krajů:

Kraj	Osetá plocha obilovin v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	1,90	2,77	4,67	7,90
Středočeský	144,19	2 074,72	2 218,91	4 234,35
Jihočeský	233,57	2 470,42	2 703,99	6 575,39
Plzeňský	1 110,28	2 576,68	3 686,96	6 876,31
Karlovarský	68,82	2 035,54	2 104,36	5 475,50
Ústecký	80,98	852,18	933,16	2 047,81
Liberecký	82,18	507,76	589,94	1 465,30
Královéhradecký	66,34	619,31	685,65	1 496,36
Pardubický	49,77	584,82	634,59	1 504,65
Vysočina	251,62	2 385,99	2 637,61	6 889,30
Jihomoravský	230,52	4 288,30	4 518,82	12 770,99
Olomoucký	35,81	1 117,31	1 153,12	2 355,10
Zlínský	66,94	1 989,81	2 056,75	5 741,87
Moravskoslezský	103,04	1 852,36	1 955,40	4 769,63
Celkem (ČR)	2 525,96	23 357,97	25 883,93	62 210,46
Počet farem	203	725	828	707

Zdroj: Data ÚZEI

Osetá plocha a bioprodukce jednotlivých druhů obilovin v ČR:

Obilovina	Osetá plocha jednotlivých obilovin v EZ v ČR (ha)			Celková bioprodukce (t)	Počet farem
	PO	Ekologický režim	Celkem		
Pšenice	639,43	5659,70	6299,13	16386,06	375
Pšenice tvrdá	8,58	72,56	81,14	210,70	8
Oves	573,39	4921,38	5494,77	12535,37	459
Tritikále	869,70	3678,30	4548,00	10509,50	197
Ječmen	342,90	3005,71	3348,61	7080,23	271
Žito	76,92	2315,23	2392,15	5427,93	121
Špalda	7,66	2239,27	2246,93	6172,40	83
Pohanka	5,48	711,58	717,06	943,51	39
Kukuřice	1,90	577,61	579,51	2582,86	20

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce luskovin dle jednotlivých krajů:

Kraj	Osetá plocha luskovin v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	0,00	1,74	1,74	3,50
Středočeský	12,68	82,51	95,19	182,05
Jihočeský	0,00	341,85	341,85	771,20
Plzeňský	106,88	45,97	152,85	76,00
Karlovarský	0,00	177,92	177,92	465,00
Ústecký	0,00	12,00	12,00	26,00
Liberecký	6,97	21,84	28,81	21,50
Královéhradecký	32,11	47,55	79,66	96,00
Pardubický	0,00	5,72	5,72	12,00
Vysočina	15,50	176,10	191,60	302,60
Jihomoravský	0,33	459,35	459,68	865,50
Olomoucký	4,81	76,70	81,51	106,35
Zlínský	0,00	219,74	219,74	583,00
Moravskoslezský	5,07	91,00	96,07	175,00
Celkem (ČR)	184,35	1 759,99	1 944,34	3 685,70
Počet farem	15	88	99	86

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce luskovin v ČR:

Luskoviny	Osetá plocha jednotlivých druhů luskovin v EZ v ČR (ha)			Celková bioprodukce (t)	Počet farem
	PO	Ekologický režim	Celkem		
Hrách	34,20	508,58	542,78	914,32	39
Pelouška	24,48	360,39	384,87	958,35	22
Bob	106,88	252,38	359,26	553,03	12
Sója	0,15	272,54	272,69	515,00	11
Lupina	17,75	179,01	196,76	356,00	15
Fazole	0,00	8,04	8,04	20,00	1
Ostatní luskoviny	0,89	179,05	179,94	369,00	12

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce okopanin dle jednotlivých krajů:

Kraj	Osetá plocha okopanin v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	0,00	0,46	0,46	0,20
Středočeský	1,68	8,56	10,24	51,50
Jihočeský	10,21	17,56	27,77	202,20
Plzeňský	2,17	13,09	15,26	151,38
Karlovarský	0,34	12,18	12,52	146,79
Ústecký	0,00	10,15	10,15	127,60
Liberecký	1,00	5,86	6,86	68,77
Královéhradecký	0,00	14,88	14,88	251,55
Pardubický	0,00	12,52	12,52	42,00
Vysočina	6,80	10,36	17,16	139,68
Jihomoravský	0,00	14,70	14,70	209,30
Olomoucký	0,04	6,15	6,19	88,10
Zlínský	0,26	25,38	25,64	606,70
Moravskoslezský	2,04	94,28	96,32	991,84
Celkem (ČR)	24,54	246,13	270,67	3 077,61
Počet farem	25	241	264	238

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce okopanin v ČR:

Okopaniny	Osetá plocha okopanin v EZ v ČR (ha)			Celková bioprodukce (t)	Počet farem
	PO	Ekologický režim	Celkem		
Brambory	21,53	213,76	235,29	2977,39	258
Cukrová řepa	0,92	0,01	0,93	0,20	2
Ostatní krmné okopaniny	2,09	32,36	34,45	100,02	25

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce technických plodin dle jednotlivých krajů:

Kraj	Osetá plocha technických plodin v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	0,65	1,24	1,89	0,20
Středočeský	0,00	175,85	175,85	87,30
Jihočeský	103,92	949,66	1 053,58	444,54
Plzeňský	22,12	286,30	308,42	141,20
Karlovarský	3,00	70,79	73,79	33,22
Ústecký	0,00	22,33	22,33	20,53
Liberecký	6,91	25,44	32,35	9,50
Královéhradecký	1,20	46,05	47,25	10,92
Pardubický	3,05	2,04	5,09	1,20
Vysočina	84,98	243,40	328,38	201,02
Jihomoravský	19,97	673,99	693,96	573,61
Olomoucký	40,11	104,35	144,46	104,16
Zlínský	6,75	292,21	298,96	256,52
Moravskoslezský	2,87	587,12	589,99	275,02
Celkem (ČR)	295,53	3 480,77	3 776,30	2 158,94
Počet farem	29	129	142	125

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce technických plodin v ČR:

Technické plodiny	Osetá plocha technických plodin v EZ v ČR (ha)			Celková bioprodukce (t)	Počet farem
	PO	Ekologický režim	Celkem		
OLEJNINY	105,08	1631,52	1736,60	1099,29	52
Dýně, tykev olejná	15,16	860,06	875,22	535,6	18
Hořčice	57,56	239,89	297,45	220,5	22
Slunečnice	19,97	56,24	76,21	83,04	4
Len	10,39	18,85	29,24	25,02	3
Sója	2,00	27,03	29,03	50,00	2
Mák	0	9,49	9,49	7,63	4
Řepka a řepice	0	7,42	7,42	7,5	2
Další olejnin	0	412,54	412,54	170	3
LAKR	183,6	1674,075	1857,675	950,12	85

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce pícnin dle jednotlivých krajů:

Kraj	Osetá plocha pícnin v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	0,00	12,27	12,27	56,00
Středočeský	104,95	1 633,94	1 738,89	6 135,10
Jihočeský	559,29	4 016,13	4 575,42	13 925,94
Plzeňský	565,91	792,30	1 358,21	2 517,24
Karlovarský	208,45	902,18	1 110,63	3 304,60
Ústecký	166,51	985,79	1 152,30	3 447,38
Liberecký	183,37	521,08	704,45	1 615,10
Královéhradecký	177,50	795,94	973,44	3 000,40
Pardubický	68,51	593,44	661,95	2 709,30
Vysočina	172,25	1 175,48	1 347,73	3 941,40
Jihomoravský	474,98	2 786,77	3 261,75	7 597,59
Olomoucký	207,42	576,59	784,01	1 997,50
Zlínský	351,13	3 174,43	3 525,56	11 122,11
Moravskoslezský	233,33	1 164,79	1 398,12	4 604,61
Celkem (ČR)	3 473,60	19 131,13	22 604,73	65 974,27
Počet farem	347	995	1181	984

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce pícnin v ČR:

Pícniny	Osetá plocha pícnin v EZ v ČR (ha)			Celková bioprodukce (t)	Počet farem
	PO	Ekologický režim	Celkem		
JEDNOLETÉ	499,43	2 542,29	3 041,72	10 088,80	141
Kukuřice na zeleno a siláž v seně	279,80	464,56	744,36	2 383,80	16
Ostatní jednoleté pícniny	219,63	2 077,73	2 297,36	7 705,00	129
VÍCELETÉ	2 974,17	16 588,84	19 563,01	55 885,47	1 122
Vojtěška	264,22	2 353,84	2 618,06	8 250,11	153

Zdroj: data ÚZEI

Plocha půdy ladem v jednotlivých krajích:

Kraj	Půda ladem (ha)		
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem
Hlavní město Praha	0,00	0,00	0,00
Středočeský	40,17	43,32	83,49
Jihočeský	22,55	144,85	167,40
Plzeňský	41,77	440,23	482,00
Karlovarský	7,71	9,50	17,21
Ústecký	4,78	260,06	264,84
Liberecký	26,60	59,36	85,96
Královéhradecký	16,84	23,45	40,29
Pardubický	2,84	21,98	24,82
Vysočina	51,41	40,59	92,00
Jihomoravský	71,82	10,31	82,13
Olomoucký	34,14	36,23	70,37
Zlínský	4,39	39,28	43,67
Moravskoslezský	13,45	56,09	69,54
Celkem (ČR)	338,47	1 185,25	1 523,72
Počet farem	49	127	164

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce zeleniny dle jednotlivých krajů:

Kraj	Zelenina v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	0,00	0,00	0,00	0,00
Středočeský	0,00	12,65	12,65	102,06
Jihočeský	0,10	4,29	4,39	22,91
Plzeňský	0,46	9,00	9,46	20,18
Karlovarský	0,00	0,76	0,76	2,42
Ústecký	0,00	5,42	5,42	11,12
Liberecký	0,00	8,54	8,54	25,29
Královéhradecký	0,00	24,68	24,68	44,08
Pardubický	0,00	2,40	2,40	5,53
Vysočina	1,21	8,61	9,82	31,59
Jihomoravský	0,25	70,63	70,88	1 238,51
Olomoucký	0,00	11,61	11,61	46,94
Zlínský	2,94	4,63	7,57	12,98
Moravskoslezský	0,11	2,89	3,00	48,39
Celkem (ČR)	5,07	166,11	171,18	1 612,00
Počet farem	11	115	124	114

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce zeleniny v ČR:

Zelenina	Zelenina v EZ v ČR (ha)			Celková bioprodukce (t)	Počet farem
	PO	Ekologický režim	Celkem		
KOŠŤÁLOVINY/ BRUKVOVITÉ	0,15	37,94	38,09	138,20	46
Květák a brokolice	0,00	1,18	1,18	4,24	19
Kapusta	0,04	1,13	1,17	2,69	20
Hlávkové zelí	0,11	33,24	33,35	121,19	29
LISTOVÁ/STONKOVÁ ZELENINA	0,00	6,48	6,48	11,69	45
Celer	0,00	0,46	0,46	0,63	6
Pór	0,00	0,90	0,90	2,27	17
Salát	0,00	1,51	1,51	2,82	27
Špenát	0,00	0,87	0,87	0,98	17
PLODOVÁ ZELENINA	3,02	45,11	48,13	238,97	78
Rajčata	0,03	4,82	4,85	18,24	37
Papriky	0,02	1,39	1,41	6,05	21
Okurky	0,00	3,60	3,60	10,53	28
Dýně	2,96	32,04	35,00	186,50	62
KOŘENOVÁ A HLÍZOVÁ ZELENINA	1,15	53,49	54,64	1 195,65	91
Mrkev	0,97	26,73	27,7	1118,06	58
Petržel	0	3,72	3,72	12,16	39
Česnek	0,05	7,65	7,7	10,77	44
Cibule a šalotka	0,08	8,08	8,16	0,6	59
LUSKOVINY	0	16,85	16,85	15,67	36
JAHOODY	0,14	3,45	3,59	9,65	31

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce trvalých kultur dle jednotlivých krajů:

Kraj	Trvalé kultury v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	0,00	0,12	0,12	0,20
Středočeský	39,95	307,82	347,77	707,28
Jihočeský	269,38	434,17	703,55	252,51
Plzeňský	108,77	360,87	469,64	588,51
Karlovarský	11,99	96,42	108,41	72,32
Ústecký	125,92	450,96	576,88	985,54
Liberecký	107,29	197,35	304,64	260,70
Královéhradecký	58,77	293,82	352,59	220,87
Pardubický	17,90	157,20	175,10	71,21
Vysočina	33,19	446,41	479,60	457,89
Jihomoravský	412,71	1 410,90	1 823,61	3 251,58
Olomoucký	220,46	653,02	873,48	595,37
Zlínský	187,54	809,58	997,12	1 277,08
Moravskoslezský	125,12	326,25	451,37	292,11
Celkem (ČR)	1 718,99	5 944,89	7 663,88	9 033,17
Počet farem	289	583	747	548

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce trvalých kultur v ČR:

Trvalé kultury	Trvalé kultury v EZ v ČR (ha)			Celková bioprodukce (t)	Počet farem
	PO	Ekologický režim	Celkem		
OVOCNÉ SADY	1 229,91	4 768,24	5 998,15	6 680,04	643
Jabloně	415,09	1 819,45	2 234,54	3 093,06	390
Hrušně	73,18	433,36	506,54	681,75	244
Meruňky	114,83	607,81	722,64	1 693,39	92
Nektarinky	0,00	4,13	4,13	4,11	4
Broskvoně	18,91	70,03	88,94	117,09	41
Třešně/višně	77,80	699,64	777,44	285,45	237
Švestky	501,55	982,66	1 484,21	671,04	336
Ostatní ovoce	28,55	151,16	179,71	134,15	60
Ořechy	31,81	146,56	178,37	44,20	124
Bobuloviny	120,82	354,84	475,66	379,53	54
VINICE	336,32	668,19	1 004,51	1 923,90	79
CHMELNICE	0,00	7,06	7,06	5,50	3

Zdroj: data ÚZEI

Osetá plocha a celková bioprodukce TTP dle jednotlivých krajů:

Kraj	TTP v EZ (ha)			Celková bioprodukce (t)
	Přechodné období	Ekologický režim	Celkem	
Hlavní město Praha	5,59	170,29	175,88	429,00
Středočeský	1 218,75	15 395,10	16 613,85	41 797,74
Jihočeský	1 780,99	45 537,58	47 318,57	146 382,10
Plzeňský	3 230,37	37 522,95	40 753,32	110 235,30
Karlovarský	1 297,16	48 802,82	50 099,98	142 034,80
Ústecký	1 107,35	35 868,56	36 975,91	97 095,00
Liberecký	823,55	28 540,01	29 363,56	79 860,50
Královéhradecký	733,35	20 140,60	20 873,95	53 425,30
Pardubický	613,17	12 610,89	13 224,06	37 335,10
Vysočina	960,34	19 375,22	20 335,56	59 612,50
Jihomoravský	488,73	17 229,42	17 718,15	50 844,84
Olomoucký	1 758,11	32 991,63	34 749,74	90 228,30
Zlínský	1 298,61	32 836,69	34 135,30	91 910,24
Moravskoslezský	2 037,00	45 383,07	47 420,07	120 750,45
Celkem (ČR)	17 353,07	392 404,83	409 757,90	1 121 941,17
Počet farem	1 409	3 137	3 327	3 113

Zdroj: data ÚZEI

